

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

พระพุทธศาสนา ป. 5

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีเป็นเป้าหมาย
- ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- ใช้แนวคิด *Backward Design* ผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
- ออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของนักเรียนในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี
- แบ่งแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมง สะดวกในการใช้
- มีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- นำไปพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สารานุกรม

216-220 ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

โทร. 02 222 9394 • 02 222 5371-2 FAX 02 225 6556 • 02 225 6557

email: info@wpp.co.th

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

พระพุทธศาสนา ป. 5

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามละเมิด ทำซ้ำ คัดแปลง และเผยแพร่

ส่วนใดส่วนหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เรียบเรียง

สมพร อ่อนน้อม พธ.บ. (เกียรตินิยม), นศ.บ.

ประจวบ ตรีภักดิ์ พธ.บ., ศศ.ม.

บรรณาธิการ

สุระ คามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

ISBN 978-974-18-6494-2

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเร็กซ์ จงพิพัฒน์สุข กรรมการผู้จัดการ

สื่อการเรียนรู้ ป. 1-ป. 6 (ชั้นละ 1 เล่ม) ตัวชี้วัดชั้นปี ตามหลักสูตรแกนกลางฯ 2551

• แผนฯ (CD) • Audio CD • คู่มือการสอน • PowerPoint

หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint ภาษาไทย ป. ๑-๖ เล่ม ๑-๒.....	สุระ คามาพงษ์ และคณะ
หนังสือเรียน • คู่มือการสอน หลักการใช้ภาษาไทย ป. ๑-๖.....	สุระ คามาพงษ์ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint คณิตศาสตร์ ป. 1-6 เล่ม 1-6.....	ดร.สุวรรณ จ้อยทอง • ประทุมพร ศรีวัฒนกุล
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัดทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint วิทยาศาสตร์ ป. 1-6.....	ดร.บัญชา แสนทวี และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัดทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 1-6.....	ศุเทพ จิตรชื่น และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัดทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint สุขศึกษาและพลศึกษา ป. 1-6.....	ศศ.เชาวลิต ภูมิภาค และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัดทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint ศิลปะ ป. 1-6.....	ทวีศักดิ์ จรุงกิจ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัดทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint การงานอาชีพและเทคโนโลยี ป. 1-6.....	อรุณี ลิ้มศิริ และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัดทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint เทคโนโลยีสารสนเทศ ป. 1-6.....	ณัฐกานต์ ภากรพรต
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัดทักษะ • แผนฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint ประวัติศาสตร์ ป. 1-6	รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัดทักษะ • แผนฯ (CD) • คู่มือการสอน • PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 1-6	รศ. ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และคณะ
หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม • แผนฯ (CD) อาเซียนศึกษา ป. 1-6	สมพร อ่อนน้อม และคณะ
หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม • แผนฯ (CD) • PowerPoint หน้าที่พลเมือง ๑-๖ ป. ๑-๖	สมพร อ่อนน้อม และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • แผนฯ (CD) • Audio CD TOPS ป. 1-6.....	Rebecca York Hanlon และคณะ
หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • แผนฯ (CD) • Audio CD Gogo Loves English ป. 1-6.....	Stanton Procter และคณะ
สื่อการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) ภาษาอังกฤษ ป. 1-6.....	ดร.ประไพพรรณ เอมฐ และคณะ
กิจกรรม ลูกเสือ-เนตรนารี ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) • PowerPoint ป. 1-6.....	ดร.อำนาจ ช่างเรียน และคณะ
กิจกรรม ยุวกาชาด ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผนฯ (CD) • PowerPoint ป. 1-6.....	ดร.อำนาจ ช่างเรียน และคณะ

คำนำ

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป. 1–6 ชุดนี้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด **Backward Design** ที่เน้น **ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-centered)** ตามหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม บทบาทของครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ โดยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ในเชิงบูรณาการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

การจัดทำคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ชุดนี้ได้จัดทำตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งครอบคลุมสาระศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ภายในเล่มได้นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมงตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ยังมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ ทำให้ทราบผลการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทันที

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ชุดนี้นำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้-การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีกับสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา และโครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา

ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน แบ่งเป็นแผนย่อยรายชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนมีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู ประกอบด้วยแบบทดสอบต่าง ๆ และความรู้เสริมสำหรับครู ซึ่งบันทึกลงในแผ่นซีดี (CD) เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป. 1–6 ชุดนี้ได้ออกแบบการเรียนรู้ด้วยเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย หวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของนักเรียนต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้	1
1. แนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้.....	2
2. สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้	5
3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design	6
4. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้-การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา.....	19
5. ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีกับสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้.....	24
6. คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5	26
7. โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5	28
8. โครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5	29
ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้	34
แผนปฐมนิเทศ ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5	35
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา.....	41
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน.....	41
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา.....	42
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	44
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติและชาดก	50
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน.....	50
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติและชาดก.....	51
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติ.....	54
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชาดก.....	59
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต	64
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน.....	64
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต.....	65
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 พระไตรปิฎก.....	69
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 พระรัตนตรัย.....	74
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา.....	78

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 พุทธศาสนสุภาษิต.....	85
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา.....	89
การทดสอบกลางปี.....	94
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง.....	95
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน.....	95
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง.....	96
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 พุทธสาวก.....	98
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 ชาวพุทธตัวอย่าง.....	102
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน้าที่ชาวพุทธและมรรยาทชาวพุทธ.....	108
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน.....	108
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน้าที่ชาวพุทธและมรรยาทชาวพุทธ.....	109
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 หน้าที่ชาวพุทธ.....	111
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 มรรยาทชาวพุทธ.....	115
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ศาสนพิธี.....	120
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน.....	120
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ศาสนพิธี.....	121
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การมีส่วนร่วมและประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี.....	124
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 พิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล.....	130
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา.....	135
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน.....	135
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา.....	136
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 เรียนรู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา.....	139
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ.....	144
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 การฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ.....	149
การทดสอบปลายปี.....	154
ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู	155
ตอนที่ 3.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้.....	156
ตอนที่ 3.2 โครงงานและแฟ้มสะสมผลงาน	159

ตอนที่ 3.3 ฟังก์ชันการออกแบบการจัดการเรียนรู้และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง.....	164
ตอนที่ 3.4 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ประจำหน่วยการเรียนรู้.....	166
ตอนที่ 3.5 แบบทดสอบกลางปี	194
ตอนที่ 3.6 แบบทดสอบปลายปี	203
ตอนที่ 3.7 แบบบันทึกและแบบประเมิน.....	211

ตอนที่ 1

คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

(พระพุทธศาสนา ป. 5)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1. แนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป. 5 เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ครูใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งการแบ่งหน่วยการเรียนรู้สำหรับจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงในคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้เล่มนี้แบ่งเนื้อหาเป็น 7 หน่วย สามารถใช้ควบคู่กับหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติและชาดก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน้าที่ชาวพุทธและมรรยาทชาวพุทธ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ศาสนพิธี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้เล่มนี้ได้นำเสนอรายละเอียดไว้ครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้พัฒนาองค์ความรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้อย่างครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครูควรศึกษาคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ให้ละเอียดเพื่อปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สถานการณ์ และสภาพของนักเรียน

ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะแบ่งแผนการจัดการเรียนรู้ออกเป็นรายชั่วโมง ซึ่งมีจำนวนมากน้อยไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับความยาวของเนื้อหาสาระ และในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบดังนี้

1. **ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน** แสดงขอบข่ายเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ทักษะ/กระบวนการ และภาระงาน/ชิ้นงาน

2. **กรอบแนวคิดผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design** (Backward Design Template) เป็นกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 ชั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ จะระบุว่าในหน่วยการเรียนรู้แบ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้กี่แผน และแต่ละแผนใช้เวลาในการจัดกิจกรรมกี่ชั่วโมง

3. **แผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง** เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design ประกอบด้วย

3.1 **ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้** ประกอบด้วยลำดับที่ของแผน ชื่อแผน และเวลาเรียน เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา เวลา 2 ชั่วโมง

3.2 สารสำคัญ เป็นความคิดรวบยอดของเนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3.3 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ตรวจสอบนักเรียนหลังจากเรียนจบเนื้อหาที่นำเสนอในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

3.4 จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นส่วนที่บอกจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนภายหลังจากเรียนจบในแต่ละแผน ทั้งในด้านความรู้ (K) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A) และด้านทักษะ/กระบวนการ (P) ซึ่งสอดคล้องสัมพันธ์กับตัวชี้วัดชั้นปีและเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ๆ

3.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้ว่าหลังจากจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว นักเรียนมีพัฒนาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้หรือไม่ และมีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงส่งเสริมในด้านใดบ้าง ดังนั้น ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จึงได้ออกแบบวิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของนักเรียนไว้อย่างหลากหลาย เช่น การทำแบบทดสอบ การตอบคำถามสั้น ๆ การตรวจผลงาน การสังเกตพฤติกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยเน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้

วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เหล่านี้ครูสามารถนำไปใช้ประเมินนักเรียนได้ทั้งในระหว่างการจัดการเรียนรู้และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.6 สารการเรียนรู้ เป็นหัวข้อย่อยที่นำมาจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลาง

3.7 แนวทางบูรณาการ เป็นการเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้ของแต่ละแผนให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เพื่อให้การเรียนรู้สอดคล้องและครอบคลุมสถานการณ์จริง

3.8 กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นการเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาในแต่ละเรื่อง โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ครูนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

ขั้นที่ 5 สรุป

3.9 กิจกรรมเสนอแนะ เป็นกิจกรรมเสนอแนะสำหรับให้นักเรียนได้พัฒนาเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากที่ได้จัดการเรียนรู้มาแล้วในชั่วโมงเรียน กิจกรรมเสนอแนะมี 2 ลักษณะ คือ กิจกรรม

สำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษและต้องการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาอื่น ๆ ให้ลึกซึ้งกว้างขวางยิ่งขึ้น และกิจกรรมสำหรับการเรียนรู้ให้ครบตามเป้าหมาย ซึ่งมีลักษณะเป็นการซ่อมเสริม

3.10 สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ เป็นรายชื่อสื่อการเรียนรู้ทุกประเภทที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่อบุคคล เช่น หนังสือ เอกสารความรู้ รูปภาพ เครื่องช่วยอินเทอร์เน็ต วิกิพีเดีย ปรากฏข่าวบ้าน

3.11 บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ให้ครูบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรเกิดขึ้นบ้าง ได้แก้ไขปัญหาลักษณะนั้นอย่างไร สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนมีอะไรบ้าง และข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกให้ครู โดยจัดทำเอกสารและความรู้เสริมสำหรับครูบันทึกลงในแผ่นซีดี (CD) ประกอบด้วย

1. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (พระพุทธศาสนา ป. 5)

2. โครงการงาน (Project Work) และแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

3. ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง ซึ่งออกแบบตามแนวคิด Backward Design

4. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนประจำหน่วยการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบเพื่อใช้วัดและประเมินผลนักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้

5. แบบทดสอบกลางปี เป็นแบบทดสอบเพื่อใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้กลางปี 3 ด้าน ได้แก่

5.1 ด้านความรู้ มีแบบทดสอบทั้งที่เป็นแบบปรนัยและแบบอัตนัย

5.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เป็นตารางการประเมิน

5.3 ด้านทักษะ/กระบวนการ เป็นตารางการประเมิน

6. แบบทดสอบปลายปี เป็นแบบทดสอบเพื่อใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ปลายปี 3 ด้าน ได้แก่

6.1 ด้านความรู้ มีแบบทดสอบทั้งที่เป็นแบบปรนัยและแบบอัตนัย

6.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เป็นตารางการประเมิน

6.3 ด้านทักษะ/กระบวนการ เป็นตารางการประเมิน

7. แบบบันทึก และแบบประเมิน

ครูควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาครบทุกสมรรถนะสำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือ สมรรถนะในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ และกิจกรรมเสนอแนะเพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมให้เต็มตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว

นอกจากนี้ ครูสามารถปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมของนักเรียนและสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ ซึ่งจะใช้เป็นผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้ แผนการจัดการเรียนรู้

ได้อำนวยความสะดวกให้ครู โดยได้พิมพ์โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design ให้ครูเพิ่มเติมเฉพาะส่วนที่ครูปรับปรุงเองไว้ด้วยแล้ว

2. สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป. 5 เล่มนี้สามารถใช้คู่กับแบบฝึกทักษะ รายวิชา พื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ซึ่งได้กำหนดสัญลักษณ์กำกับกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ทุกกิจกรรมเพื่อช่วยให้ครูและนักเรียนทราบลักษณะของกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อการจัดกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการศึกษามีดังนี้

โครงการ เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาการคิด การวางแผน และการแก้ปัญหา

การพัฒนากระบวนการคิด เป็นกิจกรรมให้นักเรียนทำเพื่อพัฒนากระบวนการคิดด้านต่าง ๆ

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นกิจกรรมให้นักเรียนนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การทำประโยชน์ให้สังคม เป็นกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติในการทำประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

การปฏิบัติจริง/ฝึกทักษะ เป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงหรือฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะอันจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างสมบูรณ์และเกิดความเข้าใจที่คงทน

การศึกษาค้นคว้า/สืบค้น เป็นกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหรือสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจนเกิดเป็นนิสัย

การสำรวจ เป็นกิจกรรมให้นักเรียนสำรวจ รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ หาเหตุหาผล ฝึกความเป็นผู้รอบคอบ

การสังเกต เป็นกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักสังเกตสิ่งที่ต้องการเรียนรู้จนสร้างองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล

ทักษะการพูด เป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการพูดประเภทต่าง ๆ

ทักษะการเขียน เป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเขียนประเภทต่าง ๆ

กิจกรรมสำหรับกลุ่มพิเศษ เป็นกิจกรรมสำหรับให้นักเรียนใช้พัฒนาการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ

กิจกรรมสำหรับซ่อมเสริม เป็นกิจกรรมสำหรับให้นักเรียนใช้เรียนซ่อมเสริมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design

การจัดการเรียนรู้หรือการสอนเป็นงานที่ครูทุกคนต้องใช้กลวิธีต่าง ๆ มากมายเพื่อให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้และเกิดผลตามที่ครูคาดหวัง การจัดการเรียนรู้จัดเป็นศาสตร์ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถตลอดจนประสบการณ์อย่างมาก ครูบางคนอาจจะละเลยเรื่องของการออกแบบการจัดการเรียนรู้หรือการออกแบบการสอน ซึ่งเป็นงานที่ครูจะต้องทำก่อนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ทำอะไร ทำไมจึงต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้

ครูทุกคนผ่านการศึกษาและได้เรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้มาแล้ว ในอดีตการออกแบบการจัดการเรียนรู้จะเริ่มต้นจากการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ปัจจุบันการเรียนรู้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว ดังนั้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูจำเป็นต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน

แกรนต์ วิกกินส์ (Grant Wiggins) และเจย์ แมกไทท์ (Jay McTighe) นักการศึกษาชาวอเมริกันได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเรียกว่า Backward Design อันเป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ครูจะต้องกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนก่อน โดยทั้งสองให้ชื่อว่า ความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understandings) เมื่อกำหนดความเข้าใจที่คงทนได้แล้ว ครูจะต้องบอกให้ได้ว่าความเข้าใจที่คงทนของนักเรียนนี้เกิดจากอะไร นักเรียนจะต้องมีหรือแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง ครูมีหรือใช้วิธีการวัดอะไรบ้างที่จะบอกนักเรียนมีหรือแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นแล้ว จากนั้นครูจึงนึกถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่คงทนต่อไป

แนวคิด Backward Design

Backward Design เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นหลัก ซึ่งผลลัพธ์ปลายทางนี้จะเกิดขึ้นกับนักเรียนก็ต่อเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูจะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรอบความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล มีความสัมพันธ์กัน จากนั้นจึงจะลงมือเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ขยายรายละเอียดเพิ่มเติมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

กรอบความคิดหลักของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design มีขั้นตอนหลักที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 กำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ขั้นที่ 2 กำหนดภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3 วางแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 กำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ก่อนที่จะกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้น ครูควรตอบคำถามสำคัญต่อไปนี้

1. นักเรียนควรจะมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำอะไรได้บ้าง
2. เนื้อหาสาระใดบ้างที่มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจของนักเรียนและความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understandings) ที่ครูต้องการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนมีอะไรบ้าง

เมื่อจะตอบคำถามสำคัญดังกล่าวข้างต้น ให้ครูนึกถึงเป้าหมายของการศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาสาระระดับชาติที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้ง มาตรฐานการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือท้องถิ่น การทบทวนความคาดหวังของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากมาตรฐานแต่ละระดับจะมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างลดหลั่นกันไป ด้วยเหตุนี้ขั้นที่ 1 ของ Backward Design ครูจึงต้องจัดลำดับความสำคัญ และเลือกผลลัพธ์ปลายทางของนักเรียน ซึ่งเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจที่คงทนต่อไป

ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน

ความเข้าใจที่คงทนคืออะไร ความเข้าใจที่คงทนเป็นความรู้ที่ลึกซึ้ง ได้แก่ ความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ และหลักการของเนื้อหาและวิชาที่นักเรียนเรียนรู้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นความรู้ที่อิงเนื้อหา ความรู้ที่เกิดจากการสะสมข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนและเป็นองค์ความรู้ที่นักเรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง

การเขียนความเข้าใจที่คงทนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ถ้าความเข้าใจที่คงทนหมายถึงสาระสำคัญของสิ่งที่จะเรียนรู้แล้ว ครูควรจะรู้ว่าสาระสำคัญหมายถึงอะไร คำว่า สาระสำคัญ มาจากคำว่า Concept ซึ่งนักการศึกษาของไทยแปลเป็นภาษาไทยว่า สาระสำคัญ ความคิดรวบยอด มโนทัศน์ มโนคติ และสังกะย ซึ่งการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้นิยมใช้คำว่า สาระสำคัญ

สาระสำคัญเป็นข้อความที่แสดงแก่นหรือเป้าหมายเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อสรุปรวม และข้อแตกต่างเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาจครอบคลุมข้อเท็จจริง กฎ ทฤษฎี ประเด็น และการสรุป สาระสำคัญและข้อความที่มีลักษณะรวบยอดอย่างอื่น

ประเภทของสาระสำคัญ

1. ระดับกว้าง (Broad Concept)
2. ระดับการนำไปใช้ (Operative Concept หรือ Functional Concept)

ตัวอย่างสาระสำคัญระดับกว้าง

– การบริหารจัดการและการเจริญปัญญามีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติหลายประการ

ตัวอย่างสาระสำคัญระดับการนำไปใช้

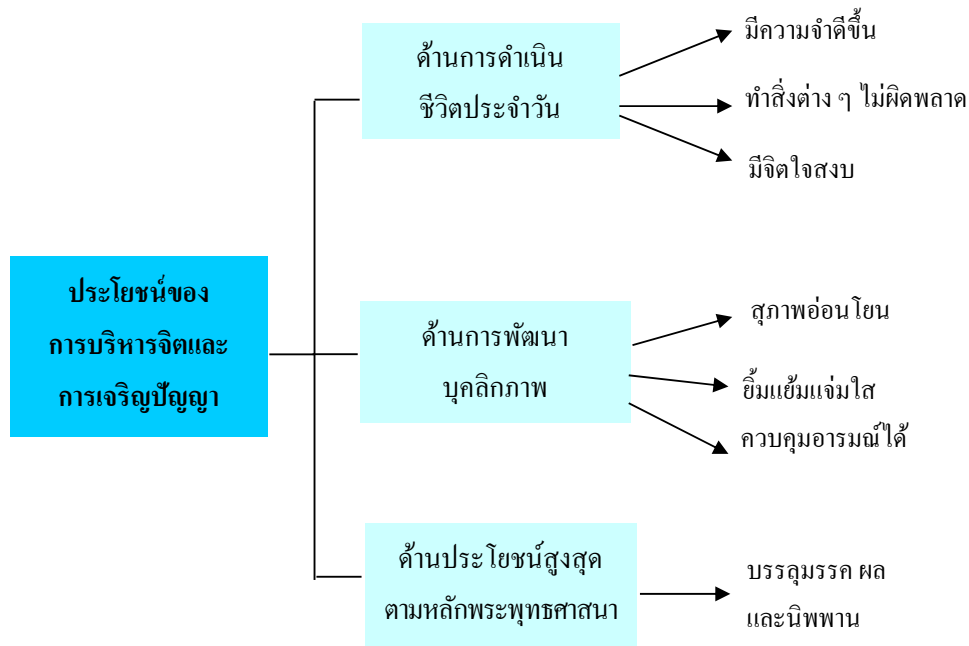
– การบริหารจัดการและการเจริญปัญญามีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนิน

ชีวิตประจำวัน ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และด้านประโยชน์สูงสุดตามหลักพระพุทธศาสนา

แนวทางการเขียนสาระสำคัญ

1. ให้เขียนสาระสำคัญของทุกเรื่อง โดยแยกเป็นข้อ ๆ (จำนวนข้อของสาระสำคัญจะเท่ากับจำนวนเรื่อง)
2. การเขียนสาระสำคัญที่ดีควรเป็นสาระสำคัญระดับการนำไปใช้
3. สาระสำคัญต้องครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วน เพราะหากขาดส่วนใดไปแล้วจะทำให้
นักเรียนรับสาระสำคัญที่ผิดไปทันที
4. การเขียนสาระสำคัญที่จะให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ วิธีการหนึ่ง คือ การเขียนแผนผัง
สาระสำคัญ

ตัวอย่างการเขียนแผนผังสาระสำคัญ

สาระสำคัญของประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา: การบริหารจัดการและการเจริญปัญญามีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และด้านประโยชน์สูงสุดตามหลักพระพุทธศาสนา

5. การเขียนสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องใดควรเขียนลักษณะเด่นที่มองเห็นได้หรือนึกได้ออกมาเป็นข้อ ๆ แล้วจำแนกลักษณะเหล่านั้นเป็นลักษณะจำเพาะและลักษณะประกอบ

6. การเขียนข้อความที่เป็นสาระสำคัญควรใช้ภาษาที่มีการจัดกลายอย่างดี เลือกคำที่มีความหมายกำกวมหรือฟุ่มเฟือย

ตัวอย่างการเขียนสาระสำคัญ เรื่อง พุทธสาวก

พุทธสาวก	ลักษณะจำเพาะ	ลักษณะประกอบ
นับถือพระพุทธศาสนา	—	✓
มีชีวิตอยู่ในสมัยที่พระ- พุทธเจ้ายังมีพระชนม์อยู่	✓	—
บรรลุนิพพานขั้นใดขั้นหนึ่ง	✓	—
มีคุณธรรมที่ควรยึดถือ เป็นแบบอย่าง	—	✓
เป็นผู้ชาย	✓	—
เป็นพระสงฆ์	—	✓
เป็นคฤหัสถ์	—	✓

สาระสำคัญของพุทธสาวก: พุทธสาวก คือ สาวกของพระพุทธเจ้าที่เป็นผู้ชาย ซึ่งมีชีวิตอยู่ในสมัยที่พระพุทธเจ้ายังมีพระชนม์อยู่ และบรรลุนิพพานขั้นใดขั้นหนึ่ง จะเป็นพระสงฆ์หรือคฤหัสถ์ก็ได้ แต่มีคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างและนับถือพระพุทธศาสนา

ขั้นที่ 2 กำหนดภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียน มีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

เมื่อครูกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้ว ก่อนที่จะดำเนินการขั้นต่อไป ขอให้ครูตอบคำถามสำคัญต่อไปนี้

– นักเรียนมีพฤติกรรมหรือแสดงออกในลักษณะใดจึงทำให้ครูทราบว่า นักเรียนบรรลุผลลัพธ์ปลายทางตามที่กำหนดไว้แล้ว

– ครูมีหลักฐานหรือใช้วิธีการใดที่สามารถระบุได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมหรือแสดงออกตามผลลัพธ์ปลายทางที่กำหนดไว้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เน้นให้ครูรวบรวมหลักฐานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่จำเป็นและมีหลักฐานเพียงพอที่จะกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์แล้ว ไม่ใช่เรียนแค่ให้จบตามหลักสูตรหรือเรียนตามชุดของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูกำหนดไว้เท่านั้น วิธีการของ Backward Design ต้องการกระตุ้นให้ครูกำลังมองหาว่า ครูควรจะกำหนดและรวบรวมหลักฐานเชิงประจักษ์อะไรบ้างก่อนที่จะออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักฐานดังกล่าวควรจะเป็นหลักฐานที่สามารถใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียนและครูได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ครูควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบต่อเนื่องอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการตลอดระยะเวลาที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ต้องการให้ครูทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียกว่า *สอนไปวัดผลไป*

จึงกล่าวได้ว่า ขั้นนี้ครูควรนึกถึงพฤติกรรมหรือการแสดงออกของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลงานหรือชิ้นงานที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนเกิดผลลัพธ์ปลายทางตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว และเกณฑ์ที่ใช้ประเมินควรเป็นเกณฑ์คุณภาพในรูปของมิติคุณภาพ (Rubrics) อย่างไรก็ตาม

ตาม ครูอาจจะมีหลักฐานหรือใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น การทดสอบก่อนและหลังเรียน การสัมภาษณ์ การศึกษาค้นคว้า การฝึกปฏิบัติขณะเรียนรู้ประกอบด้วก็ได้

หลังจากที่ครูได้กำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนแล้ว ครูควรกำหนดภาระงานและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามผลลัพธ์ปลายทางที่กำหนดไว้แล้ว

ภาระงาน หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้/ตัวชี้วัดชั้นปี/มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ลักษณะสำคัญของงานจะต้องเป็นงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริงในชีวิตประจำวัน เป็นเหตุการณ์จริงมากกว่ากิจกรรมที่จำลองขึ้นเพื่อใช้ในการทดสอบ ซึ่งเรียกว่า งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมายต่อนักเรียน (Meaningful Task) นอกจากนี้งานและกิจกรรมจะต้องมีขอบเขตที่ชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้/ตัวชี้วัดชั้นปี/มาตรฐานการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

ทั้งนี้เมื่อได้ภาระงานครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว ครูจะต้องนึกถึงวิธีการและเครื่องมือที่จะใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งมีอยู่มากมายหลายประเภท ครูจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับภาระงานที่นักเรียนปฏิบัติ

ตัวอย่างภาระงาน/ชิ้นงานเรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา รวมทั้งการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนดังตาราง

ตัวอย่าง ภาระงาน/ชิ้นงาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1: ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติ ตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ภาระงาน/ชิ้นงาน	การวัดและประเมินผล			กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
			วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์		
1. อธิบาย ความสำคัญ ของพระพุทธ- ศาสนาใน ฐานะที่เป็น มรดกทาง วัฒนธรรมและ เป็นหลักใน การพัฒนาชาติ ไทยได้	1. พระพุทธ- ศาสนาเป็น มรดกทาง วัฒนธรรม 2. พระพุทธ- ศาสนาเป็นหลัก ในการพัฒนา ชาติไทย	ศึกษาและอภิปราย แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความสำคัญ ของพระพุทธศาสนา ต่อสังคมไทย	1. อภิปราย แสดงความคิดเห็น 2. ตรวจสอบ ผลงาน 3. ประเมิน พฤติกรรม ในการทำงาน	1. แบบบันทึก ผลการ อภิปราย 2. แบบ ตรวจสอบ ผลงาน 3. แบบประเมิน พฤติกรรม การทำงาน เป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม	1. เกณฑ์คุณภาพ 4 ระดับ 2. เกณฑ์คุณภาพ 4 ระดับ 3. เกณฑ์คุณภาพ 4 ระดับ	1. ซักถามความรู้ 2. ศึกษาและอภิปราย แสดงความคิดเห็น 3. บันทึกสรุปสาระสำคัญ 4. ทำกิจกรรมเกี่ยวกับ ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา	1. ภาพเกี่ยวกับ วัฒนธรรมไทย 2. แบบบันทึกผล การอภิปราย 3. แบบประเมิน พฤติกรรมใน การทำงานเป็น รายบุคคลหรือ เป็นกลุ่ม 4. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 5. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา

วัฒนธรรมและ เป็นหลักใน การพัฒนาชาติ ไทย 3. สื่อสารและ เผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับ ความสำคัญ ของพระพุทธ- ศาสนาใน ฐานะที่เป็น มรดกทาง วัฒนธรรมและ เป็นหลักใน การพัฒนาชาติ ไทย							ป. 5 6. คู่มือการสอน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 7. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5
---	--	--	--	--	--	--	---

การสร้างความเข้าใจที่คงทน

ความเข้าใจที่คงทนจะเกิดขึ้นได้ นักเรียนจะต้องมีความสามารถ 6 ประการ ได้แก่

1. การอธิบาย ชี้แจง เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการอธิบายหรือชี้แจงในสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง สอดคล้อง มีเหตุผล และเป็นระบบ

2. การแปลความและตีความ เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการแปลความและตีความได้อย่างมีความหมาย ตรงประเด็น กระชับ ชัด และทะลุปรุโปร่ง

3. การประยุกต์ ตัดแปลง และนำไปใช้ เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่อุปกรณ์ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพ และคล่องแคล่ว

4. การมีมุมมองที่หลากหลาย เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการมีมุมมองที่น่าเชื่อถือ เป็นไปได้ มีความลึกซึ้ง แจ่มชัด และแปลกใหม่

5. การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการมีความละเอียดรอบคอบ เปิดเผย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ระมัดระวังที่จะไม่ให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อผู้อื่น

6. การรู้จักตนเอง เป็นความสามารถที่นักเรียนแสดงออกโดยการมีความตระหนักรู้ สามารถประมวลผลข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ปรับตัวได้ รู้จักใคร่ครวญ และมีความเฉลียวฉลาด

นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่าง

เหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

นอกจากสมรรถนะสำคัญของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่กล่าวแล้วข้างต้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้ที่รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จะแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคีปรองดอง ภูมิใจ เชิดชูความเป็นชาติไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา และใจ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต จะประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

3. มีวินัย เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ผู้ที่มีวินัยจะปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

4. ใฝ่เรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้จะแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. อยู่อย่างพอเพียง เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้ที่อยู่อย่างพอเพียงจะดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

6. มุ่งมั่นในการทำงาน เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงานด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงานจะแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน

7. **รักความเป็นไทย** เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอด ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม ผู้ที่รักความเป็นไทยจะมีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูต่อเวที ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

8. **มีจิตสาธารณะ** เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ดังนั้น การกำหนดภาระงานให้นักเรียนปฏิบัติ รวมทั้งการเลือกวิธีการและเครื่องมือวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ นั้น ครูควรคำนึงถึงความสามารถของนักเรียน 6 ประการตามแนวคิด Backward Design สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาตาม หลักสูตรที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้ภาระงาน วิธีการ และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครอบคลุมสิ่งที่สะท้อนผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design ในขั้นที่ 2 นี้ ครูจะต้อง คำนึงถึงภาระงาน วิธีการ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ มี ประสิทธิภาพ ตรงกับสภาพจริง มีความยืดหยุ่น และสร้างความสบายใจแก่นักเรียนเป็นสำคัญ

ขั้นที่ 3 วางแผนการจัดการเรียนรู้

เมื่อครูมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับ นักเรียน รวมทั้งกำหนดภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนเกิด การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริงแล้ว ขั้นตอนต่อไปครูควรนึกถึงกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะจัดให้แก่ นักเรียน การที่ครูจะนึกถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดให้นักเรียนได้นั้น ครูควรตอบคำถามสำคัญต่อไปนี้

– ถ้าครูต้องการจะจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอด หลักการ และทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดผลลัพธ์ปลายทาง ตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งเกิดเป็นความเข้าใจที่คงทนต่อไปนั้น ครูสามารถใช้วิธีการง่าย ๆ อะไรบ้าง

– กิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยเป็นสื่อให้นักเรียนเกิดความรู้และทักษะที่จำเป็นมีอะไรบ้าง

– สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและดีที่สุดซึ่งจะทำให้นักเรียนบรรลุตามมาตรฐานของ หลักสูตรมีอะไรบ้าง

– กิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ควรจัดกิจกรรมใดก่อนและควรจัดกิจกรรมใดหลัง

– กิจกรรมต่าง ๆ ออกแบบไว้เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดผลลัพธ์ปลายทางตามแนวคิด Backward Design นั้น วิกินส์และแมกไทได้เสนอแนะให้ครูเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของ **WHERE TO** (ไปที่ไหน) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

W แทน กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ นั้นจะต้องช่วยให้นักเรียนรู้ว่าหน่วยการเรียนรู้นี้จะดำเนินไปในทิศทางใด (Where) และสิ่งที่คาดหวังคืออะไร (What) มีอะไรบ้าง ช่วยให้ผู้ทราบว่ามีพื้นฐานและความสนใจอะไรบ้าง

H แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรดึงดูดความสนใจของนักเรียนทุกคน (Hook) ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในสิ่งที่เรียนรู้ (Hold) และใช้สิ่งที่นักเรียนสนใจเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้

E แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรส่งเสริมและจัดให้ (Equip) นักเรียนได้มีประสบการณ์ (Experience) ในแนวคิดหลัก/ความคิดรวบยอด และสำรวจ รวมทั้งวินิจฉัย (Explore) ในประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

R แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดทบทวน (Rethink) ปรับ (Revise) ความเข้าใจในความรู้อะไรบ้างที่ปฏิบัติ

E แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมิน (Evaluate) ผลงานและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

T แทน กิจกรรมการเรียนรู้ควรออกแบบ (Tailored) สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียน

O แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เป็นระบบ (Organized) ตามลำดับการเรียนรู้ของนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ตั้งแต่เริ่มแรกและตลอดไป ทั้งนี้เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ การลำดับบทเรียน รวมทั้งสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงนั้นจะประสบผลสำเร็จได้ ก็ต่อเมื่อครูได้มีการกำหนดผลลัพธ์ปลายทาง หลักฐาน และวิธีการวัดและประเมินผลที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริงแล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นเพียงสื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จที่ต้องการเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ถ้าครูมีเป้าหมายที่ชัดเจนก็จะช่วยให้การวางแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ได้

โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่า ขันนี้เป็นการค้นหาสื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียน กิจกรรมที่กำหนดขึ้นควรเป็นกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างและสรุปเป็นความคิดรวบยอดและหลักการที่สำคัญของสาระที่เรียนรู้ ก่อให้เกิดความเข้าใจที่คงทน รวมทั้งความรู้สึกและค่านิยมที่ดีไปพร้อม ๆ กับทักษะความชำนาญ

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

(Backward Design Template)

หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี	

รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เขียนโดยใช้รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ชื่อแผน... (ระบุชื่อและลำดับที่ของแผนการจัดการเรียนรู้)

ชื่อเรื่อง... (ระบุชื่อเรื่องที่จะทำการจัดการเรียนรู้)

เวลา... (ระบุระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อ 1 แผน)

สาระที่... (ระบุสาระที่ใช้จัดการเรียนรู้)

หน่วยการเรียนรู้ที่... (ระบุลำดับที่และชื่อของหน่วยการเรียนรู้)

ชั้น... (ระบุชั้นที่จัดการเรียนรู้)

สาระสำคัญ... (เขียนความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ของหัวเรื่องที่จะจัดการเรียนรู้)

ตัวชี้วัดชั้นปี... (ระบุตัวชี้วัดชั้นปีที่ใช้เป็นเป้าหมายของแผนการจัดการเรียนรู้)

จุดประสงค์การเรียนรู้... (กำหนดให้สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วยด้านความรู้ (Knowledge: K) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (Affective: A) และด้านทักษะ/กระบวนการ (Performance: P))

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้... (ระบุวิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน)

สาระการเรียนรู้... (ระบุสาระและเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนรู้ อาจเขียนเฉพาะหัวเรื่องก็ได้)

แนวทางบูรณาการ... (เสนอแนะและระบุกิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่บูรณาการร่วมกัน)

กระบวนการจัดการเรียนรู้... (กำหนดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้และกระบวนการบูรณาการข้ามสาระการเรียนรู้)

กิจกรรมเสนอแนะ... (ระบุรายละเอียดของกิจกรรมที่นักเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้... (ระบุสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้)

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้... (ระบุรายละเอียดของผลการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ อาจนำเสนอข้อเด่นและข้อด้อยให้เป็นข้อมูลที่สามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของการทบทวนในชั้นเรียนได้)

ในส่วนของการเขียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ให้ครูที่เขียนแผนการจัดการเรียนรู้นำขั้นตอนหลักของเทคนิคและวิธีการของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเรียนแบบแก้ปัญหา การศึกษาเป็นรายบุคคล การอภิปรายกลุ่มย่อย/กลุ่มใหญ่ การฝึกปฏิบัติการ การสืบค้นข้อมูล ฯลฯ มาเขียนในขั้นสอน โดยให้คำนึงถึงธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้

การใช้แนวคิดของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design จะช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้และใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของ ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้–การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

พระพุทธศาสนา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 24 (2) และ (3) ได้ระบุแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติจริง และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการป้องกันและแก้ปัญหา ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวนี้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป.5 เล่มนี้จึงยึดแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-centered) เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ผสมผสานเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับหัวข้อเรื่องหรือประเด็นที่สอดคล้องกับชีวิตจริง เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวม เป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตของนักเรียน

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้เปลี่ยนแปลงบทบาทของครูจากการเป็นผู้ชี้แนะหรือถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนเกิดการสร้างสรรค์ความรู้และนำความรู้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ป. 5 เล่มนี้จึงได้นำเสนอแนวการสอนพุทธวิธีมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. **วิธีสอนแบบอุปมาอุปไมย** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้โดยการบรรยายเนื้อหาเปรียบเทียบกับคน สัตว์ หรือสิ่งของ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและมองเห็นภาพ เกิดมโนทัศน์ง่าย ชัดเจน และสมจริง วิธีการนี้ใช้สำหรับเนื้อหาที่เป็นนามธรรมหรือเรื่องที่เข้าใจยาก เปรียบเทียบกับสิ่งที่นักเรียนจะเข้าใจและมองเห็นเป็นรูปธรรมได้

2. **วิธีสอนแบบปฐา-วิไลขนา** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การถาม-ตอบระหว่างครูกับนักเรียน หรือนักเรียนกับนักเรียน ในการถาม-ตอบนี้ ครูจะไม่ตอบคำถามเอง แต่จะกระตุ้นเร้าหรือส่งเสริมให้นักเรียนช่วยกันตอบ ซึ่งจะทำให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

3. **วิธีสอนแบบธรรมสาธิต** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ครูเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของการปฏิบัติศีลหรือการขาดหลักธรรม ให้นักเรียนสนทนากันจนได้ข้อสรุปความรู้ทางธรรม วิธีสอนแบบนี้เหมาะกับนักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้ในเนื้อหาพอสมควร และต้องการที่จะหาความกระจ่างในเนื้อหาเพิ่มขึ้น วิธีการนี้ใช้ได้กับนักเรียนจำนวนน้อย และมีความสามารถในการใช้ภาษาในการซักถาม ได้ตอบ แสดงความคิดเห็น อภิปราย อธิบายได้ดีพอสมควร

4. **วิธีสอนแบบอริยสัจ** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน ได้แก่

4.1 **ขั้นกำหนดปัญหาหรือข้อขัดแย้ง** โดยให้นักเรียนศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น และพยายามกำหนดขอบเขตของปัญหา ซึ่งจะต้องคิดแก้ไขให้ได้

4.2 ขั้นตั้งสมมุติฐานหรือขั้นสมมุติ โดยให้นักเรียนพิจารณาว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร และในการแก้ไขสาเหตุนั้น ๆ จะต้องทำอะไรบ้าง ให้กำหนดเป็นข้อ ๆ

4.3 ขั้นการทดลองและเก็บข้อมูลหรือขั้นนิรนัย โดยให้นักเรียนได้กระทำหรือทำการทดลองด้วยตนเองตามหัวข้อต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในข้อ 4.2 พร้อมบันทึกผลไว้

4.4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลหรือขั้นมรรค โดยให้นักเรียนสรุปการกระทำที่ได้ผลไว้เป็นข้อ ๆ เป็นแบบหรือเป็นแนวทางปฏิบัติ และให้ลงมือปฏิบัติอย่างเต็มที่ตามแนวทางนั้น

5. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนตามแนวพุทธศาสตร์ เป็นกระบวนการหาความจริงและวิธีการแก้ปัญหาด้วยการตั้งคำถามในแนวกระบวนการวิทยาศาสตร์ทั้งทางโลกและทางธรรม โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนดังนี้

5.1 การเห็นปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหา

5.2 การเสนอเหตุแห่งปัญหาในรูปของการตั้งสมมุติฐาน

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.4 การทดสอบสมมุติฐานด้วยข้อมูล

5.5 การสรุปผล

6. วิธีสอนแบบไตรสิกขา เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยขั้นตอนในการศึกษา 3 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 ขั้นศีล คือ การควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกายและวาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติ พร้อมทั้งจะเรียน

6.2 ขั้นสมาธิ คือ การฝึกสมาธิขั้นต้นในการควบคุมสติ ให้นักเรียนรวมจิตใจและความคิดแน่วแน่เป็นจุดเดียว ให้นักเรียนตัดสิ่งรบกวนอื่น ๆ ออกจากความคิดและจิตใจ

6.3 ขั้นปัญญา คือ ขั้นนักเรียนใช้สมาธิ มีจิตใจแน่วแน่ ทำความเข้าใจในปัญหา การหาเหตุของปัญหาเพื่อการแก้ไข พิจารณาผลที่เกิดขึ้นจนเกิดความรู้แจ้ง เข้าใจ และแก้ปัญหาได้ เกิดการเรียนรู้เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง มีมโนทัศน์ในเรื่องนั้นได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

7. วิธีสอนโดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

7.1 ขั้นนำ การสร้างเจตคติที่ดีต่อวิธีการเรียนและบทเรียน

1) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม

2) บุคลิกภาพของครูและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

3) การเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ

7.2 ขั้นสอน มีขั้นตอนดังนี้

1) ครูเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียนหรือเสนอหัวข้อเรื่อง ประเด็นสำคัญของบทเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

2) ครูแนะแหล่งวิทยาการและแหล่งข้อมูล

3) นักเรียนฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการ โดยใช้ทักษะที่เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทักษะทางวิทยาศาสตร์ และทักษะทางสังคม

4) จัดกิจกรรมที่เร้าให้เกิดการคิดวิธีต่าง ๆ เช่น คิดสืบค้นต้นเค้า คิดสืบสาวตลอดสาย คิดสืบค้นต้นปลาย คิดโยงสายความสัมพันธ์

5) ฝึกการสรุปประเด็นของข้อมูล ความรู้ และเปรียบเทียบ ประเมินค่าโดยวิธีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดลอง ทดสอบ จัดเป็นทางเลือกและทางออกของการแก้ปัญหา

6) ดำเนินการเลือกและตัดสินใจ

7) กิจกรรมฝึกปฏิบัติ เพื่อพิสูจน์ผลการเลือกและการตัดสินใจให้ประจักษ์จริง

7.3 ขั้นสรุป

1) ครูและนักเรียนสังเกตวิธีการปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้ปฏิบัติถูกต้อง

2) อภิปรายและสอบถามข้อสงสัย

3) สรุปบทเรียน

4) วัดและประเมินผล

8. วิธีสอนตามหลักพุทธ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

8.1 ขั้นสร้างศรัทธา

1) การจัดบรรยากาศของชั้นเรียนให้เหมาะสม

2) บุคลิกภาพของครูและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

3) การเสนอสิ่งเร้าและสร้างแรงจูงใจใฝ่รู้

8.2 ขั้นฝึกทักษะภาษาตามหลักพุทธ

1) การฝึกหัดฟัง พูด อ่าน เขียน

2) การฝึกปรือ เพื่อจับประเด็นสาระและจดจำ

3) การฝึกฝน ฝึกการใช้ภาษาให้แคล่วคล่องจัดเจน

4) การฝึกคิดพิจารณาจนเข้าใจแจ่มแจ้ง โดยมีวิธีคิด ได้แก่ คิดจำแนกแยกแยะ คิดเชื่อมโยง

ความสัมพันธ์ คิดสรุปหลักการ

5) การฝึกสรุปรวมสาระความรู้เป็นหลักการด้วยความเข้าใจแจ่มแจ้ง และนำไปใช้ได้จริง

8.3 ขั้นมองตนและการประเมินของกัลยาณมิตร โดย

1) การวัดและประเมินตนเอง

2) การวัดและประเมินโดยเพื่อนนักเรียน

3) การวัดและประเมินโดยครู

4) การช่อมเสริมและช่วยเหลือกันฉันกัลยาณมิตร

อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้หลากหลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหา สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ครูควรเลือกใช้ให้เหมาะสม ดังนั้นบทบาทของครูจึงมีความสำคัญมาก

นอกจากแนวการสอนพุทธวิธีดังกล่าวนี้แล้ว การจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสามารถนำทฤษฎี เทคนิค และวิธีการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ได้อีก เช่น

1. **การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning–BBL)** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่อิงผลการวิจัยทางประสาทวิทยา ซึ่งได้เสนอแนะไว้ว่า ตามธรรมชาตินั้นสมองเรียนรู้ได้อย่างไร โดยได้กล่าวถึงโครงสร้างที่แท้จริงของสมองและการทำงานของสมองมนุษย์ที่มีการแปรเปลี่ยนไปตามขั้นของการพัฒนา ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของการสร้างสรรค์การจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. **การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning–PBL)** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนร่วมกันแก้ปัญหาภายใต้การแนะนำของครู ให้นักเรียนช่วยกันตั้งคำถามและช่วยกันค้นหาคำตอบ โดยอาจใช้ความรู้เดิมมาแก้ปัญหาหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมสำหรับการแก้ปัญหา นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาสรุปเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา แล้วช่วยกันประเมินการแก้ปัญหาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาครั้งต่อไป

3. **การจัดการเรียนรู้แบบพหุปัญญา (Multiple Intelligences)** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาองค์รวมของนักเรียนทั้งสมองด้านซ้ายและสมองด้านขวาบนพื้นฐานความสามารถและสติปัญญาที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล มุ่งหมายจะให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ภายใต้ความหลากหลายของวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อม

4. **การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จัดสถานการณ์และบรรยากาศให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกให้นักเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกันทั้งสติปัญญาและความถนัดร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกันศึกษาค้นคว้า

5. **การจัดการเรียนรู้แบบใช้หมวกความคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats)** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามที่ใช้ความคิดในลักษณะต่าง ๆ โดยสามารถอธิบายเหตุผลประกอบหรือวิเคราะห์วิจารณ์ได้

6. **การจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry Process)** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ โดยนักเรียนจะต้องใช้ความสามารถของตนเองคิดค้น สืบเสาะ แก้ปัญหา หรือคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ด้วยตนเอง

7. **การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving)** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งฝึกให้นักเรียนเรียนรู้จากการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการทำความเข้าใจปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา และตรวจสอบหรือมองย้อนกลับ

8. **การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Work)** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการแสวงหาความรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่นักเรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

9. **การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ (Active Learning)** เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ทดลองทำด้วยตนเอง เพื่อจะได้เรียนรู้ขั้นตอนของงาน รู้จักวิธีแก้ปัญหาในการทำงาน

10. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างผังความคิด (Concept Mapping) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดกลุ่มความคิดรวบยอด เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์กันระหว่างความคิดหลักและความคิดรองลงไป โดยนำเสนอเป็นภาพหรือเป็นผัง

11. การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experience Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ แล้วกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เจตคติใหม่ ๆ หรือวิธีการคิดใหม่ ๆ

12. การจัดการเรียนรู้โดยการแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้แสดงบทบาทในสถานการณ์ที่สมมุติขึ้น โดยอาจกำหนดให้แสดงบทบาทสมมุติที่เป็นพฤติกรรมของบุคคลอื่น หรือแสดงพฤติกรรมในบทบาทของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ

13. การจัดการเรียนรู้จากเกมจำลองสถานการณ์ (Simulation Gaming) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่คล้ายกับการแสดงบทบาทสมมุติ แต่เป็นการให้เล่นเกมจำลองสถานการณ์ โดยครูนำสถานการณ์จริงมาจำลองไว้ในห้องเรียน โดยการกำหนดกฎ กติกา เงื่อนไขสำหรับเกมนั้น ๆ แล้วให้นักเรียนไปเล่นเกมหรือกิจกรรมในสถานการณ์จำลองนั้น

14. การจัดการเรียนรู้แบบกลับด้านชั้นเรียน (Flipped Classroom) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดที่ว่า เรียนที่บ้าน ทำการบ้านที่โรงเรียน เป็นการกลับมุมมองจากการให้บทบาทและความสำคัญที่ครูไปให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จากเดิมสิ่งที่ทำในชั้นเรียนนำไปทำที่บ้าน และนำสิ่งที่มอบหมายให้ทำที่บ้านมาทำในชั้นเรียน โดยครูคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และตอบข้อสงสัยในระหว่างการทำงาน/กิจกรรมของนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้ต้องจัดควบคู่การวัดและการประเมินผลตามภาระงาน/ชิ้นงานที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด แผนการจัดการเรียนรู้นี้ได้เสนอการวัดและประเมินผลครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ เน้นวิธีการวัดที่หลากหลายตามสถานการณ์จริง การดูร่องรอยต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการดูกระบวนการทำงานและผลผลิตของงาน โดยออกแบบการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน และแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ พร้อมแบบฟอร์มและเกณฑ์การประเมินเพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูไว้พร้อม ทั้งนี้ ครูอาจเพิ่มเติมโดยการออกแบบการวัดและประเมินด้วยมิติคุณภาพ (Rubrics)

5. ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีกับสาระการเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (พระพุทธศาสนา ป. 5)

[illegible]

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี หน่วยการเรียนรู้	มฐ. ศ 1.1							มฐ. ศ 1.2		
	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3
4. ประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี									☆	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา										
1. ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา						☆				
2. วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของ การบริหารจิตและการเจริญปัญญา						☆				
3. การสวดมนต์ไหว้พระและ แผ่เมตตา						☆				
4. การฝึกการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ						☆				
5. การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก						☆				
6. การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน						☆				

6. คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5

คำอธิบายรายวิชา

ส 15101

พระพุทธศาสนา

รายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

จำนวน 30 ชั่วโมง

ศึกษา วิเคราะห์พระพุทธ เกี่ยวกับ ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากพระพุทธศาสนา (มรดกด้านรูปธรรม มรดกด้านจิตใจ) พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย (การพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาจิตใจ) พุทธประวัติ ได้แก่ สรูปพุทธประวัติ โปรดพระพุทธมารดา (เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์) พุทธกิจสำคัญ ชาดก เรื่อง จูฬเสนจิวชาดก วัณณาโรหชาดก

ศึกษา วิเคราะห์พระธรรม เกี่ยวกับ พระไตรปิฎก ได้แก่ องค์ประกอบของพระไตรปิฎก ความสำคัญของพระไตรปิฎก หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระรัตนตรัย (ศรัทธา 4 พุทธจริยา 3 หลักกรรม อริยสัจ 4) ไตรสิกขา โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว: เบญจศีล อบายมุข 4 การทำความดี: เบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 3 อคติ 4 อิทธิบาท 4 ความกตัญญูทศเวทิต่อพระพุทธศาสนา มงคล 38: ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การงานไม่คั่งค้าง ความอดทน) การทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์ พุทธศาสนสุภาษิต ได้แก่ วิริเยน ทุกขมจเจติ: คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร ปญญา โลกสฺมิ ปชโชโต: ปัญญาคือแสงสว่างในโลก การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ได้แก่ การปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาตนเอง การปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ศึกษา วิเคราะห์พระสงฆ์ เกี่ยวกับ พุทธสาวก ได้แก่ พระโสณโกฬิวิสะ ชาวพุทธตัวอย่าง ได้แก่ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ

ศึกษา วิเคราะห์การปฏิบัติตนดี เกี่ยวกับ หน้าที่ชาวพุทธ ได้แก่ การจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา มรรยาทชาวพุทธ ได้แก่ การกราบ การไหว้ ศาสนพิธี ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธี พิธีถวายสังฆทาน พิธีทำบุญงานมงคล ประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธีหรือกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา ได้แก่ ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา (วิธีการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา ประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา) การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา การฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ การฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการสร้างความตระหนัก กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ

ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมดีงาม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

ส 1.1 ป. 5/1, 5/2, 5/3, 5/4, 5/5, 5/6, 5/7

ส 1.2 ป. 5/1, 5/2, 5/3

รวมทั้งหมด 10 ตัวชี้วัด

7. โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5

โครงสร้างรายวิชา

ส 15101	พระพุทธศาสนา
รายวิชาพื้นฐาน	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	จำนวน 30 ชั่วโมง

หน่วย การเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มฐ./ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
1	ความสำคัญของ พระพุทธศาสนา	ส 1.1 ป. 5/1	2	7
2	พุทธประวัติและชาดก	ส 1.1 ป. 5/2, 5/3	4	15
3	หลักธรรมนำชีวิต	ส 1.1 ป. 5/4, 5/5, 5/7	8	30
4	พุทธสาวกและชาวพุทธ- ตัวอย่าง	ส 1.1 ป. 5/3	3	11
5	หน้าที่ชาวพุทธและ มารยาทชาวพุทธ	ส 1.2 ป. 5/1, 5/3	3	11
6	ศาสนพิธี	ส 1.2 ป. 5/2	2	7
7	การบริหารจิตและ การเจริญปัญญา	ส 1.1 ป. 5/6	5	19

หมายเหตุ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 3 จัดเวลาเรียนตลอดภาคเรียน
เท่ากับ 120 ชั่วโมง การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียนได้กำหนดเวลาเรียนไว้ 116 ชั่วโมง
เวลาปฐมนิเทศ 1 ชั่วโมง เวลาในการทดสอบกลางปี 1 ชั่วโมง และเวลาในการทดสอบ
ปลายปี 1 ชั่วโมง

8. โครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป.5

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
	แผนปฐมนิเทศ	ชั่วโมงที่ 1 ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียน	
หน่วยที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา (1 แผน)	แผนที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 2 พระพุทธศาสนาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย 1. พระพุทธศาสนาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย 1.1 ด้านรูปธรรม 1.2 ด้านจิตใจ ชั่วโมงที่ 3 พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย 2. พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย 2.1 การพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม 2.2 การพัฒนาด้านจิตใจ	
หน่วยที่ 2 พุทธประวัติและชาดก (2 แผน)	แผนที่ 2 พุทธประวัติ (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 4 พุทธประวัติ 1. พุทธประวัติ 1.1 สรุปพุทธประวัติ 1.2 เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ ชั่วโมงที่ 5 พุทธกิจสำคัญ 1.3 พุทธกิจสำคัญ	
	แผนที่ 3 ชาดก (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 6 จุฬเสฏฐิชาดก 2. ชาดก	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		2.1 จุฬเสฏฐิชาดก	
		ชั่วโมงที่ 7 วัณณาโรหชาดก 2.2 วัณณาโรหชาดก	
หน่วยที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต (5 แผน)	แผนที่ 4 พระไตรปิฎก (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 8 พระไตรปิฎก 1. พระไตรปิฎก 1.1 องค์ประกอบของพระไตรปิฎก 1.2 ความสำคัญของพระไตรปิฎก	
	แผนที่ 5 พระรัตนตรัย (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 9 พระรัตนตรัยและหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับพระรัตนตรัย 2. พระรัตนตรัย 2.1 ศรีทธา 4 2.2 พุทธจริยา 3 2.3 อริยสัจ 4 2.4 หลักกรรม	
	แผนที่ 6 หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา (4 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 10 ไตรสิกขา 3. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 3.1 ไตรสิกขา ชั่วโมงที่ 11 โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว) 3.2 โอวาท 3 (การไม่ทำความชั่ว: เบญจศีล อปายมุข 4) ชั่วโมงที่ 12 โอวาท 3 (การทำความดี)	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
		3.2 โอวาท 3 (การทำความดี: เบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 3 อคติ 4 อิทธิบาท)	
		4 ความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา) ชั่วโมงที่ 13 โอวาท 3 (การทำความดีและการทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์) 3.2 โอวาท 3 (การทำความดี: มงคล 38 การทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์)	
	แผนที่ 7 พุทธศาสนสุภาษิต (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 14 พุทธศาสนสุภาษิต 4. พุทธศาสนสุภาษิต 4.1 วิริเยน ทุกขมัจเจติ (วิริเยนะ ทุกขะมัจเจติ): คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะ ความเพียร 4.2 ปญญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต (ปัญญา โลกัสมิ ปชฺโชโต): ปัญญาคือแสง สว่างในโลก	
	แผนที่ 8 การปฏิบัติตนตาม หลักธรรมของพระพุทธศาสนา (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 15 การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา 5. พุทธศาสนสุภาษิต 5.1 การปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง 5.2 การปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม	
		ชั่วโมงที่ 16 การทดสอบกลางปี	
หน่วยที่ 4 พุทธสาวกและ ชาวพุทธตัวอย่าง (2 แผน)	แผนที่ 9 พุทธสาวก (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 17 พระโสณโกปิวิสะ 1. พุทธสาวก พระโสณโกปิวิสะ	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
	แผนที่ 10 ชาวพุทธตัวอย่าง (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 18 สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) 2. ชาวพุทธตัวอย่าง	
		2.1 สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) ชั่วโมงที่ 19 อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ 2.2 อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ	
หน่วยที่ 5 หน้าที่ชาวพุทธและ มรรยาทชาวพุทธ (2 แผน)	แผนที่ 11 หน้าที่ชาวพุทธ (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 20 การจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา 1. หน้าที่ชาวพุทธ การจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา	
	แผนที่ 12 มรรยาทชาวพุทธ (2 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 21 การกราบ 2. มรรยาทชาวพุทธ 2.1 การกราบ ชั่วโมงที่ 22 การไหว้ 2.2 การไหว้	
หน่วยที่ 6 ศาสนพิธี (2 แผน)	แผนที่ 13 การมีส่วนร่วมและ ประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสน- พิธี (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 23 การมีส่วนร่วมและประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี 1. การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธี 1.1 การจัดที่บูชาพระรัตนตรัย 1.2 การจัดที่นั่งพระสงฆ์ 4. ประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี	
	แผนที่ 14 พิธีถวายสังฆทานและ	ชั่วโมงที่ 24 พิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล	

หน่วยการเรียนรู้ที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หมายเหตุ
	พิธีทำบุญงานมงคล (1 ชั่วโมง)	2. พิธีถวายสังฆทาน 2.1 ความหมายของสังฆทาน	
		2.2 เครื่องสังฆทาน 2.3 วิธีการถวายสังฆทาน 3. พิธีทำบุญงานมงคล	
หน่วยที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา (3 แผน)	แผนที่ 15 เรียนรู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 25 วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา 1. ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา 2. วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา	
	แผนที่ 16 การฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ (3 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 26–27 การฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ 3. การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา 4. การฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ ชั่วโมงที่ 28 การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก 5. การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก	
	แผนที่ 17 การฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ (1 ชั่วโมง)	ชั่วโมงที่ 29 การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน 6. การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน	
		ชั่วโมงที่ 30 การทดสอบปลายปี	

ตอนที่ 2

แผนการจัดการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

(พระพุทธศาสนา ป. 5)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

แผนปฐมนิเทศ

ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา ป. 5

ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

1. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย (ส 1.1 ป. 5/1)
2. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ จนถึงพุทธกิจสำคัญหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/2)
3. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/3)
4. อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ (ส 1.1 ป. 5/4)
5. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตนตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/5)
6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/6)
7. ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม (ส 1.1 ป. 5/7)
8. จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง (ส 1.2 ป. 5/1)
9. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด และอภิปรายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม (ส 1.2 ป. 5/1)

10. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด (ส 1.2 ป. 5/3)

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 เป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ได้ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้รายวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 เป็น 2 มาตรฐาน และยังได้กำหนดตัวชี้วัดชั้นปีและสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งยังได้จัดทำคำอธิบายรายวิชา เพื่อให้สถานศึกษานำไปกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาของตนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. สาระการเรียนรู้

1. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5
2. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5
3. ตารางวิเคราะห์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีกับหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5
4. คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5
5. โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5
6. โครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5

5. สมรรถนะของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน

7. รักความเป็นไทย

8. มีจิตสาธารณะ

7. ภาระงาน/ชิ้นงาน

ภาระงานรวบยอด

- การตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา
- การอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง ปฐมนิเทศ และข้อตกลงในการเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5	• ประเมินพฤติกรรมในการ ทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการ ทำงานเป็นรายบุคคลหรือ เป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ
2. ตรวจสอบงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม		

9. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ เช่น จัดนั่งเรียนแบบตัว U นั่งเรียนเป็นกลุ่ม หรือนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องโสตทัศนศึกษา สนามหญ้าได้หรือไม่

2. ครูแนะนำตนเอง แล้วให้นักเรียนแนะนำตนเองตามลำดับตัวอักษร หรือตามลำดับหมายเลขประจำตัว หรือตามแถวที่นั่ง ตามความเหมาะสม

3. ครูให้ความรู้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา พร้อมซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) ทำไมเราจึงต้องเรียนวิชา พระพุทธศาสนา
- 2) เราเรียนรู้อะไรในวิชาพระพุทธศาสนา
4. ครูสรุปความรู้แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูระบุสิ่งที่ต้องเรียนในรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 โดยใช้ข้อมูลจากหน้าสารบัญในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด จากนั้นอธิบายเพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้ (โดยใช้ข้อมูลจากตอนที่ 1)

- 1) คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5
- 2) โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5
- 3) โครงสร้างเวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5

6. ครูบอกเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 โดยสรุปว่ามีเทคนิคและวิธีการเรียนรู้อะไรบ้าง (โดยใช้ข้อมูลจากตอนที่ 1)

7. ครูสนทนาและซักถามนักเรียนเพื่อทำความเข้าใจถึงแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 (โดยใช้ข้อมูลจากตอนที่ 1) รวมทั้งเกณฑ์ตัดสินผลการเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 มีเวลาเรียนเท่าไร
- 2) รายวิชานี้จะสอบและเก็บคะแนนอย่างไร และเท่าไร
- 3) รายวิชานี้จะตัดสินผลการเรียนอย่างไร

8. ครูแนะนำสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่จะใช้ประกอบการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 โดยใช้ข้อมูลจากหน้าบรรณานุกรมในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นอกจากนี้ครูควรแนะนำแหล่งสืบค้นความรู้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ระบุไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อทำความเข้าใจถึงแหล่งสืบค้นความรู้แต่ละอย่าง

9. ครูสนทนากับนักเรียนและร่วมกันทำข้อตกลงในการเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เวลาเรียน ต้องเข้าเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนในรายวิชานี้ หรือ ไม่ขาดเรียนเกิน 3 ครั้ง กรณีป่วยต้องส่งใบลาโดยผู้ปกครองลงชื่อรับรองการลา
- 2) ควรเข้าห้องเรียนตรงเวลาและรักษามารยาทในการเรียน
- 3) เมื่อเริ่มเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีการทดสอบก่อนเรียน และหลังจากเรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้แล้วจะมีการทดสอบหลังเรียน
- 4) ในช่วงโม่งที่มีการฝึกปฏิบัติงาน ควรเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือให้พร้อม โดยจัดหาไว้ล่วงหน้า
- 5) รับผิดชอบการเรียน การสร้างชิ้นงาน และการส่งงานตามเวลาที่กำหนด
- 6) รักษาความสะอาดบริเวณที่ปฏิบัติกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ทำงานทุกครั้ง

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

10. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้และแหล่งสืบค้นความรู้อื่น ๆ ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและบันทึกผล

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

11. ครูให้นักเรียนพิจารณาว่า จากหัวข้อที่เรียนมาและการปฏิบัติกิจกรรมมีเรื่องอะไรบ้างที่ยังไม่เข้าใจหรือมีข้อสงสัย ถ้ามีครูช่วยอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจ

12. นักเรียนร่วมกันประเมินการปฏิบัติกิจกรรมว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใด และได้มีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

13. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนหัวข้อนี้และการปฏิบัติกิจกรรม

14. ครูทดสอบความเข้าใจของนักเรียนโดยการให้ตอบคำถาม เช่น

- 1) รายวิชานี้มีเกณฑ์ตัดสินผลการเรียนรู้อย่างไร
- 2) ข้อตกลงในการเรียนมีอะไรบ้าง

15. ครูให้นักเรียนนำประโยชน์จากการเรียนรู้เรื่อง ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ไปประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้อง กับการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 5 สรุป

16. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ปฐมนิเทศและข้อตกลงในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม

17. ครูให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
2. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
3. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

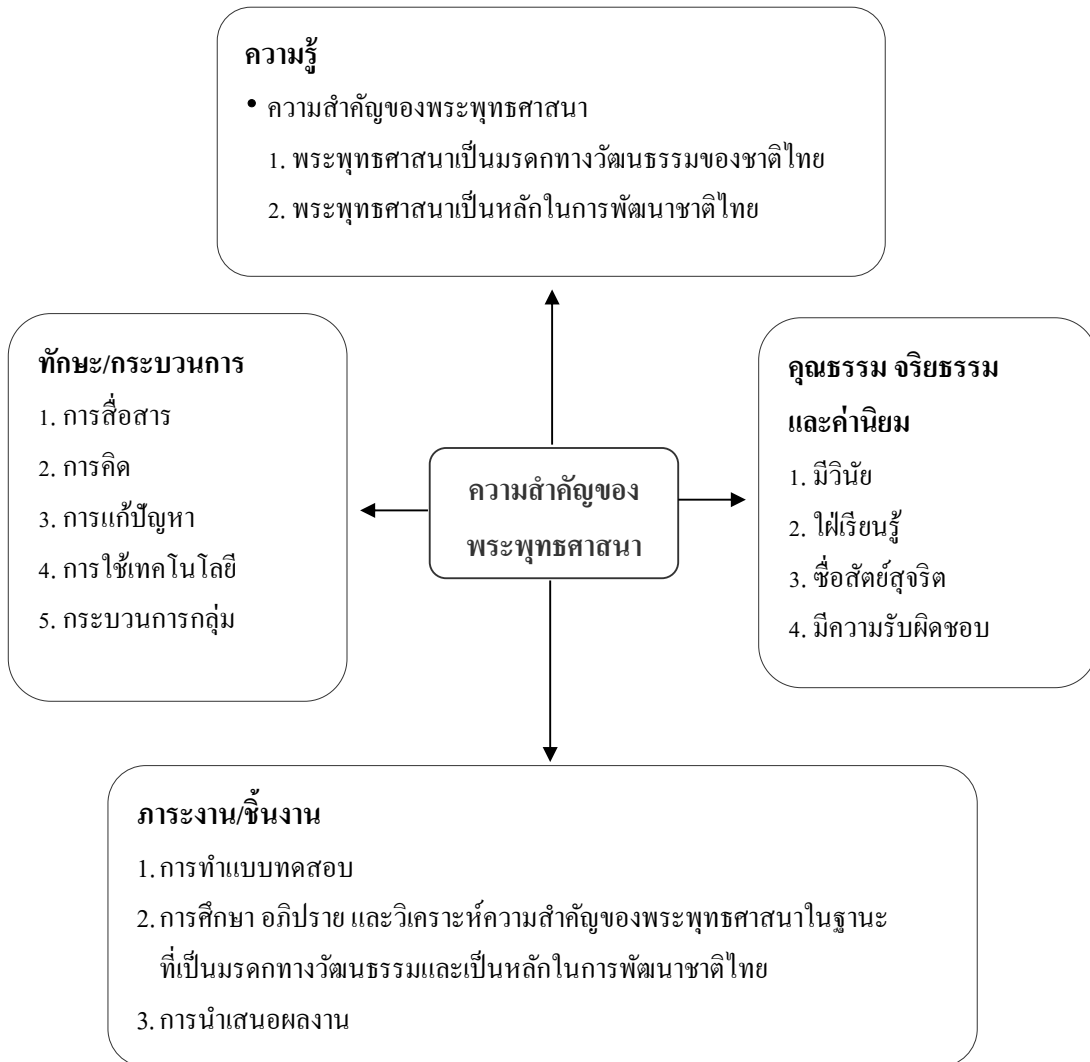
1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____/_____/_____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

เวลา 2 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย (ส 1.1 ป. 5/1)	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อสังคมไทยในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทน พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อสังคมไทยอย่างไร
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... - คำสำคัญ ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมไทย ชาติไทย - พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อสังคมไทยในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะด้านรูปธรรมและด้านจิตใจ นอกจากนี้พระพุทธศาสนายังมีความสำคัญในฐานะเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย ซึ่งได้แก่ การพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาด้านจิตใจ	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... - อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย - สื่อสารและเผยแพร่ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ ศึกษา อภิปราย และวิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ - วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ - การทดสอบ - การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม - การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม - การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	- เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ - แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน - แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม - แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม - แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ

3. สิ่งที่น่าประหลาดใจ

- 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง
- 3.2 สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- 3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	เวลา 2 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อสังคมไทยในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะด้านรูปธรรม และด้านจิตใจ นอกจากนี้พระพุทธศาสนายังมีความสำคัญในฐานะเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย ซึ่งได้แก่ การพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาด้านจิตใจ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย (ส 1.1 ป. 5/1)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทยได้ (K)
- เห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย (A)
- สื่อสารและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2. ชักถามความรู้เรื่องความสำคัญของพระพุทธศาสนา 3. ตรวจสอบงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ความสำคัญของพระพุทธศาสนา
 1. พระพุทธศาสนาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย
 2. พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา
การงานอาชีพฯ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาจากอินเทอร์เน็ต
		ออกแบบแผ่นพับเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา
ภาษาต่างประเทศ	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U หรือนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดขั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน และให้นักเรียนทำแบบทดสอบ โดยเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่เฉลยคำตอบ
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้อ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนดูภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ของไทยที่เกิดจากการนับถือพระพุทธศาสนา เช่น การไหว้ การกราบ การทำบุญตักบาตร แล้วซักถามนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้
 - 1) ภาพที่นักเรียนดูเป็นภาพเกี่ยวกับอะไร
 - 2) นักเรียนเคยปฏิบัติเหมือนบุคคลในภาพหรือไม่ ถ้าเคยปฏิบัติ ได้ปฏิบัติอย่างไร
 - 3) ทำไมการดำเนินชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่จึงเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
5. ครูตั้งประเด็นคำถามให้นักเรียนคิดเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่ชีวิตจริงดังนี้
 - 1) การนับถือศาสนาของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ เหมือนกันหรือแตกต่างกันกับการนับถือศาสนาในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร

2) การปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือเป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันเป็น ประชาคมอาเซียนอย่างไร

8. ครูสรุปคำตอบของนักเรียนและอธิบายเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

7. ครูซักถามนักเรียนว่า พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไร ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

8. ครูสรุปว่า พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อสังคมไทยหลายด้าน เช่น เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย เป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันค้นหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา เช่น Buddhism (พระพุทธศาสนา) Culture (วัฒนธรรม) แล้วนำมาฝึกฟัง พูด อ่าน และเขียน

9. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ให้แต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาเรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 หรือในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด หรือจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต สรุปสาระสำคัญ แล้วบันทึกผลลงในแบบบันทึกความรู้

10. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาเรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทยอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุปและเสริมในส่วนที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ จากนั้นร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว โดยให้นักเรียนบันทึกลงในสมุดหรือแบบบันทึกความรู้

11. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทยเรื่อง การพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาด้านจิตใจ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 3

12. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2-3 คน ให้ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปสืบค้นมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปความคิดเห็นของนักเรียนและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

13. ครูทบทวนความรู้เรื่องที่ได้เรียนมาในชั่วโมงที่แล้ว จากนั้นให้นักเรียนกลุ่มเดิมสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาเรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 หรือในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด หรือจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต สรุปสาระสำคัญ แล้วบันทึกผลลงในแบบบันทึกความรู้

14. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาเรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทยอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุปและเสริมในส่วนที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ จากนั้นให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศใดบ้างได้นำพระพุทธศาสนามาเป็นหลักในการพัฒนาประเทศ บันทึกผล แล้วผลัดกันนำเสนอหน้าชั้นเรียน

15. ครูอธิบายเพิ่มเติมหรือเสริมความรู้ว่า ประวัติศาสตร์ชาติไทยมีความเกี่ยวเนื่องผูกพันกับพระพุทธศาสนาโดยตลอด คนไทยได้นำหลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันและนำมาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทยให้เจริญ การปฏิบัติตนดังกล่าวนี้ถือเป็นการรักษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมไว้ เพื่อคงสภาพความเป็นอยู่ของคนในชาติให้เป็นไปอย่างพอเพียงและสงบสุข โดยใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ เช่น หลักศาสนา สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม

16. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

17. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาจากอินเทอร์เน็ต แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

18. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา ในแบบฝึกทักษะ ราชวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

19. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ในชุมชนของนักเรียนมีประเพณีหรือเทศกาลอะไรที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาบ้าง
- 2) นักเรียนคิดว่าหลักธรรมเรื่องภวนา 4 สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในขณะที่อยู่ที่โรงเรียนได้หรือไม่ อย่างไร
- 3) การปฏิบัติตามหลักธรรมเรื่อง โอวาท 3 ก่อให้เกิดผลดีต่อตัวผู้ปฏิบัติ ผู้อื่น และสังคมอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

20. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือคนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

21. ครูให้นักเรียนนำความรู้เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมบันทึกผลการปฏิบัติเป็นระยะ ๆ

ขั้นที่ 5 สรุป

22. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ โดยเขียนเป็นความเรียง แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

23. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแจกแบบสอบถามให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน พร้อมเฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

24. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะกระบวนการของนักเรียน

25. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติและชาดก เรื่อง พุทธประวัติ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนดูภาพที่เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา แล้วซักถามนักเรียนว่าภาพดังกล่าวเกี่ยวข้องกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร ให้นักเรียนเขียนสรุปหรือจัดทำเป็นรายงาน

2. ครูให้นักเรียนทำแผ่นพับเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาเพื่อเผยแพร่ความรู้

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. ภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ของไทย
3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
4. แบบบันทึกความรู้
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

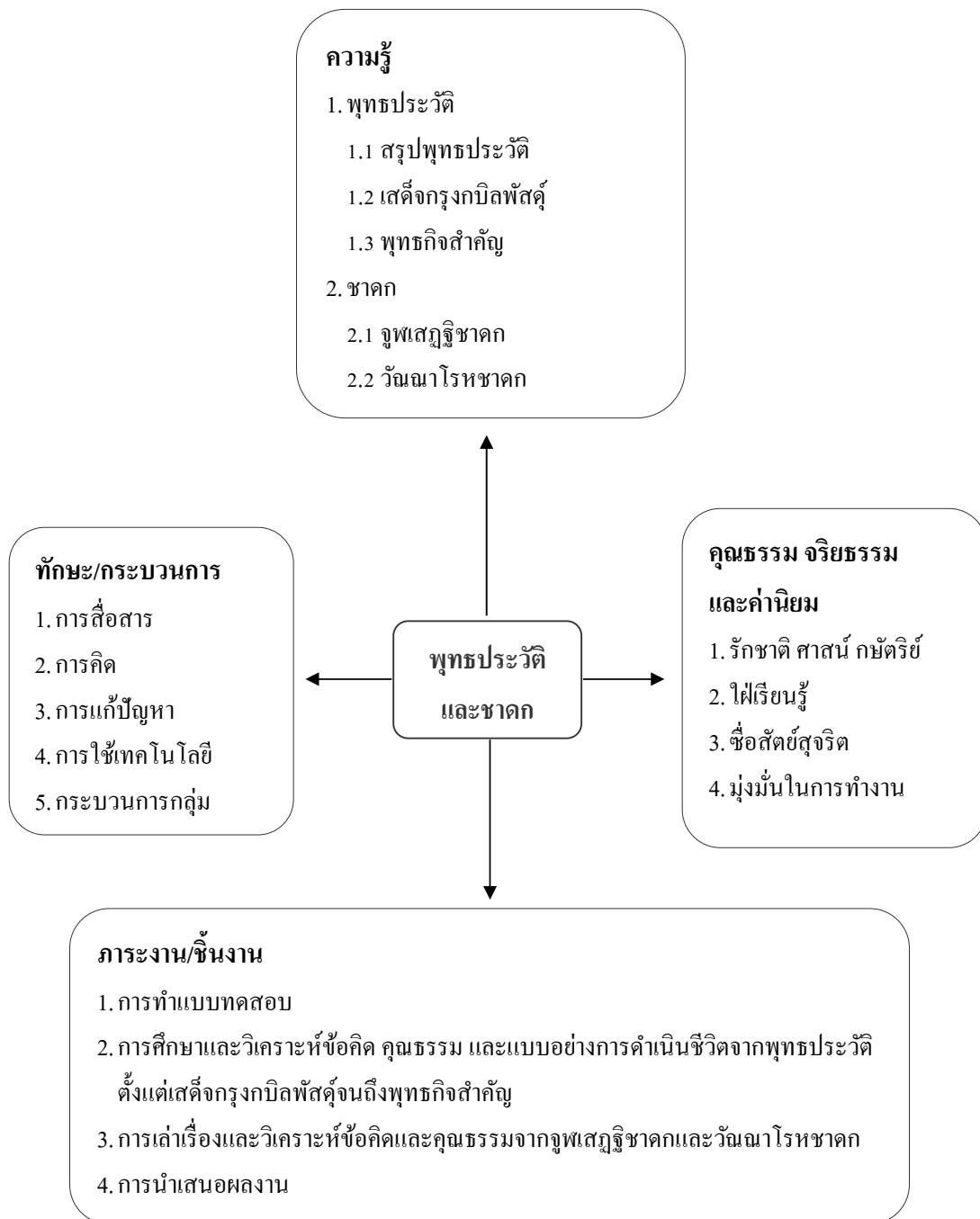
____ / ____ / ____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

พุทธประวัติและชาดก

เวลา 4 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติและชาดก

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดขั้นปี 1. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ จนถึงพุทธกิจสำคัญหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/2) 2. เห็นคุณค่าและประพจน์ตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/3)	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... 1. การศึกษาพุทธประวัติทำให้ได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวัน 2. การศึกษาชาดกทำให้ได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทน 1. การศึกษาพุทธประวัติมีประโยชน์อย่างไร 2. เราจะได้อะไรจากการศึกษาชาดก
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... 1. คำสำคัญ ได้แก่ พุทธวงศ์ อริยทรัพย์ 2. หลังจากได้ตรัสรู้แล้ว พระพุทธเจ้าเสด็จไปยังกรุงกบิลพัสดุ์เพื่อแสดงธรรมโปรดพระเจ้าสุทโธทนะพุทธบิดา ข้าราชการบริวาร และประชาชนชาวเมือง จนบุคคลเหล่านี้ได้บรรลุมรรคผลต่าง ๆ กันไป บางคนขอบวชเป็นพระสงฆ์สาวก บางคนขอแสดงตนเป็นอุบาสก และอุบาสิกา 3. พุทธกิจของพระพุทธเจ้าที่ทรงบำเพ็ญเป็นประจำในแต่ละวัน แบ่งเป็น 5 ช่วง ได้แก่ เวลาเช้า เสด็จบิณฑบาตเพื่อโปรดสัตว์ เวลาบ่าย ทรงแสดงธรรมแก่ประชาชนที่มาเข้าเฝ้าบริเวณที่ประทับ เวลาค่ำ ทรงประทานโอวาทแก่พระสงฆ์ เวลาเที่ยงคืน ทรงตอบปัญหาเทวดา และเวลาใกล้รุ่ง ทรงพิจารณาสัตว์โลกเพื่อจะเสด็จไปแสดงธรรมโปรด	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... 1. เล่าพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญ 2. วิเคราะห์ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากพุทธประวัติ 3. เล่าเรื่องราวในจุฬาสถูฐิชาดกและวันฉัตรโกกชาดก 4. วิเคราะห์ข้อคิดและคุณธรรมจากจุฬาสถูฐิชาดกและวันฉัตรโกกชาดก แล้วนำไปประพจน์ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

4. จุฬเสฏฐิชาดกเป็นเรื่องราวของชายหนุ่มผู้ยากไร้ แต่มีความขยัน รั้งจกทำมาหากิน สร้างฐานะได้ในเวลารวดเร็ว การศึกษาชาดกเรื่องนี้ทำให้ได้ข้อคิด ว่า ผู้มีปัญญาสามารถสร้างฐานะได้ด้วยทุนทรัพย์เพียงเล็กน้อย 5. วัณณาโรหชาดกเป็นเรื่องราวของสุนัขจิ้งจอกที่มีนิสัยชอบพุดยุงให้ราชสีห์กับเสือโคร่งแตกความสามัคคีกัน การศึกษาชาดกเรื่องนี้ทำให้ได้ข้อคิด ว่า คนมีความรู้ย่อมหนักแน่นอยู่ในความสามัคคี ไม่แตกแยกกับหมู่คณะด้วยคำยุยงของผู้อื่น	
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญ 1.2 เล่าเรื่องและวิเคราะห์ข้อคิดและคุณธรรมจากจุฬเสฏฐิชาดกและวัณณาโรหชาดก	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มีประเมิน 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้อีกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง 3.2 สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ	

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติ	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชาดก	เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

พุทธประวัติ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	เวลา 2 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติและชาดก	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

หลังจากได้ตรัสรู้แล้ว พระพุทธเจ้าเสด็จไปยังกรุงกบิลพัสดุ์เพื่อแสดงธรรมโปรดพระเจ้าสุทโธทนะ พุทธบิดา ข้าราชการบริวาร และประชาชนชาวเมือง จนบุคคลเหล่านี้ได้บรรลุธรรมผลต่าง ๆ กันไป บางคนขอบวชเป็นพระสงฆ์สาวก บางคนขอแสดงตนเป็นอุบาสกและอุบาสิกา

พุทธกิจของพระพุทธเจ้าที่ทรงบำเพ็ญเป็นประจำวัน แบ่งเป็น 5 ช่วง ได้แก่ เวลาเช้า เสด็จบิณฑบาต เพื่อโปรดสัตว์ เวลาบ่าย ทรงแสดงธรรมแก่ประชาชนที่เข้ามาเฝ้าบริเวณที่ประทับ เวลาค่ำ ทรงประทานโอวาทแก่พระสงฆ์ เวลาเที่ยงคืน ทรงตอบปัญหาเทวดา และเวลาใกล้รุ่ง ทรงพิจารณาสัตว์โลกเพื่อจะเสด็จไปแสดงธรรมโปรด

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ จนถึงพุทธกิจสำคัญหรือประวัติสาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/2)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญ ได้อย่างถูกต้อง (K)
2. เห็นคุณค่าและสนใจอยากศึกษาพุทธประวัติเพิ่มขึ้น (A)
3. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพุทธประวัติและเล่าพุทธประวัติให้คนอื่นฟัง ได้อย่างถูกต้อง (P)
4. วิเคราะห์ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากพุทธประวัติ และนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง พุทธประวัติ 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- พุทธประวัติ
 1. สรุปรูปพุทธประวัติ
 2. เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์
 3. พุทธกิจสำคัญ

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพุทธประวัติ
การงานอาชีพฯ	➡	ออกแบบแผนพับเกี่ยวกับพุทธกิจสำคัญ
ภาษาต่างประเทศ	➡	ค้นหาศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับชื่อเมืองในพุทธประวัติ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 4

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U หรือนักเรียนศึกษาในห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดขั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่เฉลยคำตอบ
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนเล่นเกมถามตอบคำถามเกี่ยวกับพุทธประวัติที่ได้เรียนรู้มาแล้ว โดยให้นักเรียนตอบคำถามจากบัตรคำที่ครูถาม นักเรียนคนใดตอบได้ให้ยกมือแล้วลุกขึ้นยืนตอบ นักเรียนคนที่ตอบคำถามถูกมากที่สุดเป็นผู้ชนะ ครูสรุปและกล่าวชมเชยหรือให้รางวัลแก่นักเรียนคนที่ชนะการตอบคำถาม

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูนำภาพพุทธประวัติให้นักเรียนดู จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามว่า บุคคลในภาพคือใคร
6. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับพุทธประวัติ เรื่อง สรุปรูปพุทธประวัติ จากหนังสือเรียน รายวิชา พื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด จากนั้นครูซักถามความรู้ของนักเรียน เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

7. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การเรียนรู้พุทธประวัติ มีประโยชน์อย่างไร และเราจะนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว โดยให้นักเรียนบันทึกลงในสมุดหรือแบบบันทึกความรู้

9. ครูบอกกับนักเรียนว่า พระเจ้าสุทโธทนะเมื่อทรงทราบว่าพระสิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว และได้เสด็จมาเทศนาสั่งสอนประชาชนอยู่ ณ วัฏเวฬุวัน กรุงราชคฤห์ จึงตรัสสั่งให้กาฬาศรีอามาศย์ไปทูลเชิญให้เสด็จมาที่กรุงกบิลพัสดุ์ แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์และพุทธกิจสำคัญ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 5

10. ครูทบทวนความรู้เรื่องที่ได้เรียนมาในชั่วโมงที่แล้ว จากนั้นครูสุ่มเลือกนักเรียน 2-3 คน ให้ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปความคิดเห็นของนักเรียนและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม

11. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน 1 คน ออกมาจับสลากเลือกเรื่องเกี่ยวกับพุทธประวัติกลุ่มละ 1 เรื่อง จากเรื่องต่อไปนี้

1) เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์

2) พุทธกิจสำคัญ

12. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเล่าเรื่องพุทธประวัติที่กลุ่มจับสลากได้ แล้วร่วมกันวิเคราะห์ข้อคิดคุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติ

13. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปค้นหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับชื่อเมืองในพุทธประวัติ แล้วนำมาฝึกฟัง พูด อ่าน และเขียนในชั้นเรียน

14. ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน บันทึกผลลงในแบบบันทึกความรู้ แล้วส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์หน้าชั้นเรียน

15. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนแต่ละกลุ่ม และช่วยแล้วช่วยกันตั้งประเด็นคำถาม เพื่อซักถามนักเรียนเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนขาดหรือยังไม่เข้าใจ

16. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

17. ครูให้นักเรียนดูภาพพุทธประวัติเพิ่มเติม แล้วช่วยกันบอกว่าเกี่ยวข้องกับพุทธประวัติอย่างไร จากนั้นครูให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญ

18. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับพุทธประวัติ ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

19. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า เจ้าชายสิทธัตถะทรงมีพระชนมายุ 16 พรรษา แต่ทำไมพระองค์จึงไม่เคยเห็นคนแก่ คนเจ็บ และคนตายมาก่อน

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

20. ครูแนะนำให้นักเรียนนำข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่ได้จากการเรียนรู้เรื่อง พุทธประวัติ ไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

21. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง พุทธประวัติ โดยให้นักเรียนสรุปลงในสมุด โดยเขียนเป็น ความเรียง แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ก็ได้ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

22. ครูบอกกับนักเรียนว่า ชาดก คือ เรื่องราวในอดีตชาติของพระพุทธเจ้าก่อนที่พระองค์จะมาประสูติ และตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในชาติสุดท้าย พระองค์ทรงนำมาเล่าประกอบการสั่งสอนธรรม ชาดกมีมากกว่า 500 เรื่อง เช่น จูฬเสนูชาดก แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับจูฬเสนูชาดก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนเขียนเรียงความสั้น ๆ เรื่อง เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ แล้วช่วยกัน คัดเลือกผลงานจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน
2. ครูให้นักเรียนทำแผ่นพับเกี่ยวกับพุทธกิจสำคัญเพื่อเผยแพร่ความรู้

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. บัตรคำถามเกี่ยวกับพุทธประวัติ
3. ภาพพุทธประวัติ
4. สลากเรื่องเกี่ยวกับพุทธประวัติ
5. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
6. แบบบันทึกความรู้
7. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

13. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
14. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
15. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

ชาดก

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	เวลา 2 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติและชาดก	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

ชาดก คือ เรื่องราวของพระพุทธเจ้าในชาติต่าง ๆ ก่อนที่จะประสูติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในชาติสุดท้าย การศึกษาชาดกทำให้ได้ข้อคิดและคุณธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ การศึกษาจุฬเสฏฐชาดกทำให้ได้ข้อคิดที่ว่า ผู้มีปัญญาสามารถสร้างฐานะได้ด้วยทุนทรัพย์เพียงเล็กน้อย ส่วนการศึกษาวันฉาโรชาดกทำให้ได้ข้อคิดที่ว่า คนมีความรู้ย่อมหนักแน่นอยู่ในความสามัคคี ไม่แตกแยกกับหมู่คณะด้วยคำยุยงของผู้อื่น

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป/ 5/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับจุฬเสฏฐชาดกและวันฉาโรชาดกได้อย่างถูกต้อง (K)
- เห็นคุณค่าของการศึกษาจุฬเสฏฐชาดกและวันฉาโรชาดก (A)
- สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับชาดกและเล่าชาดกให้คนอื่นฟังได้อย่างถูกต้อง (P)
- วิเคราะห์ข้อคิดและคุณธรรมจากจุฬเสฏฐชาดกและวันฉาโรชาดก และสามารถนำข้อคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง จุฬเสฏฐชาดกและวันฉาโรชาดก 3. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ ฯลฯ	ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ชาดก
 1. จูฬเสฏฐิชาดก
 2. วัณณาโรหชาดก

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน เขียน และเล่าเรื่องเกี่ยวกับชาดก
ศิลปะ	➡	วาดภาพและระบายสีเกี่ยวกับชาดก

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 6

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U นำนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูสรุปความคิดเห็นของนักเรียนและให้คำแนะนำหรือความรู้เพิ่มเติม จากนั้นซักถามนักเรียนว่า เคยฟังนิทานเกี่ยวกับอดีตชาติของพระพุทธเจ้าหรือไม่ ให้นักเรียนร่วมกันตอบหรือแสดงความคิดเห็น
4. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนและสนทนากับนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปว่า พระพุทธเจ้าท่านจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้ พระองค์ต้องบำเพ็ญเพียรตั้งหลายร้อยชาติ ซึ่งเราเรียกเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าในชาติต่าง ๆ ว่า ชาดก
5. ครูอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนฟังว่า ชาดกเป็นเรื่องราวที่พระพุทธเจ้าทรงใช้เทศน์สอนพระภิกษุและพุทธศาสนิกชนทั่วไป ชาดกมีจำนวนหลายร้อยเรื่อง แต่ในชั้นนี้มีสอน 2 เรื่อง คือ จูฬเสฏฐิชาดกและวัณณาโรหชาดก

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูเล่าเรื่องประกอบภาพเกี่ยวกับจูฬเสฏฐิชาดกให้นักเรียนฟัง โดยใช้ข้อมูลจากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. ครูให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาเล่าเรื่องจูฬเสฏฐิชาดกให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็น การทบทวน

8. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มวาดภาพและระบายสีเกี่ยวกับจุฬาสถูจิชาดก แล้วร่วมกันสรุปข้อคิดและคุณธรรมที่ได้จากชาดกเรื่องดังกล่าว บันทึกผล แล้วส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

9. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากชาดกเรื่อง จุฬาสถูจิชาดก โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในสมุด

10. ครูอธิบายเพิ่มเติมหรือเสริมความรู้ว่า นอกจากข้อคิดที่ว่า “ผู้มีปัญญาสามารถสร้างฐานะได้ด้วยทุนทรัพย์เพียงเล็กน้อย” จากจุฬาสถูจิชาดกแล้ว ชาดกเรื่องนี้ยังสอนให้รู้ว่า การรู้จักช่วยเหลือแบ่งปัน และเอื้ออาทรต่อผู้อื่นจะทำให้เราเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น หากจะดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม มักบรรลุผลสำเร็จด้วยดี

11. ครูบอกกับนักเรียนว่า ชาดก คือ เรื่องราวที่เกี่ยวกับพระโพธิสัตว์ เราสามารถนำข้อคิดที่ได้จากชาดกไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับวันฉัตรโกชาดก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 7

12. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นเล่าเรื่องประกอบภาพเกี่ยวกับวันฉัตรโกชาดกให้นักเรียนฟัง โดยใช้ข้อมูลจากหนังสือเรียน ราชวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

13. ครูให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาเล่าเรื่องวันฉัตรโกชาดกให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการทบทวน

14. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มวาดภาพและระบายสีเกี่ยวกับวันฉัตรโกชาดก แล้วร่วมกันสรุปข้อคิดและคุณธรรมที่ได้จากชาดกเรื่องดังกล่าว บันทึกผล แล้วส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

15. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากชาดกเรื่อง วันฉัตรโกชาดก โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในสมุด

16. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลและร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า เรื่องราวที่มีลักษณะแบบชาดกในพระพุทธศาสนาของศาสนาอื่น ๆ ที่นับถือกันประเทศสมาชิกอาเซียนมีหรือไม่ สรุป และบันทึกผล

17. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

18. ครูให้นักเรียนเลือกข้อคิดและคุณธรรมจากจุฬาสถูจิชาดกและวันฉัตรโกชาดกที่ตนประทับใจ เขียนข้อความสั้น ๆ ให้สอดคล้องกับข้อคิดหรือคุณธรรมนั้นเพื่อเตือนใจตนเอง เช่น โตขึ้นผม/ฉันจะตั้งใจทำงานเพื่อสร้างฐานะของตนเอง ผม/ฉันจะหนักแน่นอยู่ในความสามัคคี ไม่แตกแยกเพราะคำยุยงของคนอื่น

19. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับจุฬาสถูภูษาดกและวันฉัตรโกษาดก ในแบบฝึกทักษะ รายวิชา พื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

20. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า นักเรียนคิดว่าข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้ สามารถสร้างฐานะให้นักเรียนได้หรือไม่ อย่างไร

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

21. ครูแนะนำให้นักเรียนนำข้อคิดที่ได้จากการเรียนรู้เรื่อง จุฬาสถูภูษาดกและวันฉัตรโกษาดก ไปประพฤติปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งสังเกตและบันทึกผลการปฏิบัติ

22. นักเรียนนำข้อคิดที่ได้จากการเรียนรู้และจากการประพฤติปฏิบัติไปแนะนำผู้อื่นให้เข้าใจและ ปฏิบัติตามในทางที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 5 สรุป

23. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญและข้อคิด คุณธรรมจากจุฬาสถูภูษาดกและวันฉัตรโกษาดก โดยเขียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ ดังนี้

1) ผู้มีปัญญาสามารถสร้างฐานะได้ด้วยทุนทรัพย์เพียงเล็กน้อย

2) คนมีความรู้ย่อมหนักแน่นอยู่ในความสามัคคี ไม่แตกแยกกับหมู่คณะด้วยคำยุยงของคนอื่น

24. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแจกแบบสอบถามให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน พร้อมเฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

25. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะกระบวนการของนักเรียน

26. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต เรื่อง พระไตรปิฎก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยให้กลุ่มที่ 1 แสดงนิทานชาดกเรื่อง จุฬาสถูภูษาดก และกลุ่มที่ 2 แสดงนิทานชาดกเรื่อง วันฉัตรโกษาดก แล้วให้เพื่อน ๆ ช่วยกันประเมินผล

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับชาดกเพื่อเผยแพร่ความรู้และคุณธรรมจากชาดกให้คนอื่นได้รู้และนำไปปฏิบัติ

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน

2. ภาพชาดกเรื่อง จูฬเสฏฐิชาดกและวันฉัตรมงคล
3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
4. แบบบันทึกความรู้
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนา

พานิช จำกัด

6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนา

พานิช จำกัด

7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์

พัฒนาพานิช จำกัด

8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนา

พานิช จำกัด

10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

12. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

____ / ____ / ____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต

เวลา 8 ชั่วโมง

ผังโน้ตสรุปเป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ความรู้

1. พระไตรปิฎก
 - 1.1 องค์ประกอบของพระไตรปิฎก
 - 1.2 ความสำคัญของพระไตรปิฎก
2. พระรัตนตรัย
 - 2.1 ศรัทธา 4
 - 2.2 พุทธจริยา 3
 - 2.3 อริยสัจ 4
 - 2.4 หลักกรรม
3. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
 - 3.1 ไตรสิกขา
 - 3.2 โอวาท 3
4. พุทธศาสนสุภาษิต
 - 4.1 วิริเยน ทุกขมจฺเจติ (วิริเยนะ ทุกขะมัจเจติ) คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร
 - 4.2 ปญฺญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต (ปัญฺญา โลกัสมิ ปชฺโชโต) ปัญญาคือแสงสว่างในโลก
5. การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา
 - 5.1 การปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง
 - 5.2 การปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ทักษะ/กระบวนการ

1. การสื่อสาร
2. การคิด
3. การแก้ปัญหา
4. การใช้เทคโนโลยี
5. กระบวนการกลุ่ม

หลักธรรม นำชีวิต

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

1. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์
2. ไฟเรียนรู้
3. ซื่อสัตย์สุจริต
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

ภาระงาน/ชิ้นงาน

1. การทำแบบทดสอบ
2. การศึกษาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระไตรปิฎก
3. การศึกษาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระรัตนตรัย
4. การศึกษาและอภิปรายเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
5. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิต
6. การศึกษาและอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม
7. การนำเสนอผลงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี 1. อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ (ส 1.1 ป. 5/4) 2. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/5) 3. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม (ส 1.1 ป. 5/7)	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... 1. พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์สำคัญที่รวบรวมหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้งหมดไว้เป็นหมวดหมู่ 2. พระรัตนตรัยเป็นสิ่งเคารพสูงสุดของพระพุทธศาสนาที่ชาวพุทธควรปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม 3. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีมากมายที่สำคัญได้แก่ ไตรสิกขาและโอวาท 3 เราควรเลือกหลักธรรมเหล่านี้มาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้ถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ก็เพื่อความสุข ความเจริญ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขและสมานฉันท์ 4. พุทธศาสนสุภาษิตเป็นข้อความสั้น ๆ ทางพระพุทธศาสนาที่ให้ข้อคิดหรือคติสอนใจที่สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดผลดีในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ 5. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแต่ละข้อแต่ละหมวดหมู่ล้วนมุ่งประโยชน์เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน เราควรนำหลักธรรมเหล่านี้มาปรับใช้ให้เหมาะสม	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน 1. พระไตรปิฎกมีความสำคัญอย่างไร 2. ชาวพุทธควรปฏิบัติตนต่อพระรัตนตรัยอย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสม 3. การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีผลได้อย่างไร 4. การนำข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิตไปประพฤติปฏิบัติมีผลได้อย่างไร 5. เราจะนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลดีได้อย่างไร

ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... 1. คำสำคัญ ได้แก่ คนพาล ส้ารวม ชุติธรรม ความเพียร 2. พระไตรปิฎกแบ่งเป็น 3 คัมภีร์ คือ พระวินัย-ปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก มีความสำคัญต่อพุทธศาสนิกชน คือ ใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในการแสดง ขึ้นัน หรือตรวจ สอบหลักคำสั่งสอนต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา 3. พระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสิ่งเคารพสูงสุดที่ชาวพุทธต้องปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม โดยยึดถือและปฏิบัติตามศรัทธา 4 พุทธจริยา 3 อริยสัจ 4 และหลักกรรม 4. ศรัทธา 4 ประกอบด้วยกัมมัสสาธา วิปากัสสาธา กัมมัสสกาสาธา และตถาคคโทธิสสาธา 5. พุทธจริยา 3 ประกอบด้วยโลกัตถจริยา ญัตตจริยา และพุทธานุจริยา 6. อริยสัจ 4 ประกอบด้วยทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค 7. หลักกรรมมีอยู่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ผู้ทำกรรมจะได้รับผลการกระทำ 2 ขั้นตอน คือ ผลของกรรมที่เกิดขึ้นทันทีเมื่อกระทำ และผลของกรรมที่เกิดขึ้นภายหลังกระทำ 8. ไตรสิกขาและโอวาท 3 เป็นหลักธรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา 9. ไตรสิกขาประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา 10. โอวาท 3 ประกอบด้วยการไม่ทำความชั่ว การทำความดี และการทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์ 11. การไม่ทำความชั่ว ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักเบญจศีล และการหลีกเลี่ยงอบายมุข 4 การทำความดี ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 3 ความกตัญญูคุณเวทิต่อพระพุทธศาสนา มงคล 38 และละเว้นจากอกติ 4	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... 1. สืบค้นข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎก 2. อภิปรายความหมาย ความสำคัญ และวิธีการแสดงความเคารพพระรัตนตรัย 3. อภิปรายความหมายและความสำคัญของหลักธรรมเรื่อง ศรัทธา 4 พุทธจริยา 3 อริยสัจ 4 หลักกรรม ไตรสิกขา และโอวาท 3 4. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมเรื่อง ศรัทธา 4 พุทธจริยา 3 อริยสัจ 4 หลักกรรม ไตรสิกขา และโอวาท 3 5. อภิปรายความหมายและปฏิบัติตามพุทธศาสนสุภาษิต 6. ฝึกนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประพฤติดำเนินชีวิตเพื่อให้อยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์ 7. อธิบายวิธีการปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม
---	--

12. การทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส ได้แก่ การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทำให้มีความสุข ความเจริญและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสมานฉันท์ 13. พุทธศาสนสุภาษิตเป็นข้อความสั้น ๆ ทางพระพุทธศาสนาที่ให้ข้อคิดและคติสอนใจ ได้แก่ วิริเยน ทุกขมจเจติ (วิริเยนะ ทุกขะมัจเจติ): คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร และ ปญญา โลกสุมิ ปชโชโต (ปัญญา โลกัสมิ ปชโชโต): ปัญญาคือแสงสว่างในโลก 14. การพัฒนาตนเองเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้นทั้งในด้านความดีและความเก่ง โดยการปฏิบัติตนตามหลักธรรมโอวาท 3 ได้แก่ การไม่ทำความชั่ว การทำความดี และการทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์ ส่วนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราให้ดีขึ้นโดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคนให้ยึดถือและปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา	
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 ศึกษาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระไตรปิฎก 1.2 ศึกษาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพระรัตนตรัย 1.3 ศึกษาและอภิปรายเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 1.4 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิต 1.5 ศึกษาและอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม	3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่น่าประเมิน 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง 3.2 สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ	
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 พระไตรปิฎก	เวลา 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 พระรัตนตรัย	เวลา 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 4 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 พุทธศาสนสุภาษิต	เวลา 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา	เวลา 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

พระไตรปิฎก

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์สำคัญที่รวบรวมหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้งหมดไว้เป็นหมวดหมู่ โดยแบ่งเป็น 3 คัมภีร์ ได้แก่ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก พระไตรปิฎกจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นหลักฐานอ้างอิง ยืนยัน และตรวจสอบหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่นำมา กล่าว แสดง หรือปฏิบัติว่าถูกต้องหรือไม่

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ (ส 1.1 ป. 5/4)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ระบุองค์ประกอบของพระไตรปิฎกและอธิบายความสำคัญของพระไตรปิฎกได้ (K)
- เห็นคุณค่าในการศึกษาพระไตรปิฎก (A)
- สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง พระไตรปิฎก 3. ตรวจสอบงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการ ทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการ ทำงานเป็นรายบุคคลหรือ เป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- พระไตรปิฎก
 1. องค์ประกอบของพระไตรปิฎก
 2. ความสำคัญของพระไตรปิฎก

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎก
การงานอาชีพ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎก
ภาษาต่างประเทศ	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 8

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U หรือนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องกิจกรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

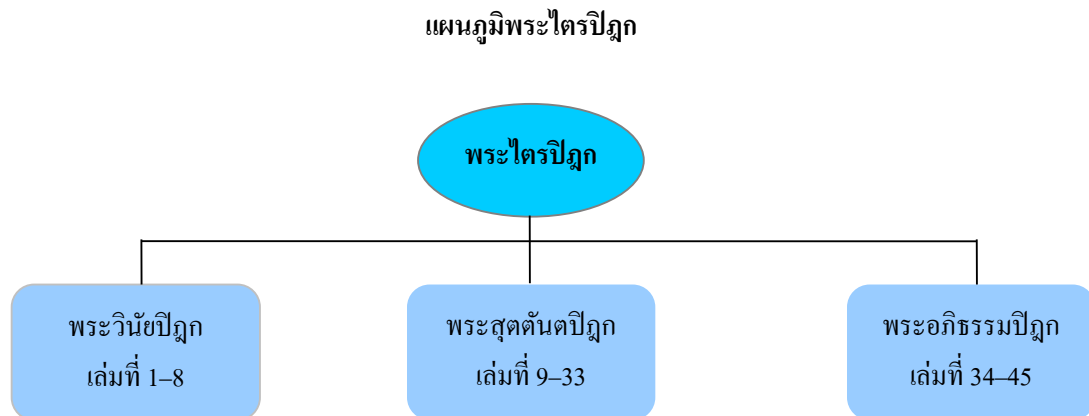
3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน และให้นักเรียนทำแบบทดสอบ โดยเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่เฉลยคำตอบ

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่เรียนมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นซักถามนักเรียนว่า เคยเห็นพระไตรปิฎกหรือไม่ และพระไตรปิฎกมีลักษณะอย่างไร ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

5. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนและสรุปให้นักเรียนฟังว่า พระไตรปิฎกเป็นหนังสือหรือคัมภีร์ที่รวบรวมหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้งหมดไว้เป็นหมวดหมู่ พระไตรปิฎกที่เราเห็นโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นเล่มปกแข็งสีน้ำเงินเข้ม จำนวน 45 เล่ม แต่ปัจจุบันพระไตรปิฎกมีการเก็บรวบรวมไว้ในหลายรูปแบบ เช่น รวบรวมไว้ใน CD พระไตรปิฎกออนไลน์ จากนั้นให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับคัมภีร์และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาอื่น ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น ศาสนาอิสลาม คริสต์ศาสนา แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า คัมภีร์ของศาสนานั้น ๆ มีความสำคัญต่อการนับถือศาสนาของประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างไร สรุป และบันทึกผล

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูให้นักเรียนดูหนังสือพระไตรปิฎกและแผนภูมิพระไตรปิฎก แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1) องค์ประกอบของพระไตรปิฎก

2) ความสำคัญของพระไตรปิฎก

7. ครูสังเกตพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน และหลังจากแสดงความคิดเห็นครบทุกประเด็นแล้ว ครูให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้รับลงในแบบบันทึกความรู้

8. ครูให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง พระไตรปิฎก จากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด หรือจากสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ

9. ครูอธิบายสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎกให้นักเรียนฟัง

10. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

11. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3-5 คน แต่ละกลุ่มช่วยกันทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพระไตรปิฎก ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

12. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับพระไตรปิฎก แล้วนำมาฝึกฟัง พูด อ่าน และเขียนกันในชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

13. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนเรื่อง พระไตรปิฎก ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและเผยแพร่ให้กับบุคคลอื่น

ขั้นที่ 5 สรุป

14. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พระไตรปิฎก โดยให้นักเรียนเขียนสรุปลงในสมุด โดยเขียนสรุปเป็นแบบความเรียง แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ก็ได้ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม
15. ครูบอกกับนักเรียนว่า พระรัตนตรัย คือ สิ่งที่มีค่า ควรแก่การเคารพบูชาสูงสุดของชาวพุทธ มี 3 ประการ ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับ พระรัตนตรัย และหลักธรรมที่เกี่ยวข้อง กับพระรัตนตรัย ได้แก่ พุทธจริยา 3 อริยสัจ 4 และหลักธรรม เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูพานักเรียนไปวัดเพื่อศึกษาและสนทนากับพระสงฆ์เรื่อง พระไตรปิฎก บันทึกข้อมูล แล้วนำเสนอในชั้นเรียนในครั้งต่อไป
2. ครูให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. หนังสือพระไตรปิฎก
3. แผนภูมิพระไตรปิฎก
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
5. แบบบันทึกความรู้
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
14. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____
 แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____
 แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____
 เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

_____ / _____ / _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

พระรัตนตรัย

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

พระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสิ่งเคารพสูงสุดที่ชาวพุทธต้องปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม โดยยึดถือและปฏิบัติตามหลักศรัทธา 4 พุทธจริยา 3 อริยสัจ 4 และหลักกรรม

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/5)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความหมายของพระรัตนตรัยและหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับพระรัตนตรัยได้ถูกต้อง (K,P)
- เห็นคุณค่าและศรัทธาต่อพระรัตนตรัย (A)
- ปฏิบัติตนและแสดงความเคารพพระรัตนตรัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง พระรัตนตรัย 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือ เป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- พระรัตนตรัย
 - ศรัทธา 4
 - พุทธจริยา 3
 - อริยสัจ 4

4. หลักกรรม

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพระรัตนตรัย ศรัทธา 4 พุทธจริยา 3 อริยสัจ 4 และหลักกรรม
ศิลปะ	➡	วาดภาพพระบาสิเกี่ยวกับพระรัตนตรัย
การงานอาชีพฯ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพระรัตนตรัยจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 9

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U หรือนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าได้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูซักถามนักเรียนว่า ชาวพุทธสวดมนต์ไหว้พระเพื่ออะไร และการสวดมนต์ไหว้พระมีประโยชน์อย่างไร ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

4. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนและสรุปให้นักเรียนฟังว่า เราสวดมนต์ไหว้พระเพื่อระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย ได้แก่ คุณของพระพุทธ คุณของพระธรรม และคุณของพระสงฆ์ การสวดมนต์ไหว้พระทำให้เรามีจิตใจสงบ มีสมาธิ และเกิดปัญญา เราควรสวดมนต์ไหว้พระเป็นประจำทุกวัน จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูแสดงบัตรคำ พระรัตนตรัย ให้นักเรียนอ่านตามครู เพื่อช่วยกันอธิบายความหมายของพระรัตนตรัย ครูเขียนคำตอบของนักเรียนลงบนกระดานดำ

6. ครูให้นักเรียนดูภาพพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพ ดังนี้

1) พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์มีความสำคัญอย่างไร

2) เราเป็นชาวพุทธควรปฏิบัติตนต่อพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์อย่างไร

7. ครูสังเกตพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของนักเรียน หลังจากที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นครบทุกประเด็นแล้ว ครูให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้รับลงในแบบบันทึกความรู้

8. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับพระรัตนตรัยเรื่อง ศรัทธา 4 พุทธจริยา 3 อริยสัจ 4 และหลักกรรม
9. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6-8 คน ให้แต่ละกลุ่มนั่งเป็นวงกลมเพื่อสนทนารอบวง โดยครูคอยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นต่อไปนี้

- 1) พระรัตนตรัยคืออะไร และเราควรปฏิบัติตนต่อพระรัตนตรัยอย่างไร
- 2) ศรัทธา 4 มีความสำคัญต่อเราอย่างไร
- 3) พระพุทธเจ้าได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อชาวโลกอย่างไรบ้าง
- 4) อริยสัจ 4 คืออะไร และสำคัญอย่างไร
- 5) หลักกรรมมีว่าอย่างไร

10. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลการสนทนา เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ครูอธิบายสรุปเกี่ยวกับศรัทธา 4 พุทธจริยา 3 อริยสัจ 4 และหลักกรรมให้นักเรียนฟัง

11. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

12. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับพระรัตนตรัย ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

13. ครูมอบหมายงานเพิ่มเติม เช่น ให้นักเรียนสอบถามพ่อแม่ พระสงฆ์ ผู้รู้ วาดภาพ สร้างแผนที่ความคิดเกี่ยวกับพระรัตนตรัย ศรัทธา 4 พุทธจริยา 3 อริยสัจ 4 และหลักกรรม

14. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า นักเรียนเชื่อเรื่องผลของกรรมที่ทำหรือไม่ ทำชั่วได้ชั่วหรือไม่ เพราะเหตุใด

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

15. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้เรื่อง พระรัตนตรัย และหลักกรรมที่เกี่ยวข้องไปประพฤติปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

16. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง พระรัตนตรัย และหลักกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยให้นักเรียนเขียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ โดยเขียนเป็นความเรียง แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ก็ได้ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

17. ครูบอกกับนักเรียนว่า หลักกรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของพระพุทธศาสนา เราเป็นชาวพุทธควรศึกษาหลักกรรมให้เข้าใจ เพราะจะช่วยให้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่องไตรสิกขา เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูพานักเรียนไปวัดในวันพระเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนต่อพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ในสถานการณ์จริง บันทึกขั้นตอนการปฏิบัติ แล้วนำเสนอในชั้นเรียน

2. ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองใน 1 สัปดาห์ว่า ได้ปฏิบัติตนต่อพระรัตนตรัยหรือมีศรัทธาต่อพระรัตนตรัยอย่างไรบ้าง เขียนบันทึก แล้วนำเสนอในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. บัตรคำ พระรัตนตรัย
2. ภาพพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์
3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
4. แบบบันทึกความรู้
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____	
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____	
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____	
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____	
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต

เวลา 4 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีมากมาย ที่สำคัญ ได้แก่ ไตรสิกขาและโอวาท 3 เราควรเลือกหลักธรรมเหล่านี้มาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้ถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ก็เพื่อความสุข ความเจริญ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขและสมานฉันท์

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/5)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของไตรสิกขา โอวาท 3 และหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับโอวาท 3 ได้ (K)
2. เห็นคุณค่าความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (A)
3. ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 2. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
 1. ไตรสิกขา

2. โอวาท 3

6. แนวทางการบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
การงานอาชีพ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 10

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U หรือนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นซักถามนักเรียนว่า การดำเนินชีวิตในแต่ละวันของเราได้เกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาข้อใดบ้าง ให้นักเรียนตอบคนละ 1 หลักธรรม โดยไม่ซ้ำกัน
4. ครูเขียนลงบนกระดานดำ และสรุปให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แล้วจึงเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า ไตรสิกขา หมายถึง การศึกษาในเรื่อง ศีล สมาธิ และปัญญาซึ่งเป็นหลักธรรมที่ควรปฏิบัติ และเมื่อปฏิบัติแล้วก็มีภาวผลหรือที่เรียกว่า กาวนา 4 คือ กายกาวนา สิลกาวนา จิตตกาวนา ปัญญากาวนา
6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายว่า การปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขามีผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร ถ้าไม่ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขามีผลเสียต่อตนเองและสังคมอย่างไร แล้วบันทึกผลลงในแบบบันทึกความรู้
7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการอภิปราย
9. ครูบอกกับนักเรียนว่า การไม่ทำความชั่ว คือ การไม่ทำในสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้องทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ หลักธรรมที่เป็นหลักในการไม่ทำความชั่วมีหลายหัวข้อ เช่น เบญจศีล อบายมุข 4 แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับเบญจศีลและอบายมุข 4 เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 11

10. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มเท่า ๆ กัน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการ พร้อมทั้งตั้งชื่อกลุ่ม แล้วแจ้งครูผู้สอน

11. ครูตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบ เช่น

- 1) หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้มามีอะไรบ้าง
- 2) นักเรียนเคยปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง เมื่อปฏิบัติเกิดผลดี

อย่างไร

12. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง เบญจศีลและอบายมุข 4 จากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของ บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด หรือจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต

13. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า แล้วบันทึกลงในสมุด

14. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

โดยการอภิปรายร่วมกัน และร่วมกันวางแผนในการนำไปปฏิบัติ

15. ครูตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น

- 1) เบญจศีล คืออะไร เราควรปฏิบัติตนเกี่ยวกับเบญจศีลอย่างไร
- 2) เมื่อเราปฏิบัติตนตามเบญจศีลแล้ว จะเกิดผลเป็นอย่างไร
- 3) อบายมุข 4 คืออะไร เราควรปฏิบัติตนเกี่ยวกับอบายมุข 4 อย่างไร
- 4) เมื่อเราปฏิบัติตนตามอบายมุข 4 แล้ว จะเกิดผลเป็นอย่างไร

16. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันคิดหาคำตอบในประเด็นคำถามดังกล่าว แล้วสรุปผล บันทึกลงในสมุดหรือแบบบันทึก เพื่อจัดทำเป็นผลงานกลุ่ม

17. ครูบอกกับนักเรียนว่า การทำความดี คือ การทำในสิ่งที่ถูกต้องและดีงามทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ หลักธรรมที่เป็นหลักในการทำควมดีมีหลายหัวข้อ เช่น เบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 3 อคติ 4 อิทธิบาท 4 แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับเบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 3 อคติ 4 อิทธิบาท 4 เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 12

18. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนกลุ่มเดิมศึกษาค้นคว้าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง เบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 3 อคติ 4 และอิทธิบาท 4 จากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด หรือจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต

19. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า แล้วบันทึกลงในสมุด

20. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยการอภิปรายร่วมกัน และร่วมกันวางแผนในการนำไปปฏิบัติ

21. ครูตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น

- 1) เบญจธรรมคืออะไร เราควรปฏิบัติตนเกี่ยวกับเบญจธรรมอย่างไร
- 2) เมื่อเราปฏิบัติตนตามเบญจธรรมแล้วจะเกิดผลเป็นอย่างไร
- 3) บุญกิริยาวัตถุ 3 คืออะไร เราควรปฏิบัติตนเกี่ยวกับบุญกิริยาวัตถุ 3 อย่างไร
- 4) เมื่อเราปฏิบัติตนตามบุญกิริยาวัตถุ 3 แล้วจะเกิดผลเป็นอย่างไร
- 5) อคติ 4 คืออะไร เราควรปฏิบัติตนเกี่ยวกับอคติ 4 อย่างไร
- 6) เมื่อเราเว้นจากการปฏิบัติตนตามอคติ 4 แล้วจะเกิดผลเป็นอย่างไร
- 7) อิทธิบาท 4 คืออะไร เราควรปฏิบัติตนเกี่ยวกับอิทธิบาท 4 อย่างไร
- 8) เมื่อเราปฏิบัติตนตามอิทธิบาท 4 แล้วจะเกิดผลเป็นอย่างไร

22. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันคิดหาคำตอบในประเด็นคำถามดังกล่าว แล้วสรุปผล บันทึกลงในสมุดหรือแบบบันทึก เพื่อจัดทำเป็นผลงานกลุ่ม

23. ครูบอกกับนักเรียนว่า ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี นอกจากเราจะกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่หรือผู้ที่มีพระคุณแล้ว เรายังจะต้องมีความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนาด้วย ส่วนมงคล คือ หลักปฏิบัติที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสุข มี 38 ประการ แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา มงคล 38 (ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การงานไม่คั่งค้าง และอดทน) และการทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 13

24. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนกลุ่มเดิมศึกษาค้นคว้าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง ความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา มงคล 38 (ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การงานไม่คั่งค้าง และอดทน) และการทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์ จากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด หรือจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต

25. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า แล้วบันทึกลงในสมุด

26. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยการอภิปรายร่วมกัน และร่วมกันวางแผนในการนำไปปฏิบัติ

27. ครูตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น

- 1) ความกตัญญูกตเวทีคืออะไร เราควรปฏิบัติตนเกี่ยวกับเบญจธรรมอย่างไร
- 2) เมื่อเราปฏิบัติตนมีความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนาแล้วจะเกิดผลเป็นอย่างไร
- 3) มงคล 38 คืออะไร เราควรปฏิบัติตนเกี่ยวกับใฝ่รู้ใฝ่เรียน การงานไม่คั่งค้าง และอดทนอย่างไร
- 4) เมื่อเราปฏิบัติตนตามเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การงานไม่คั่งค้าง และอดทนแล้วจะเกิดผลเป็นอย่างไร
- 5) การทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์คืออะไร เราควรปฏิบัติตนเกี่ยวกับอคติ 4 อย่างไร
- 6) เมื่อเราปฏิบัติตนทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์แล้วจะเกิดผลเป็นอย่างไร

28. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันคิดหาคำตอบในประเด็นคำถามดังกล่าว แล้วสรุปผล บันทึกลงในสมุดหรือแบบบันทึก เพื่อจัดทำเป็นผลงานกลุ่ม

29. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดรูปแบบหรือวิธีการนำเสนอผลงานอย่างอิสระ เช่น เสนอด้วยภาพ วิดีทัศน์ หรือแผนที่ความคิด แล้วผลิตกันส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

30. นักเรียนกลุ่มอื่นและครูผู้สอนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

31. ครูสังเกตพฤติกรรมการนำเสนอผลงานของนักเรียน แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้รับลงในแบบบันทึกความรู้ จากนั้นให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนว่า การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียนมีผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร

32. ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า มีหลักธรรมในพระพุทธศาสนาข้อใดบ้างที่มีในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และถ้านำหลักธรรมข้อนั้นมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันจะมีผลดีต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมอย่างไร

33. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

34. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า บุญเจตล-เบญจธรรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนาสามารถนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อการอยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียนได้หรือไม่ อย่างไร สรุป และบันทึกผล

35. ครูให้นักเรียนอ่านบทพจนานะเนื้อหาที่สำคัญ ๆ ในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของ บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด และฝึกนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติบ่อย ๆ จนเกิดความเคยชิน

36. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในบทเรียน รวมทั้งให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

37. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) นักเรียนเคยทำผิดศีล 5 หรือไม่ ถ้าเคยทำ ทำผิดข้อใด เพราะเหตุใด
- 2) ถ้าเราปฏิบัติตามบุญกิริยาวัตถุครบทั้ง 3 ประการ เราจะได้รับผลดีอะไรบ้าง
- 3) พระพุทธศาสนามีคุณค่าต่อเราอย่างไรบ้าง และเราควรตอบแทนคุณของพระพุทธศาสนาอย่างไร

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

38. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ไปประพฤติปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน บันทึกผลการปฏิบัติ แล้วนำมารายงานในชั้นเรียนเป็นระยะ ๆ

ขั้นที่ 5 สรุป

39. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ โดยเขียนเป็นความเรียง แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ก็ได้ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

40. ครูบอกกับนักเรียนว่า พุทธศาสนสุภาษิต หมายถึง สุภาษิตทางพระพุทธศาสนา อาจเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พระสาวก หรือคนอื่น ๆ ก็ได้ แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตบทว่า วิริเยน ทุกขมจเจติ (วิริเยนะ ทุกขะมัจเจติ): คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร และ ปญญา โลกสฺมิ ปชโชโต (ปัญญา โลกสฺมิ ปชโชโต): ปัญญาคือแสงสว่างในโลก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองใน 1 สัปดาห์ว่า ได้ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง และได้รับผลจากการปฏิบัติเป็นอย่างไร บันทึกผล แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
2. แบบบันทึกความรู้
3. แบบบันทึกผลการอภิปราย
4. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
5. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

____ / ____ / ____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

พุทธศาสนสุภาษิต

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

พุทธศาสนสุภาษิตเป็นข้อความหรือคำกล่าวสั้น ๆ ทางพระพุทธศาสนาที่ให้ข้อคิดหรือคติสอนใจ ให้นำไปประพฤติปฏิบัติ เช่น วิริเยณ ทุกขมจฺเจติ (วิริเยนะ ทุกขะมัจเจติ): คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร และ ปญฺญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต (ปัญฺญา โลกัสมิ ปชฺโชโต): ปัญญาคือแสงสว่างในโลก

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/5)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความหมายและวิเคราะห์ข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิตได้ (K)
- เห็นคุณค่าของพุทธศาสนสุภาษิต (A)
- นำข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิตไปประพฤติปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (A , P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง พุทธ- ศาสนสุภาษิต 2. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือ เป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- พุทธศาสนสุภาษิต
 1. วิริเยณ ทุกขมจฺเจติ (วิริเยนะ ทุกขะมัจเจติ): คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร

2. ปัญญา โลกสุมิ ปชฺโชโต (ปัญญา โลกัสมิ ปชฺโชโต): ปัญญาคือแสงสว่างในโลก

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต
การงานอาชีพ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ออกแบบและตกแต่งป้ายพุทธศาสนสุภาษิต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 14

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบตัว U หรือนักเรียนศึกษานอกห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูซักถามนักเรียนว่า การทำงานแต่ละอย่างจะสำเร็จได้ต้องอาศัยอะไรบ้าง
4. ครูสุ่มนักเรียน 3–4 คน ให้ตอบคำถาม แล้วสรุปให้นักเรียนฟังว่า ในการทำงานแต่ละอย่างงานที่ทำสำเร็จได้ต้องอาศัยความเพียร พร้อมกับกล่าวชมเชยนักเรียน จากนั้นเชื่อมโยงความรู้ไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนอ่านบัตร์คำ พุทธศาสนสุภาษิต แล้วอธิบายความหมายของพุทธศาสนสุภาษิตให้นักเรียนฟัง
6. ครูเขียนพุทธศาสนสุภาษิตบทว่า วิริเยน ทุกขมจเจติ (คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร) และปัญญา โลกสุมิ ปชฺโชโต (ปัญญาคือแสงสว่างในโลก) บนกระดานดำ
7. ครูอ่านพุทธศาสนสุภาษิตให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนอ่านตาม จากนั้นครูอธิบายความหมายของพุทธศาสนสุภาษิตทั้ง 2 บท พร้อมยกตัวอย่างพฤติกรรมของบุคคลที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตในแต่ละบทให้นักเรียนฟัง
8. ครูให้นักเรียนศึกษาและสืบค้นข้อมูลเรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนค้นหาพุทธศาสนสุภาษิตที่สามารถนำมาปฏิบัติตนเพื่อการอยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียนและพุทธศาสนสุภาษิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานของเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม แล้วคัดเลือกพุทธศาสนสุภาษิตที่ชื่นชอบ 1 บท จัดทำเป็นแผ่นป้ายพุทธศาสนสุภาษิต พร้อมตกแต่งให้สวยงาม เพื่อนำไปติดที่ต้นไม้บริเวณโรงเรียน
9. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากพุทธศาสนสุภาษิต บันทึกผล แล้วส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

10. ครูให้นักเรียนแต่ละคนยกตัวอย่างการกระทำของตนเองที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต แล้วบอกว่าจะตรงกับพุทธศาสนสุภาษิตบทใด และอย่างไร ครูกล่าวชมเชยนักเรียน
11. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสำคัญ ๆ เกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต
12. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงาน ของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

13. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ถ้าต้องการให้ประชาชนในประเทศสมาชิกอเซียน เป็นประชากรที่มีความรู้ความสามารถ ควรนำหลักคำสอนหรือพุทธศาสนสุภาษิตบทใดมาเป็นหลักในการปฏิบัติ และปฏิบัติอย่างไร สรุป และบันทึกผล

14. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

15. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า นอกจากพุทธศาสนสุภาษิต 2 บทนี้แล้ว นักเรียนเคยได้ยินหรือรู้จักพุทธศาสนสุภาษิตบทอื่นอีกหรือไม่ อย่างไร

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

16. ครูแนะนำให้นักเรียนนำข้อคิดจากพุทธศาสนสุภาษิตไปประพฤติปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

17. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต ได้แก่ วิริเยน ทุกขมจเจติ (วิริเยนะ ทุกขมัจเจติ): คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร และ ปญญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต (ปัญญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต): ปัญญาคือแสงสว่างในโลก โดยให้นักเรียนบันทึกลงในแบบบันทึกความรู้ หรือเขียนเป็นความเรียง แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ก็ได้ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

18. ครูบอกกับนักเรียนว่า หลักธรรมของพระพุทธศาสนามีจำนวนมากหลายข้อ แต่ละข้อล้วนมุ่งประโยชน์เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง และการปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนค้นคว้าพุทธศาสนสุภาษิตเพิ่มเติมจากสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ในห้องสมุด คนละ 3-5 บท แล้วนำเสนอผลงานในชั้นเรียน
2. ครูและนักเรียนร่วมกันคัดเลือกพุทธศาสนสุภาษิตพร้อมคำแปล ทำเป็นป้ายพุทธศาสนสุภาษิต ตกแต่งให้สวยงาม แล้วนำไปติดสถานที่ต่าง ๆ ภายในบริเวณโรงเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. บัตรคำ พุทธศาสนสุภาษิต
2. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
3. แบบบันทึกความรู้
4. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
5. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____ 2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____ 3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____ 4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____	ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____
---	---

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

การพัฒนาตนเองเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้นทั้งในด้านความดีและความเก่งโดยการปฏิบัติตนตามหลักธรรมโอวาท 3 ได้แก่ การไม่ทำความชั่ว การทำความดี และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ผ่องใส ส่วนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราให้ดีขึ้นโดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคนให้ยึดถือและปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม (ส 1.1 ป. 5/7)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อมตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้ (K)
2. เห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อมตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา (A)
3. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา
 1. การปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง
 2. การปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง คิด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
การงานอาชีพ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต
ภาษาต่างประเทศ	➡	ฟัง คิด อ่าน และเขียนคำภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 15

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบตัว U นำนักเรียนศึกษาในห้องเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูซักถามนักเรียนว่า ถ้าสามารถขอพรได้ 1 ข้อ เพื่อเลือกในสิ่งที่ต้องการที่เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม นักเรียนจะเลือกหรือต้องการให้ตนเองและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร ให้นักเรียนร่วมกันเสนอความคิดเห็น จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้อ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม
4. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน และกล่าวเชื่อมโยงความรู้ไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูแสดงบัตรคำ การพัฒนา จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันบอกความหมาย ครูเขียนคำตอบของนักเรียนบนกระดานดำ
6. ครูให้นักเรียนดูภาพนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศและภาพการรักษาสิ่งแวดล้อมของนักเรียน หรือคนในชุมชน แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพ ดังนี้
 - 1) นักเรียน/คนในภาพกำลังทำอะไร
 - 2) นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับการกระทำของนักเรียน/คนในภาพ
 - 3) การกระทำของนักเรียน/คนในภาพมีผลดีต่อตนเอง ชุมชน และสังคมอย่างไร

- 4) การกระทำของนักเรียน/คนในภาพควรยึดถือเป็นแบบอย่างหรือไม่ อย่างไร
7. ครูสังเกตพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน และหลังจากแสดงความคิดเห็นครบทุกประเด็นแล้ว ครูให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้รับลงในแบบบันทึกความรู้
8. ครูให้นักเรียนศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม จากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของ บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด หรือจากสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ จากนั้นแบ่งกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และบันทึกผล
9. ครูสุ่มเลือกนักเรียน 2–3 คน ให้ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
10. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนและอธิบายสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้นักเรียนฟัง
11. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

12. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือคริสต์ศาสนาและศาสนาอิสลาม ได้นำหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือมาเป็นหลักในการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อมอย่างไร บันทึกผล แล้วผลัดกันนำเสนอหน้าชั้นเรียน
13. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง
14. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า นักเรียนเคยปฏิบัติตนหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

15. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนเรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 สรุป

16. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนสรุปลงในสมุด โดยเขียนเป็นความเรียง แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ก็ได้ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม
17. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน และให้นักเรียนทำแบบทดสอบ โดยเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก–ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่เฉลยคำตอบ
18. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

19. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติและชาดก และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต เป็นการบ้านเพื่อเตรียมทดสอบกลางปีในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม บันทึกขั้นตอนและผลที่เกิดจากการปฏิบัติ แล้วผลัดกันนำเสนอในชั้นเรียน

2. ครูให้นักเรียนสำรวจตนเองใน 1 สัปดาห์ว่า ได้ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง เขียนบันทึก แล้วผลัดกันนำเสนอในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. บัตรคำ การพัฒนา
2. ภาพนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนและภาพการรักษาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนหรือคนในชุมชน
3. แบบทดสอบหลังเรียน
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
5. แบบบันทึกความรู้
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
14. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

การทดสอบกลางปี

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
การทดสอบกลางปี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เวลา 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 16

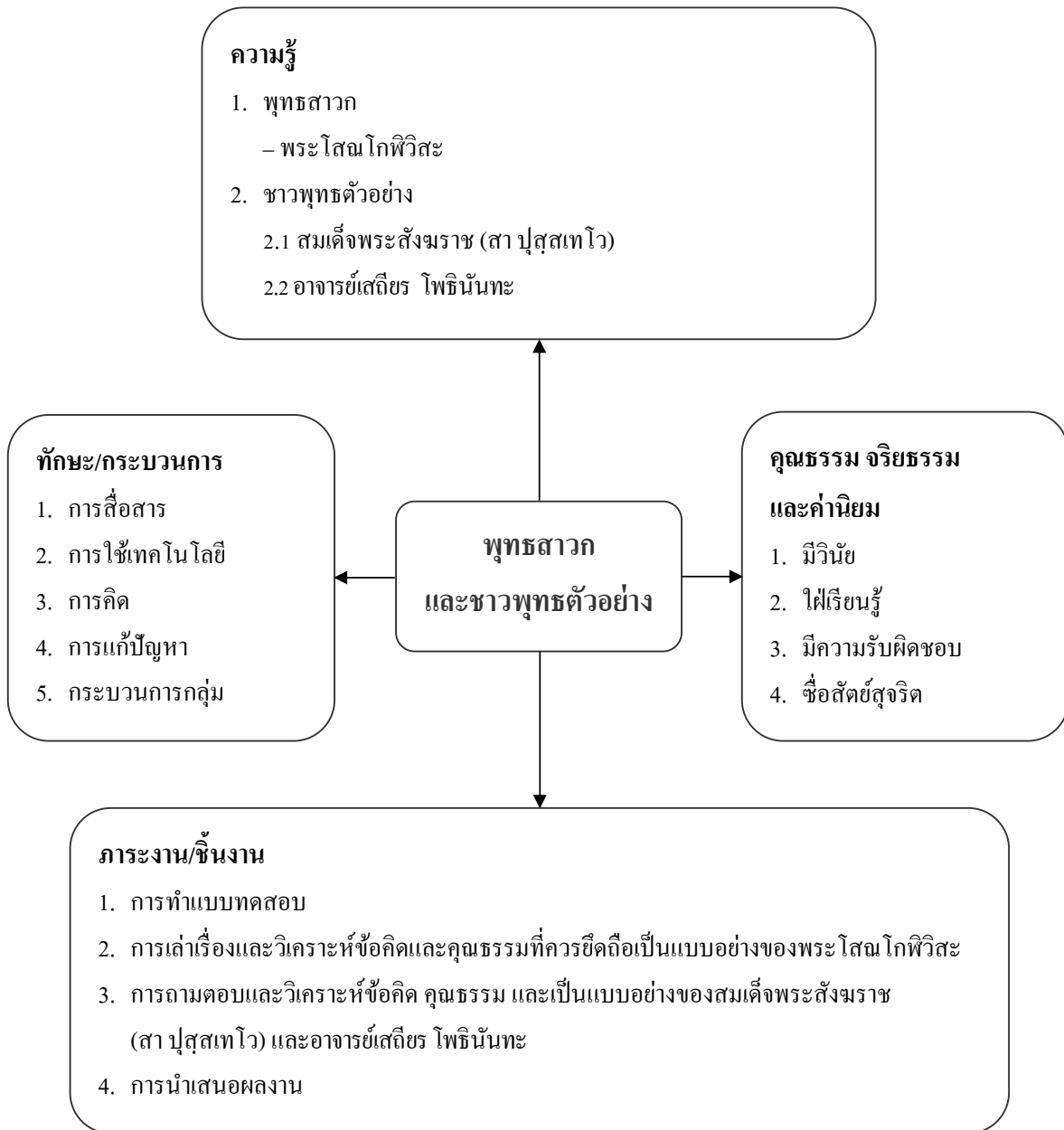
1. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบกลางปี
2. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง
เรื่อง พุทธสาวก เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง

เวลา 3 ชั่วโมง

ผังโน้ตค้นเป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและประพฤติดนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป/ 5/3)	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... การศึกษาประวัติของพระโสณ โกฬิวิสะ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพนินันทะทำให้เราได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างในการดำเนินชีวิต	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน เราจะได้อะไรจากการศึกษาประวัติของพระ-โสณ โกฬิวิสะ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพนินันทะ
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... - คำสำคัญ ได้แก่ อนุปูปภิกขา สมเด็จพระสังฆราช นาคหลวง - พระโสณโกฬิวิสะเป็นพุทธสาวกที่ได้รับการ ขกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นเลิศทางด้านปรารภความเพียร เพราะท่านทำความเพียรอย่างหนักจนฝ่าเท้าและเข่าแตก ก่อนจะมายึดทางสายกลางทำความเพียรจนบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ - สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) ทรงเป็นชาวพุทธตัวอย่างที่ใฝ่เรียนใฝ่รู้ จนมีความรอบรู้ในหลายภาษา เชี่ยวชาญในพระสูตร และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ทำให้ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ - อาจารย์เสถียร โพนินันทะเป็นชาวพุทธตัวอย่างที่มีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา ได้ศึกษากันว่าความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งของนิคายมหายานและนิกายเถรวาทจนมีความแตกฉานและต่อมาได้รับการยกย่องให้เป็นปราชญ์ทาง	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... - เล่าประวัติโดยย่อของพระโสณ โกฬิวิสะ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพนินันทะ - วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดและคุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตของพระโสณโกฬิวิสะ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพนินันทะ - ฝึกนำข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตของพระโสณโกฬิวิสะ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพนินันทะมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตน

พระพุทธศาสนา 5. การนำข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตของพระโสณโกปิวิสะ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ มาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนจะช่วยให้เราประสบความสำเร็จและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 เล่าเรื่องและวิเคราะห์ข้อคิดและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระโสณโกปิวิสะ 1.2 ถาถามตอบและวิเคราะห์ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตของของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่น่าประเมิน 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ คัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง 3.2 สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ	
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 พุทธสาวก แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 ชาวพุทธตัวอย่าง	เวลา 1 ชั่วโมง เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

พุทธสาวก

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

พระโสณโกปิวิสะเป็นพุทธสาวกที่ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นเลิศทางด้านปรารภความเพียร เพราะท่านทำความเพียรอย่างหนักจนฝ่าเท้าและเข่าแตก ก่อนจะมายึดทางสายกลางทำความเพียรจนบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ เราควรนำข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่ได้จากการศึกษาประวัติของพระโสณโกปิวิสะมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตน เพราะจะช่วยให้เราประสบความสำเร็จและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติของพระโสณโกปิวิสะได้ถูกต้อง (K)
2. วิเคราะห์ข้อคิดและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระโสณโกปิวิสะได้ (K, P)
3. ซึ้นชม นำข้อคิด และคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระโสณโกปิวิสะมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนได้ (A, P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง พุทธสาวก (พระโสณโกปิวิสะ) 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- พุทธสาวก
 - พระโสมโกฬิวิสะ

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพุทธสาวก
ศิลปะ	➡	ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับข้อคิดและคุณธรรมของพระโสมโกฬิวิสะ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 17

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัดก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน และให้นักเรียนทำแบบทดสอบ โดยเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่เฉลยคำตอบ

4. ครูสนทนากับนักเรียนเพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับพุทธสาวกในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) พุทธสาวกคือใคร
- 2) นักเรียนรู้จักพุทธสาวกท่านใดบ้าง
- 3) เพราะอะไรเราจึงเรียนเรื่องเกี่ยวกับพุทธสาวก

การสนทนาอาจมีวิดิทัศน์หรือภาพเกี่ยวกับพุทธสาวกประกอบด้วยก็ได้

5. ครูให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาเล่าประวัติของพุทธสาวกที่นักเรียนรู้จักให้เพื่อน ๆ และครูฟังหน้าชั้นเรียน

6. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน จากนั้นสรุปความหมายของพุทธสาวกและยกตัวอย่างชื่อพุทธสาวกให้นักเรียนฟัง และบอกให้นักเรียนทราบถึงพุทธสาวกที่จะศึกษาในขั้นนี้ ได้แก่ พระโสมโกฬิวิสะ

7. ครูสนทนากลุ่มถามความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมาในประเด็นต่าง ๆ จากนั้นครูสรุปคำตอบของนักเรียน แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

8. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ความสะดวกและเพศ

9. ครูเล่าประวัติของพระโสณ โกฬิวิสะให้นักเรียนฟัง 1 เที้ยว โดยใช้ข้อมูลจากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเล่าประวัติของพระโสณ โกฬิวิสะที่ได้ฟังมาภายในกลุ่ม จากนั้นให้พลัดกันส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ให้ออกมาเล่าประวัติของพระโสณ โกฬิวิสะต่อกันให้จบเรื่อง

11. ครูสุ่มเลือกซักถามนักเรียนถึงเรื่องที่เพื่อนออกมาเล่าให้ฟังว่าครบถ้วนและถูกต้องหรือไม่อย่างไร โดยให้นักเรียนคนนั้นเล่าให้ครบถ้วนและถูกต้อง

12. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน และสรุปประวัติของพระโสณ โกฬิวิสะให้นักเรียนฟัง พร้อมระบุว่า ไม่ว่าเราจะทำกิจกรรมอะไรก็ตาม เราควรยึดทางสายกลางหรือยึดหลักความพอดี เราจึงจะประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมนั้น ๆ จากนั้นให้นักเรียนสำรวจดูว่า การดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนมีกิจกรรมอะไรบ้างที่ทำโดยยึดทางสายกลางหรือยึดหลักความพอดีแล้วประสบความสำเร็จ บันทึกผลพร้อมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

13. ครูให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ว่า นักเรียนได้ข้อคิดและคุณธรรมอะไรบ้างจากการศึกษาประวัติของพระโสณ โกฬิวิสะที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้ แล้วพลัดกันส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์ โดยครูคอยช่วยเสริมเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ รวมทั้งกล่าวชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนแต่ละกลุ่ม

14. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การเรียนรู้ประวัติสาวกหรือประวัติบุคคลสำคัญที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียนมีผลดีอย่างไร สรุป และบันทึกผลลงในกระดาษเป็นความเรียงหรือแผนที่ความคิด ส่งครู ครูคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุด ให้เจ้าของผลงานออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

15. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

16. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับประวัติของพระโสณ โกฬิวิสะ รวมทั้งให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพุทธสาวก แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

17. ครูแนะนำให้นักเรียนนำข้อคิดและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระโสณ โกฬิวิสะไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

18. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง พุทธสาวก: พระโสณ โกฬิวิสะ โดยให้นักเรียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือเขียนเป็นความเรียง แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ก็ได้ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

19. ครูบอกกับนักเรียนว่า ชาวพุทธตัวอย่างเป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติหน้าที่ชาวพุทธที่ดีเราควรศึกษาประวัติและนำคุณธรรมของท่านมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต แล้วมอบหมายให้

นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพระประวัติของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนเขียนเรียงความสั้น ๆ เกี่ยวกับประวัติของพระโสณ โกฬวิสะตอนที่ตนเองชื่นชอบ โดยระบุเหตุผลให้ชัดเจนว่าชื่นชอบเพราะอะไร ได้ข้อคิดและคุณธรรมอะไรบ้างจากประวัติตอนนั้น และจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
3. แบบบันทึกความรู้
4. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.5 ฉบับสมบูรณ์แบบ บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
5. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

ชาวพุทธตัวอย่าง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	เวลา 2 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) ทรงเป็นชาวพุทธตัวอย่างที่ใฝ่เรียนใฝ่รู้ จนมีความรอบรู้ในหลายภาษา เชี่ยวชาญในพระสูตร และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ทำให้ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

อาจารย์เสถียร โพนินันทะเป็นชาวพุทธตัวอย่างที่มีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา ได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งของนิคายมหายานและนิกายเถรวาทจนมีความแตกฉาน และต่อมาได้รับการยกย่องให้เป็นปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา

การนำข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพนินันทะ มาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนจะช่วยให้เราประสบความสำเร็จและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติและผลงานของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพนินันทะได้ถูกต้อง (K)
2. วิเคราะห์ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพนินันทะได้ (K, P)
3. ชื่นชมและนำข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพนินันทะ มาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ (A, P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง ชาวพุทธ ตัวอย่าง (สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์ เสถียร โพธิ์นันทะ) 3. ตรวจสอบงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	ประเมินพฤติกรรมในการ ทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ฯลฯ	ประเมินพฤติกรรมในการ ทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็น กลุ่มในด้านการสื่อสาร การ คิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สารการเรียนรู้

- ชาวพุทธตัวอย่าง
 1. สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว)
 2. อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับสมเด็จพระสังฆราช
(สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ
ศิลปะ	➡	ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับคุณธรรมของสมเด็จพระ
สังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ
การงานอาชีพ	➡	สืบค้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับพระประวัติและผลงานของสมเด็จพระ
สังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะจากแหล่ง
การเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 18

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนความศรัทธาเลื่อมใสในพระ
รัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าได้ร่มไม้ หรือที่วัด
ก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ แล้วแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดขั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียนเจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้ จากนั้นสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับชาวพุทธตัวอย่างในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) ชาวพุทธตัวอย่างคือใคร
- 2) นักเรียนรู้จักชาวพุทธตัวอย่างท่านใดบ้าง
- 3) เพราะอะไรเราจึงเรียนเรื่องเกี่ยวกับชาวพุทธตัวอย่าง

4. ครูให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาเล่าประวัติของชาวพุทธตัวอย่างที่นักเรียนรู้จักให้เพื่อน ๆ ฟังหน้าชั้นเรียน ครูกล่าวชมเชยนักเรียน จากนั้นสรุปความหมายของชาวพุทธตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างชาวพุทธตัวอย่างกับพุทธสาวก ยกตัวอย่างชื่อชาวพุทธตัวอย่างให้นักเรียนฟัง และบอกให้นักเรียนทราบถึงชาวพุทธตัวอย่างที่จะศึกษาในชั้นนี้ ได้แก่ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ทดลองความสามารถและเพศ เล่นเกมปจฺฉา-วิสังขา (ถาม-ตอบ)

6. ครูเล่าประวัติของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) ให้นักเรียนฟัง 1 เที้ยว จากนั้นให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับพระประวัติและคุณธรรมที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) แล้วให้แต่ละกลุ่มเตรียมคำถามไว้ กลุ่มละ 5 คำถาม พร้อมคำตอบ

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มถามคำถามทีละข้อ เริ่มจากกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3... ไปตามลำดับเพื่อน ๆ กลุ่มใดรู้คำตอบให้ยกมือ แล้วตอบคำถาม กลุ่มที่ถามเฉลยคำตอบ ครูให้คะแนนกลุ่มที่ตอบได้ถูกต้องข้อละ 2 คะแนน

8. เมื่อทุกกลุ่มถามคำถามครบทุกข้อแล้ว ครูสรุปคะแนนและกล่าวชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุด

9. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ว่า จากการศึกษาพระประวัติของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) นักเรียนได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตอะไรบ้าง บันทึกผล จากนั้นผลัดกันส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์หน้าชั้นเรียน

10. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน และสรุปผลการวิเคราะห์ของนักเรียนแต่ละกลุ่ม แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

11. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติของอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 19

12. ครูตรวจผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียนเจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

13. ครูเล่าประวัติของอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ ให้นักเรียนฟัง 1 เที้ยว จากนั้นให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับประวัติและคุณธรรมที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างของอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ แล้วให้นักเรียน (กลุ่มเดิม) แต่ละกลุ่มเตรียมคำถามไว้ กลุ่มละ 5 คำถาม พร้อมคำตอบ

14. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มถามคำถามทีละข้อ เรียงจากกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3... ไปตามลำดับเพื่อน ๆ กลุ่มใดรู้คำตอบให้ยกมือ แล้วตอบคำถาม กลุ่มที่ถามเฉลยคำตอบ ครูให้คะแนนกลุ่มที่ตอบได้ถูกต้องข้อละ 2 คะแนน

15. เมื่อทุกกลุ่มถามคำถามครบทุกข้อแล้ว ครูสรุปคะแนนและกล่าวชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุด

16. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ว่า จากการศึกษาประวัติของอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ นักเรียนได้ข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตอะไรบ้าง บันทึกผล จากนั้นผลัดกันส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์หน้าชั้นเรียน

17. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน และสรุปผลการวิเคราะห์ของนักเรียนแต่ละกลุ่ม แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

18. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพระประวัติ/ประวัติของชาวพุทธตัวอย่างมาวิเคราะห์ร่วมกันว่ามีข้อคิดใดบ้างที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปและเขียนเป็นตาราง หรือแผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม ครูช่วยตรวจสอบและให้คำชี้แนะ แล้วให้นักเรียนนำผลงานที่ได้ไปติดไว้บนป้ายนิเทศในชั้นเรียน

19. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพระประวัติ/ประวัติและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของบุคคลที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียน ศาสนาละ 1 ท่าน สรุปและบันทึกผล แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

20. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

21. ครูให้นักเรียนเลือกคุณธรรมของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) หรืออาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ 1 ข้อที่ตนประทับใจ เขียนข้อความสั้น ๆ ให้สอดคล้องกับคุณธรรมข้อนั้น เพื่อเตือนใจตนเอง เช่น ผมจะตั้งใจเรียน หนูจะช่วยเพื่อน้อง ๆ ผมจะบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

22. ครูและนักเรียนร่วมกันทำต้นไม้แห่งความดี แล้วนำข้อความเตือนใจของนักเรียนที่ได้เขียนไว้ไปติดที่ต้นไม้แห่งความดี

23. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับชาวพุทธตัวอย่าง ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

24. ครูแนะนำให้นักเรียนนำข้อคิด คุณธรรม และแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของชาวพุทธตัวอย่างไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

25. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง ชาวพุทธตัวอย่าง ได้แก่ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) และอาจารย์เสถียร โปธิ์นันทะ โดยให้นักเรียนสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ โดยเขียนเป็นความเรียง แผนที่ความคิด หรือผังมโนทัศน์ก็ได้ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

26. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแจกแบบสอบถามให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน พร้อมเฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

27. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะกระบวนการ/ของนักเรียน

28. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน้าที่ชาวพุทธและมรรยาทชาวพุทธ เรื่อง หน้าทีชาวพุทธ เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนสืบค้นและนำเสนอชาวพุทธตัวอย่างในชุมชน พร้อมทั้งระบุเหตุผลสนับสนุนและร่วมกันอภิปรายคัดเลือก 4 คน เพื่อจัดป้ายนิเทศ

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบหลังเรียน
2. แบบบันทึกข้อมูลในการสร้างคำถามและคำตอบในเกมปuzzle-วิสัย (ถาม-ตอบ)
3. ดิน ไม้แห่งความดี
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
5. แบบบันทึกความรู้
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 ฉบับสมบูรณ์แบบ บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

11. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
14. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____
 แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____
 แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____
 เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

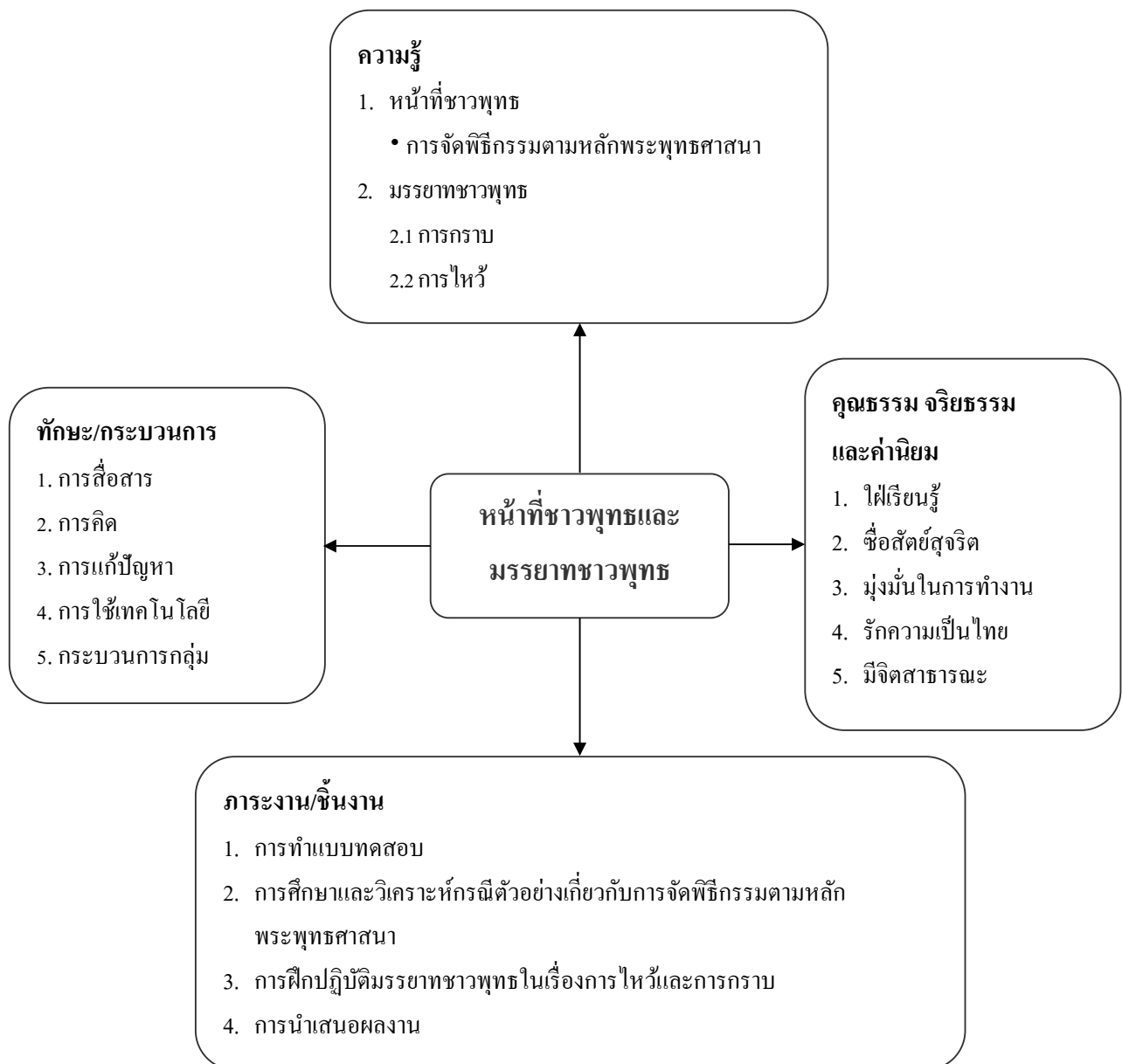
ลงชื่อ _____ ผู้สอน
_____ / _____ / _____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

หน้าที่ชาวพุทธและมรรยาทชาวพุทธ

เวลา 3 ชั่วโมง

ผังโน้ตค้นเป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน้าที่ชาวพุทธและมรรยาทชาวพุทธ

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี 1. จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง (ส 1.2 ป. 5/1) 2. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด (ส 1.2 ป. 5/3)	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... 1. ชาวพุทธที่ดีควรจัดพิธีกรรมทางศาสนาหรือศาสนพิธี โดยยึดหลักการตามแนวทางของพระพุทธศาสนา 2. ชาวพุทธควรแสดงมรรยาทที่ดีต่อกันในเรื่องการกราบและการไหว้	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน 1. การจัดพิธีกรรมทางศาสนาตามแนวทางของพระพุทธศาสนาควรยึดหลักการอะไร 2. จะปฏิบัติตนอย่างไรให้ถูกต้องและได้ชื่อว่ามียมรรยาทในการกราบและการไหว้
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... 1. คำสำคัญ ได้แก่ พิธีกรรม 2. การจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ชาวพุทธควรยึดหลัก ได้แก่ ถูกต้อง ตรงตามหลักการ จุดมุ่งหมาย และขั้นตอน ประหยัด เรียบง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย มีประโยชน์ และมีสาระ 3. การกราบและการไหว้เป็นมรรยาทชาวพุทธ ที่กล่าวถึงวิธีการแสดงความเคารพพระรัตนตรัย และบุคคลทั่วไป เราเป็นชาวพุทธควรปฏิบัติตนในเรื่องการกราบและการไหว้ให้ถูกต้องเหมาะสม	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... 1. อภิปรายและวิเคราะห์กรณีตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา 2. อธิบายและฝึกกราบและไหว้อย่างถูกต้อง
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์กรณีตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา 1.2 ฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธในเรื่องการกราบและการไหว้	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2) การประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม	3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่น่าประเมิน 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ คัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง 3.2 สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ	
ชั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 หน้าที่ชาวพุทธ	เวลา 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 มรรยาทชาวพุทธ	เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11

หน้าที่ชาวพุทธ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	เวลา 1 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน้าที่และมารยาทชาวพุทธ	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

การจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนาชาวพุทธควรยึดหลัก ได้แก่ ถูกต้อง ตรงตามหลักการ จดมุ่งหมาย และขั้นตอน ประหยัด เรียบง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย มีประโยชน์ และมีสาระ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง (ส 1.2 ป. 5/1)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายหลักการจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนาได้ (K)
- เห็นคุณค่าของการจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา (A)
- จัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนาได้อย่างเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ทดสอบก่อนเรียน - ซักถามความรู้เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธ - ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ฯลฯ	ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- หน้าที่ชาวพุทธ
 - การจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ
ศิลปะ	➡	ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธในเรื่องการจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา
การงานอาชีพ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธในเรื่อง การจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 20

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบตัว B หรือนำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าได้ร่มไม้ ที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา

2. ครูแจั้ตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน และให้นักเรียนทำแบบทดสอบ โดยเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่เฉลยคำตอบ

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธตามที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) ชาวพุทธ พุทธบริษัท และพุทธศาสนิกชนคือใคร
- 2) ชาวพุทธมีหน้าที่ต้องทำอะไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างคนละ 1 หน้าที่

5. หลังจากสนทนาซักถามแล้ว ครูสรุปความหมายของชาวพุทธ พุทธบริษัท และพุทธศาสนิกชน พร้อมทั้งบอกหน้าที่หลัก ๆ ของชาวพุทธให้นักเรียนฟัง เช่น หน้าที่ด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา หน้าที่ด้านการปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา หน้าที่ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หน้าที่ด้านการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา จากนั้นบอกให้นักเรียนทราบถึงหน้าที่ชาวพุทธที่จะศึกษาในชั้นนี้ได้แก่ การจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา หรือให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือในห้องสมุด แล้วสรุปสาระสำคัญของด้วยสำนวนของตนเอง

7. ครูให้นักเรียนคู่วิทัศน์เกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมทางศาสนาของชาวพุทธ เช่น การจัดพิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การจัดพิธีทำบุญอุทิศ การจัดพิธีอุปสมบท

8. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น
ในประเด็นที่กำหนดให้จากวิดีโอ

1) เราได้ความรู้อะไรบ้างจากการดูวิดีโอ

2) การจัดพิธีกรรมทางศาสนาในวิดีโอถูกต้องตามหลักหรือแนวทางของพระพุทธศาสนา
หรือไม่ อย่างไร

9. ครูให้แต่ละกลุ่มบันทึกผลและผลัดกันส่งตัวแทนนำเสนอผลการวิเคราะห์ให้เพื่อน ๆ ฟัง ซึ่งการ
นำเสนอผลงานอาจใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ทำเป็นแผนที่ความคิด ใช้ภาพประกอบ พร้อมทั้งเปิด
โอกาสให้เพื่อน ๆ ชักถามและวิจารณ์ผลงาน

10. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงาน
ของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

11. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียนที่ยั่งยืน
ประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนควรปฏิบัติตนต่อผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ๆ อย่างไร สรุป และให้นักเรียน
บันทึกเป็นความเรียงหรือแผนที่ความคิดลงในสมุด

12. เมื่อนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูกล่าวชมเชยนักเรียน และร่วมสรุปความรู้จาก
การวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

13. ครูให้นักเรียนออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธในเรื่องการจัด
พิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนาเพื่อเผยแพร่ความรู้

14. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับชาวพุทธ ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน
พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

15. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
ประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

16. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธเรื่อง การจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา
โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังโน้ตสน์
ลงในสมุด พร้อมตกแต่ง ให้สวยงาม

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูแนะนำนักเรียนไปร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาหรือศาสนพิธีที่วัดในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้
นักเรียนได้สังเกตการจัดพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาของชาวพุทธ ทั้งนี้ก็เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาและ
ปฏิบัติตนในสถานการณ์จริง

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. วิดีทัศน์เกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมทางศาสนาของชาวพุทธ เช่น การจัดพิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่
การจัดพิธีทำบุญอุทิศ การจัดพิธีอุปสมบท
3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
4. แบบบันทึกความรู้
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 ฉบับสมบูรณ์แบบ บริษัท สำนักพิมพ์
วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนา
พานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์
วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนา
พานิช จำกัด
10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____	
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____	
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____	
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____	
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12

มรรยาทชาวพุทธ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	เวลา 2 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน้าที่และมรรยาทชาวพุทธ	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

การกราบและการไหว้เป็นวิธีการแสดงความเคารพพระรัตนตรัยและบุคคลทั่วไป เราเป็นชาวพุทธควรปฏิบัติตนในเรื่องการกราบและการไหว้ให้ถูกต้องเหมาะสม

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด (ส 1.2 ป. 5/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายวิธีการกราบและการไหว้พระรัตนตรัยและบุคคลทั่วไปได้ถูกต้อง (K)
2. มีความสนใจใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับมรรยาทชาวพุทธเรื่อง การกราบและการไหว้ (P)
3. ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับมรรยาทชาวพุทธและนำไปปฏิบัติในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม (A)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง มรรยาทชาวพุทธ 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- มรรยาทชาวพุทธ

1. การกราบ
2. การไหว้

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับมรรยาทชาวพุทธ
ศิลปะ	➡	ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับมรรยาทชาวพุทธในเรื่อง การกราบและการไหว้

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 21

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น จัดนั่งเรียนแบบรูปตัว U หรือนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าได้ร่มไม้ หรือที่วัด ก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดขั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูเล่นนิทานหรือให้นักเรียนร้องเพลง เช่น เพลง “พระรัตนตรัย” พร้อมกับปรบมือตามจังหวะเพลง

4. ครูนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทานหรือเพลงและกล่าวโยงไปถึงเรื่องพระสงฆ์ จากนั้นซักถามเพื่อทบทวนความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับพระสงฆ์

5. ครูสรุปความรู้เกี่ยวกับพระสงฆ์และเชื่อมโยงไปสู่มรรยาทชาวพุทธเรื่อง การกราบและการไหว้

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

6. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธเรื่อง การจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านและสรุปมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

7. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเรื่อง การกราบ เพื่อตรวจสอบความรู้ของนักเรียน

8. ครูอธิบายสรุปเกี่ยวกับมรรยาทชาวพุทธเรื่อง การกราบ โดยใช้ข้อมูลจากหนังสือเรียน รายวิชา พื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

9. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับมรรยาทชาวพุทธเรื่อง การกราบ ตามหัวข้อที่กำหนด

กลุ่มที่ 1 การกราบพระรัตนตรัย

กลุ่มที่ 2 การกราบนุคคลธรรมดา

กลุ่มที่ 3 การกราบศพ

10. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษา สืบค้น และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมรยาทชาวพุทธ ที่กลุ่มของตนได้รับมอบหมายจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น หนังสือเรียน อินเทอร์เน็ต แล้วสรุปเป็น องค์ความรู้ พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติ

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอวิธีปฏิบัติตนเกี่ยวกับมรยาทชาวพุทธที่กลุ่มตนได้ศึกษา สืบค้น และรวบรวมข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยให้อิสระในการคิดรูปแบบการนำเสนอ และสาธิตให้ เพื่อน ๆ ดู พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ช่วยกันตรวจสอบการฝึกปฏิบัติ โดยครูคอยแนะนำ เพิ่มเติมถึงวิธีปฏิบัติให้ถูกต้องสมบูรณ์

12. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธเรื่อง การกราบ แล้วให้นักเรียน บันทึกความรู้ลงในสมุด

ชั่วโมงที่ 22

13. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับมรยาทชาวพุทธเรื่อง การกราบ จากนั้นสนทนาซักถามนักเรียนเรื่อง การไหว้ เพื่อตรวจสอบความรู้ของนักเรียน

14. ครูอธิบายสรุปเกี่ยวกับมรยาทชาวพุทธเรื่อง การไหว้ โดยใช้ข้อมูลจากหนังสือเรียน รายวิชา พื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

15. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับมรยาทชาวพุทธ เรื่องการไหว้ ตามหัวข้อที่กำหนด

กลุ่มที่ 1 การไหว้พระรัตนตรัย

กลุ่มที่ 2 การไหว้บิดามารดาและครูอาจารย์

กลุ่มที่ 3 การไหว้บุคคลที่นับถือทั่วไป

กลุ่มที่ 4 การไหว้ผู้ที่เสมอกัน

16. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษา สืบค้น และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมรยาทชาวพุทธ ที่กลุ่มของตนได้รับมอบหมายจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น หนังสือเรียน อินเทอร์เน็ต แล้วสรุปเป็น องค์ความรู้ พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติ

17. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอวิธีปฏิบัติตนเกี่ยวกับมรยาทชาวพุทธที่กลุ่มตนได้ศึกษา สืบค้น และรวบรวมข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยให้อิสระในการคิดรูปแบบการนำเสนอ และสาธิต ให้เพื่อน ๆ ดู พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ช่วยกันตรวจสอบการฝึกปฏิบัติ โดยครูคอยแนะนำ เพิ่มเติมถึงวิธีปฏิบัติให้ถูกต้องสมบูรณ์

18. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การที่ประชาชนในประเทศสมาชิกราชอาณาจักรไทย มีความแตกต่างในการปฏิบัติตนตามแนวทางของศาสนามีผลอย่างไร สรุปและให้นักเรียนช่วยกันเขียน เป็นความเรียงลงบนกระดาษขนาดใหญ่ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม นำไปติดไว้บนป้ายนิเทศ

19. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนได้ข้อคิดอย่างไรบ้างจากการฝึกมรยาท ชาวพุทธที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ เรื่อง การรู้จักตนเอง ภูมิใจ และเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งทำให้เรารู้คุณค่าของตนเอง เอกลักษณ์ ภูมิปัญญา และ

วิถีไทย เข้าถึงคุณค่ามากกว่ายึดติดในรูปแบบ ครูช่วยนักเรียนเขียนสรุปลงบนกระดานดำเป็นแผนที่ความคิด แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

20. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

21. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) นอกจากที่กล่าวมาการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์จะต้องระวังในเรื่องอะไรอีก
- 2) การกราบพระสงฆ์กับการกราบบุคคลธรรมดาแตกต่างกันในเรื่องอะไรบ้าง
- 3) การกราบศพพระสงฆ์มีวิธีการกราบเหมือนกราบบุคคลธรรมดาหรือไม่ อย่างไร

22. ครูให้นักเรียนออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับมรรยาทชาวพุทธในเรื่องการไหว้ และการกราบเพื่อเผยแพร่ความรู้

23. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับมรรยาทชาวพุทธ ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

24. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับมรรยาทชาวพุทธ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

25. ครูให้นักเรียนเขียนบันทึกเหตุการณ์ที่ได้ปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธเกี่ยวกับการกราบและการไหว้ พร้อมระบุผลที่ได้รับจากการปฏิบัติดังกล่าว

ขั้นที่ 5 สรุป

26. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง มรรยาทชาวพุทธ โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังโน้ตทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

27. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแจกแบบสอบถามให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน พร้อมเฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

28. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

29. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ศาสนพิธี เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธี เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูให้นักเรียนไปวัดใกล้โรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ นักเรียนได้ปฏิบัติตนในสถานการณ์จริง เช่น การแสดงความเคารพพระสงฆ์ บันทึกผลการปฏิบัติ แล้วนำมา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. นิทานหรือเพลง “พระรัตนตรัย”
2. แบบทดสอบหลังเรียน
3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
4. แบบบันทึกความรู้
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 ฉบับสมบูรณ์แบบ บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____
แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____
แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____
เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

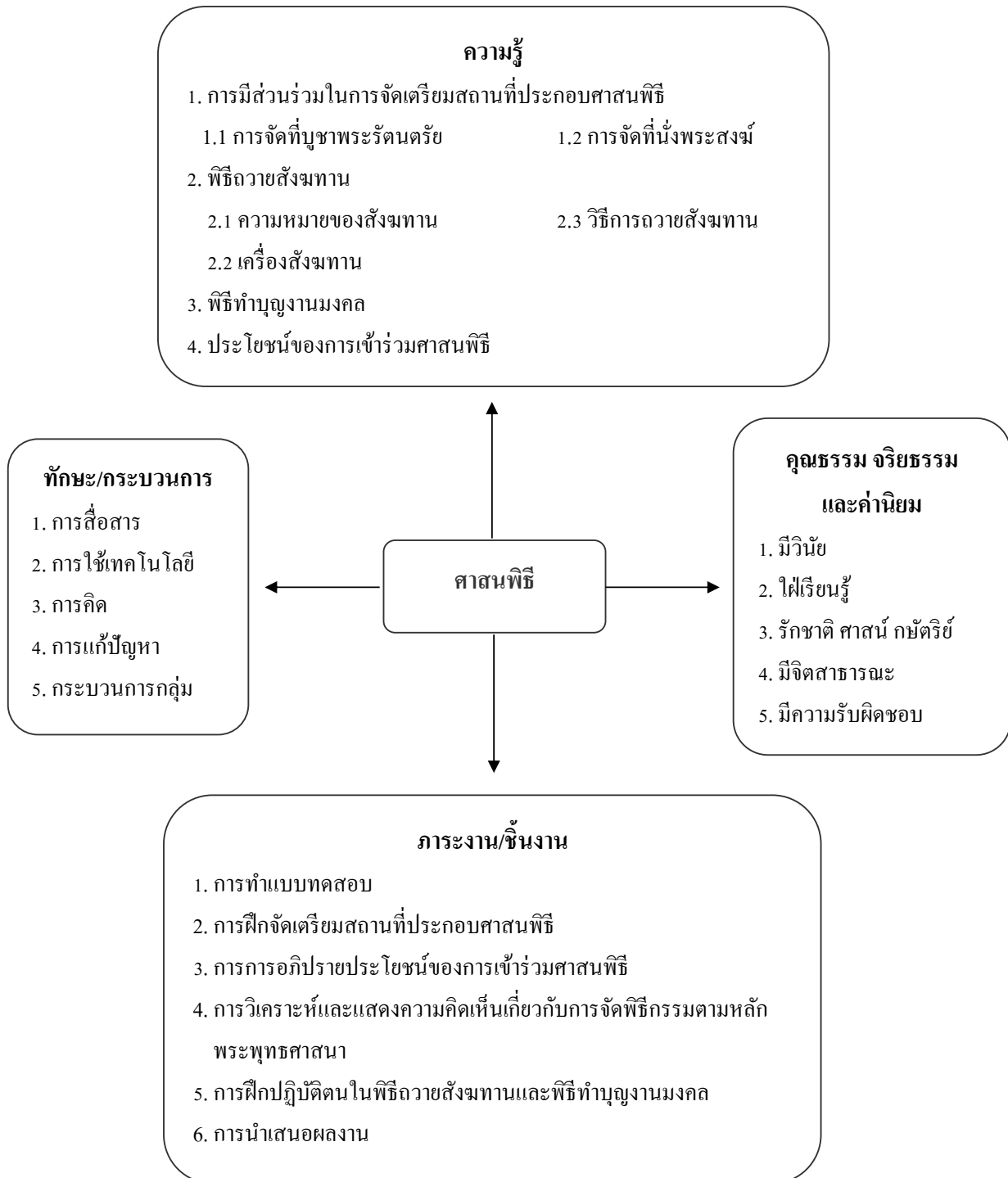
ลงชื่อ _____ ผู้สอน
_____ / _____ / _____

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6

ศาสนพิธี

เวลา 2 ชั่วโมง

ผังโน้ตค้นเป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ศาสนพิธี

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดขั้นปี • ปฏิบัติตนในศาสนาพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด และอภิปรายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม (ส 1.2 ป. 5/2)	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... 1. การจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธีเป็นหน้าที่ของชาวพุทธที่ควรจัดให้ถูกต้อง เรียบร้อย และสวยงาม เราในฐานะที่เป็นชาวพุทธจึงควรมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธีและเข้าร่วมศาสนพิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพราะการกระทำดังกล่าวมีประโยชน์ต่อเราหลายด้าน 2. พิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคลเป็นศาสนพิธีที่มีขั้นตอนการปฏิบัติตามหลักของศาสนา เราในฐานะที่เป็นชาวพุทธจึงควรปฏิบัติศาสนพิธีเหล่านี้ให้ถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ก็เพื่อความ สุข ความเจริญ และความ เป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน 1. การจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธีเราควรจัดอย่างไร และการเข้าร่วมศาสนพิธีต่าง ๆ มีประโยชน์อะไรบ้าง 2. พิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคลมีระเบียบปฏิบัติอย่างไรบ้างที่เราควรศึกษาให้เข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้อง
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... 1. คำสำคัญ ได้แก่ ไต้ะหมุงบูชา อาสน์สงฆ์ อาสนะ ค่ายสายสัญญาณ 2. การจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธีในเรื่องการจัดที่บูชาพระรัตนตรัยและการจัดที่นั่งพระสงฆ์ ชาวพุทธควรจัดเตรียมให้เรียบร้อย และสวยงาม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปิติยินดีแก่เจ้าของงานและเป็นที่ชื่นชมแก่ผู้มาร่วมงาน การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธีและการเข้าร่วมศาสนพิธี	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... 1. ฝึกจัดที่บูชาพระรัตนตรัยหรือ ไต้ะหมุงบูชา และที่นั่งพระสงฆ์ได้ถูกต้อง 2. อภิปรายถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมศาสนพิธีต่าง ๆ 3. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล 4. ฝึกปฏิบัติตนในพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล

ต่าง ๆ มีประโยชน์หลายด้าน ได้แก่ จูงใจให้เราละเว้นความชั่ว ทำความดี ทำจิตใจให้ผ่องใส บริสุทธิ์ ก่อให้เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ ช่วยรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของชาติ 3. พิธีถวายสังฆทานเป็นพิธีถวายทานแด่พระสงฆ์โดยไม่ เฉพาะเจาะจงรูปใดรูปหนึ่ง เครื่องสังฆทานส่วนมากเป็นอาหารที่ปรุงเสร็จแล้ว การถวายสังฆทานมีขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การนิมนต์พระสงฆ์ การจัดเตรียมสถานที่ จนไปถึงการกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลและรับพร ส่วนพิธีทำบุญงานมงคลเป็นพิธีการทำบุญเพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว มีขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การนิมนต์พระสงฆ์ การจัดเตรียมสถานที่ จนไปถึงการกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลและรับพร	
ขั้นที่ 2 การงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. การงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1.1 ฝึกจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธี 1.2 อภิปรายประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี 1.3 วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา 1.4 ฝึกปฏิบัติตนในพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ

3. สิ่งที่มีงประเมิน

- 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกรู้สึกของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง
- 3.2 สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
- 3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 การมีส่วนร่วมและประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี	เวลา 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 พิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล	เวลา 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13

การมีส่วนร่วมและประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ศาสนพิธี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

การจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธีในเรื่องการจัดที่บูชาพระรัตนตรัยและการจัดที่นั่งพระสงฆ์ ชาวพุทธควรจัดเตรียมให้ถูกต้องเรียบร้อยและสวยงาม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปิติยินดีแก่เจ้าของงานและเป็นที่ชื่นชมแก่ผู้ที่มาร่วมงาน การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธีและการเข้าร่วมศาสนพิธีต่าง ๆ มีประโยชน์หลายด้าน ได้แก่ จูงใจให้เราละเว้นความชั่ว ทำความดี ทำจิตใจให้ผ่องใส บริสุทธ์ ก่อให้เกิดความรักและความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ ช่วยรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของชาติ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด และอภิปรายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม (ส 1.2 ป/ 5/2)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายและมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธี (K, P)
- เห็นคุณค่าและความสำคัญของการมีส่วนร่วมและประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี (A, P)
- บอกประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธีต่าง ๆ และปฏิบัติตนได้ถูกต้องในพิธีนั้น ๆ (K, P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่องศาสนพิธี 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือ เป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สารการเรียนรู้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธี
 - 1.1 การจัดที่บูชาพระรัตนตรัย
 - 1.2 การจัดที่นั่งพระสงฆ์
2. ประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี

6. แนวทางบูรณาการ

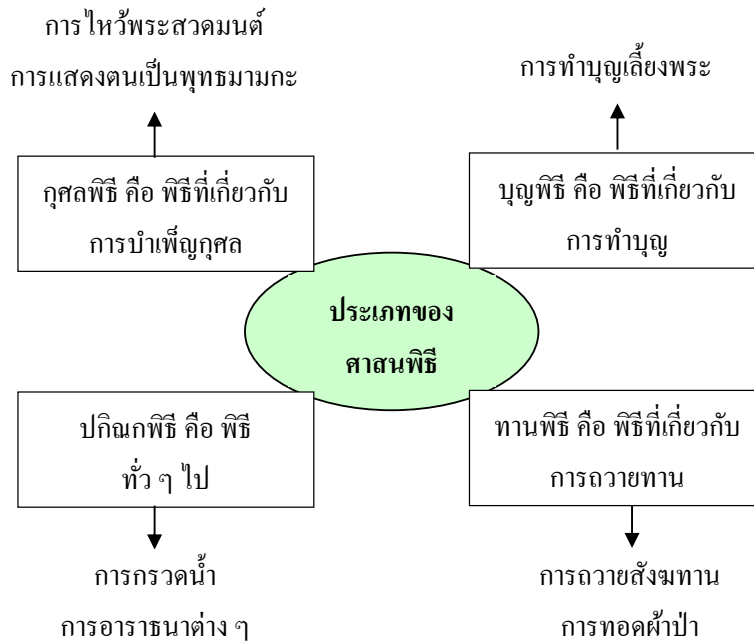
ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับศาสนพิธี
การงานอาชีพ	➡	สืบค้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับศาสนพิธีจากอินเทอร์เน็ต
ศิลปะ	➡	วาดภาพพระบารมีเกี่ยวกับกิจกรรมที่ชาวพุทธควรทำในศาสนพิธี

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 23

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัดก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ แล้วแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน และให้นักเรียนทำแบบทดสอบ โดยเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่นับผลคำตอบ
4. ครูนำสนทนาเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ศาสนพิธี และให้นักเรียนช่วยกันบอกชื่อศาสนพิธีที่นักเรียนรู้จัก คนละ 1 ชื่อ ครูเขียนชื่อศาสนพิธีบนกระดานดำ จากนั้นครูสรุปความหมายของศาสนพิธี และให้นักเรียนดูแผนภูมิหรือผังโน้ตส์แสดงประเภทของศาสนพิธี 4 ประเภท ได้แก่ กุศลพิธี คือ พิธีที่เกี่ยวข้องการบำเพ็ญกุศล เช่น การสวดมนต์ไหว้พระ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ บุญพิธี คือ พิธีที่เกี่ยวข้องกับการทำบุญ เช่น การทำบุญเลี้ยงพระ ทานพิธี คือ พิธีที่เกี่ยวข้องการถวายทาน เช่น การถวายสังฆทาน การทอดผ้าป่า และภิกขุพิธี คือ พิธีทั่ว ๆ ไป เช่น การกรวดน้ำ การอาราธนาต่าง ๆ

5. ครูให้นักเรียนช่วยกันจัดประเภทของศาสนพิธีที่ได้ช่วยยกตัวอย่าง

6. ครูให้นักเรียนคู่วิทัศน์เกี่ยวกับศาสนพิธีหรือพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ในพิธีทำบุญเลี้ยงพระ แล้วสนทนากับนักเรียนเพื่อสรุปความรู้จากวิทัศน์และเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นอธิบายวิธีการจัดที่บูชาพระรัตนตรัย (โต๊ะหมู่บูชา) และการจัดที่นั่งพระสงฆ์ (อาสน์สงฆ์) เพื่อใช้ประกอบศาสนพิธีอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้ข้อมูลจากวิทัศน์และจากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด พร้อมซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) การจัดโต๊ะหมู่บูชาในวิทัศน์เป็นแบบใด (แบบหมู่ 4 แบบหมู่ 5 หรือแบบหมู่ 7)
- 2) นอกจากพระพุทธรูปแล้ว บนโต๊ะหมู่บูชายังมีองค์ประกอบอะไรอีก
- 3) เครื่องสักการบูชาบนโต๊ะหมู่บูชาคืออะไรบ้าง แต่ละอย่างใช้บูชาอะไร
- 4) ในวิทัศน์มีการจัดที่นั่งพระสงฆ์แบบอาสน์สงฆ์หรือไม่ อย่างไร
- 5) การจัดที่นั่งพระสงฆ์ในวิทัศน์จัดอย่างไร

8. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ฝึกจัดโต๊ะหมู่บูชาและที่นั่งพระสงฆ์โดยใช้อุปกรณ์ที่ได้เตรียมมา และร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อผลงาน โดยครูคอยให้คำแนะนำและเสริมความรู้ในเรื่องต่าง ๆ

9. ครูให้นักเรียนคู่มือทัศนเกี่ยวกับการทำบุญเลี้ยงพระอีกครั้ง แล้วสนทนาทบทวนความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดเตรียมสถานที่สำหรับประกอบศาสนพิธี และให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความหมายของเครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัยแต่ละอย่างบนโต๊ะหมู่บูชา

10. ครูให้นักเรียนรวมกลุ่มกับเพื่อน 3 คน ให้แต่ละกลุ่มเขียนประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธีต่าง ๆ ลงในกระดาษที่ครูเตรียมมาแจกให้ กลุ่มละ 3 ข้อ จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มผลัดกันออกมารายงานหน้าชั้นเรียน

11. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธีที่แต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอ เช่น เป็นสิ่งจูงใจให้เราละเว้นจากความชั่ว ทำความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส ก่อให้เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ รวมทั้งช่วยรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของชาติ

12. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การที่ศาสนิกชนในประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถปฏิบัติตามศาสนพิธีของศาสนาที่ตนนับได้ถูกต้อง เกิดผลดีอย่างไร สรุปและนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

13. หลังจากให้นักเรียนนำเสนอผลงานครบทุกคนแล้ว ครูสรุปความรู้และอธิบายเพิ่มเติม แล้วให้นักเรียนบันทึกผลลงในสมุด

14. ครูซักถามนักเรียนว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตามศาสนพิธีของศาสนาที่ตนนับถือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองอย่างไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์แล้วบันทึกผลลงในสมุด

15. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

16. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า นักเรียน เคยเข้าร่วมศาสนพิธีหรือพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือไม่ ถ้าเคยเคยเข้าร่วมในวันใดบ้าง และเข้าร่วมอย่างไร

17. ครูให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Education) จากสถานการณ์เรื่อง ออกแบบพานพุ่มดอกไม้เพื่อประกอบการจัดโต๊ะหมู่บูชา จากคู่มือการสอนพระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

18. ครูมอบหมายให้นักเรียนเลือกวาดภาพระบายสีเกี่ยวกับกิจกรรมที่ชาวพุทธควรทำในศาสนพิธี 1 ภาพ และร่วมกันคัดเลือกเพื่อจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

19. ครูและนักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมทำบุญถวายสังฆทาน โดยนิมนต์พระสงฆ์มาประกอบศาสนพิธีที่โรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ประกอบศาสนพิธีและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานการณ์จริง

20. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนพิธี ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

21. ครูแนะนำให้นักเรียนหาโอกาสไปวัดเข้าร่วมกิจกรรมในวันธรรมสวนะหรือวันพระเพื่อนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง บันทึกผลการปฏิบัติ และนำผลการปฏิบัติมาเล่าสู่กันฟังในชั้นเรียน

22. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับศาสนพิธี ไปประยุกต์ใช้ให้ถูกต้อง รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

23. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ศาสนพิธี โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

24. ครูบอกกับนักเรียนว่า พิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคลเป็นศาสนพิธีที่ชาวพุทธทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความสุขและความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับศาสนพิธีจากอินเทอร์เน็ต แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

2. ครูให้นักเรียนเขียนเล่าประสบการณ์ของตนเกี่ยวกับการเข้าร่วมศาสนพิธีต่าง ๆ เช่น พิธีถวายสังฆทาน พิธีทำบุญงานมงคล แล้วสรุปผลดีหรือประโยชน์ที่ได้รับ แล้วนำมาจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. แผนภูมิหรือผังมโนทัศน์แสดงประเภทของศาสนพิธี 4 ประเภท
3. วิดีทัศน์เกี่ยวกับการจัดที่บูชาพระรัตนตรัย และการจัดที่นั่งพระสงฆ์
4. วิดีทัศน์เกี่ยวกับศาสนพิธีหรือพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ในพิธีทำบุญเลี้ยงพระ
5. โต๊ะหมู่บูชาและที่นั่งพระสงฆ์
6. กระดาษสำหรับเขียนประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี
7. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
8. แบบบันทึกความรู้
9. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 ฉบับสมบูรณ์แบบ บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด
12. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด
13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด
14. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด
15. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด
16. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด
17. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____ 2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____ 3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____ 4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____ _____	ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____
---	---

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14

พิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ศาสนพิธี

เวลา 1 ชั่วโมง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

พิธีถวายสังฆทานเป็นพิธีถวายทานแด่พระสงฆ์โดยไม่เฉพาะเจาะจงรูปใดรูปหนึ่ง เครื่องสังฆทานส่วนมากเป็นอาหารที่ปรุงเสร็จแล้ว การถวายสังฆทานมีขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การนิมนต์พระสงฆ์ การจัดเตรียมสถานที่ จนไปถึงการกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลและรับพร ส่วนพิธีทำบุญงานมงคลเป็นพิธีการทำบุญเพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว มีขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การนิมนต์พระสงฆ์ การจัดเตรียมสถานที่ จนไปถึงการกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลและรับพร

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด และอภิปรายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม (ส. 1.2 ป. 5/2)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความหมายและระเบียบปฏิบัติของพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคลได้ถูกต้อง (K)
- เห็นความสำคัญของการจัดพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคลให้ถูกต้องตามระเบียบพิธี (A)
- ปฏิบัติตนในพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคลได้ถูกต้อง (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง พิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล 3. ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

1. พิธีถวายสังฆทาน
 - 1.1 ความหมายของสังฆทาน
 - 1.2 เครื่องสังฆทาน
 - 1.3 วิธีการถวายสังฆทาน
2. พิธีทำบุญงานมงคล

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล
ศิลปะ	➡	ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดเกี่ยวกับการจัดพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล
งานอาชีพ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 24

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัดก่อนเรียนให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา

2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับพิธีทำบุญและถวายสังฆทานในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) สังฆทานคืออะไร
- 2) การทำบุญถวายสังฆทานมีประโยชน์อย่างไร
- 3) งานมงคลคืองานที่มีลักษณะอย่างไร ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างงานมงคล

4. หลังจากสนทนาซักถามแล้ว ครูสรุปคำตอบในประเด็นต่าง ๆ ให้นักเรียนฟัง แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูตรวจสอบผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียนเจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องที่ได้รับความหมายให้ไปอ่านและสรุปมา ให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยเสริมความรู้และอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล โดยให้นักเรียนเขียนสรุปสาระสำคัญด้วยสำนวนของตนเอง

6. ครูให้นักเรียนคู่วิทัศน์เกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมทางศาสนาของชาวพุทธ เช่น พิธีถวายสังฆทาน

พิธีทำบุญเลี้ยงพระ จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้จากวิดีโอทัศน์

1) เราได้ความรู้อะไรบ้างจากการดูวิดีโอทัศน์

2) การจัดพิธีกรรมทางศาสนาในวิดีโอทัศน์มีขั้นตอนปฏิบัติถูกต้องตรงตามข้อมูลที่นักเรียนได้อ่านหรือมาหรือไม่ อย่างไร

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกผลและผลัดกันส่งตัวแทนนำเสนอผลการวิเคราะห์ให้เพื่อน ๆ ฟัง ซึ่งการนำเสนอผลงานอาจใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ทำเป็นแผนที่ความคิด ใช้ภาพประกอบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ ซักถามข้อสงสัยและวิจารณ์ผลงาน โดยครูคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติม

8. เมื่อนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ครูกล่าวชมเชยนักเรียน และร่วมสรุปความรู้จากการวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น

9. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า นักเรียนจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการถวายสังฆทานและการทำบุญงานมงคลได้หรือไม่ อย่างไร หลังจากที่นักเรียนอภิปรายจบ ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติม แล้วให้นักเรียนบันทึกความรู้ลงในสมุด

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

10. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 ฝึกปฏิบัติในพิธีถวายสังฆทาน และกลุ่มที่ 2 ฝึกปฏิบัติในพิธีทำบุญงานมงคลพิธีใดพิธีหนึ่ง จากนั้นสาธิตให้เพื่อน ๆ ดู และช่วยกันประเมินผลการฝึกปฏิบัติ

11. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล ในแบบฝึกทักษะรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

12. ครูแนะนำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคลไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

13. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง พิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคล โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

14. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแจกแบบสอบถามให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน พร้อมเฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

15. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 6

ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ ของนักเรียน

16. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา เรื่อง ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูนำนักเรียนไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนาหรือศาสนพิธีที่วัดในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้สังเกตการจัดศาสนพิธีหรือพิธีกรรมทางศาสนาของชาวพุทธ ทั้งนี้ก็เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนในสถานการณ์จริง

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

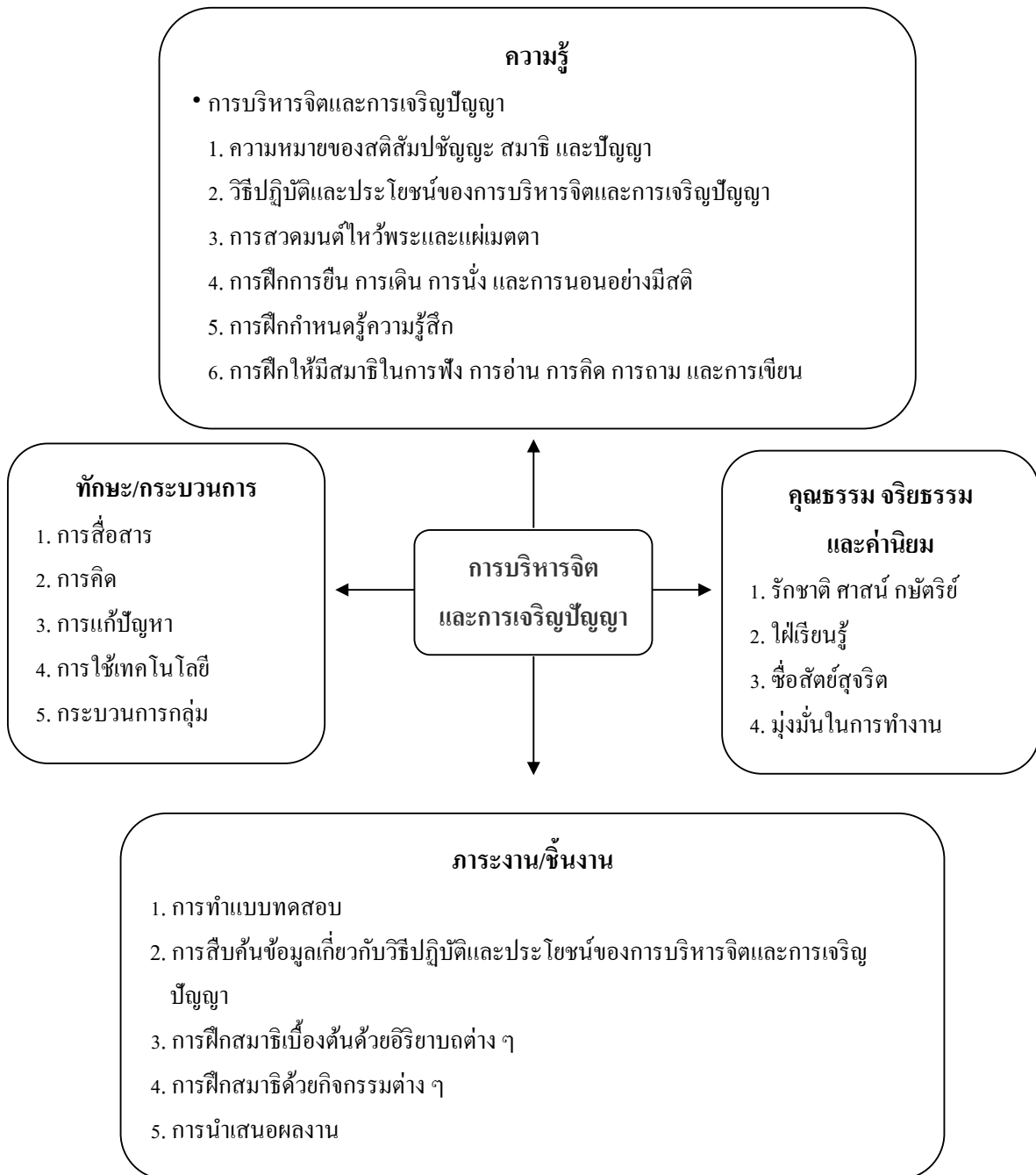
1. แบบทดสอบหลังเรียน
2. วัสดุทัศนเกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมทางศาสนาของชาวพุทธ เช่น พิธีถวายสังฆทาน พิธีทำบุญเลี้ยงพระ
3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
4. แบบบันทึกความรู้
5. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 ฉบับสมบูรณ์แบบ บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
6. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7

การบริหารจิตและการเจริญปัญญา

เวลา 5 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี • เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/6)	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า... 1. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญามีความสัมพันธ์กับสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญามีวิธีปฏิบัติเป็นขั้นตอน และมีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติ 2. เราสามารถฝึกสมาธิเบื้องต้นได้ด้วยอิริยาบถต่าง ๆ ได้แก่ การยืน การเดิน การนั่ง และการนอน 3. นอกจากการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนแล้ว เราสามารถฝึกสมาธิได้ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การฝึกกำหนดความรู้สึกการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน 1. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญาปฏิบัติอย่างไร และมีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร 2. เราสามารถฝึกสมาธิเบื้องต้นได้ด้วยอิริยาบถใดบ้าง และฝึกอย่างไร 3. นอกจากอิริยาบถต่าง ๆ แล้ว เราสามารถฝึกสมาธิได้ด้วยกิจกรรมอะไรบ้าง
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... 1. คำสำคัญ ได้แก่ อายุตนะ 2. สติสัมปชัญญะคือความระลึกได้และความรู้ตัวเมื่อเรามีสติสัมปชัญญะ สมาธิ คือ ความตั้งมั่นแห่งจิต และปัญญา คือ ความรอบรู้ที่จะเกิดขึ้นตามมา 3. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญามีวิธีปฏิบัติเป็นขั้นตอน ได้แก่ เลือกสถานที่ให้เหมาะสม กำหนดเวลาในการฝึกกล่าวคำนมัสการ พระพุทธเจ้า กล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย สวดมนต์ ไหว้พระสรรเพชญ์คุณพระรัตนตรัย สำรวมจิต ตัดความกังวลต่าง ๆ คิดถึงแต่สิ่งที่จะทำ กล่าว	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... 1. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา 2. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา 3. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถและกิจกรรมต่าง ๆ 4. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถและกิจกรรมต่าง ๆ 5. ฝึกให้มีสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ 6. ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนตามขั้นตอนต่าง ๆ

คำอธิษฐาน นั่งสมาธิ หรือเลือกฝึกในอิริยาบถอื่น ๆ ตามที่ตนเองถนัด ก่อนจะเลิกฝึกสมาธิให้กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง แผ่เมตตา และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล 4. เราฝึกบริหารจัดการและเจริญปัญญาอย่างสม่ำเสมอ เพราะมีประโยชน์หลายประการ เช่น มีจิตใจสงบ ไม่วิตกกังวล มีความจำดี มีความรอบคอบ นอนหลับง่ายและหลับสนิท ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5. การสวดมนต์ไหว้พระเป็นการกล่าวสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย เป็นขั้นหนึ่งของการบริหารจัดการ และการเจริญปัญญา หลังจากสวดมนต์ไหว้พระเสร็จแล้ว เราควรแผ่เมตตาเพื่อแผ่ความรัก ความปรารถนาดีให้กับผู้อื่นด้วย 6. การฝึกสมาธิเบื้องต้นเป็นการทำจิตใจให้สงบ มั่นคง และมีความรู้ เราควรฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอด้วยการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง การนอนอย่างมีสติ 7. การฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก การฝึกสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน เป็นการทำจิตใจให้สงบ จดจ่อ และแน่วแน่อยู่กับเรื่องที่ทำหรือที่เรียกว่า การตั้งใจนั่นเอง ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีกับตนเอง	
ขั้นที่ 2 การงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. การงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ 1. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา 2. ฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ 3. ฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ	

2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรม เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่น่าประเมิน 3.1 ความเข้าใจ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ คัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกรู้ใจของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง 3.2 สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ	
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 เรียนรู้วิถีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการ และการเจริญปัญญา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 การฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ	
เวลา 1 ชั่วโมง เวลา 3 ชั่วโมง เวลา 1 ชั่วโมง	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15

เรียนรู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

การบริหารจิตและเจริญปัญญามีความสัมพันธ์กับสติสัมปชัญญะ สมาธิ และ ปัญญา มีวิธีปฏิบัติเป็นขั้นตอน ได้แก่ เลือกสถานที่ให้เหมาะสม กำหนดเวลาในการฝึกปฏิบัติ กล่าวคำน้อมสการพระพุทธเจ้า สวดมนต์ไหว้พระสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย สำรวมจิต ตัดความกังวลต่าง ๆ คิดถึงแต่สิ่งที่จะทำ กล่าวคำอธิษฐาน นั่งสมาธิหรือเลือกฝึกในอิริยาบถอื่นตามที่ตนเองถนัด ก่อนจะเลิกฝึกสมาธิให้กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง แผ่เมตตา และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล เราฝึกบริหารจัดการและเจริญปัญญาอย่างสม่ำเสมอ เพราะการบริหารจิตและการเจริญปัญญา มีประโยชน์หลายประการ เช่น มีจิตใจสงบ เบิกบาน แจ่มใส ไม่วิตกกังวล มีความจำดี มีความรอบคอบ นอนหลับง่ายและหลับสนิท ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระฉับกระเฉง มีความมั่นคงในอารมณ์

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/6)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความหมายและความสัมพันธ์ของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญาได้ (K)
- ระบุวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาได้ (K)
- ฝึกบริหารจัดการและเจริญปัญญาได้ (P)
- เห็นคุณค่าของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา (A)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
- ทดสอบก่อนเรียน - ซักถามความรู้เรื่อง การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา	ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้	ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด

3. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ฯลฯ	การแก้ปัญหา ฯลฯ
--	--	-----------------

5. สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา
2. วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการจิตและการเจริญปัญญา

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการจิตและการเจริญปัญญา
การงานอาชีพฯ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการจิตและการเจริญปัญญาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต
ศิลปะ	➡	ร้องเพลงและทำท่าประกอบเพลง

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 25

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัดก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดขั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อน โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคน และให้นักเรียนทำแบบทดสอบ โดยเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน แต่ยังไม่เฉลยคำตอบ
4. ครูเล่านิทานหรือให้นักเรียนร่วมกันร้องเพลง เช่น เพลง “แสงธรรม” โดยติดแผ่นภูมิเพลงบนกระดานดำ แล้วร่วมกันร้องเพลงกับนักเรียนอ่าน 2-3 เที่ยว

เพลง แสงธรรม	
พระธรรมนำให้	สว่างไสวในดวงจิต
มองไปแล้วใจก็คิด	ว่าชีวิตมีแต่เรื่องปลง
ทุกคนเกิด แก่ เจ็บ ตาย	มิวายจะต้องเสื่อมลง
ตัดโลกไถรทลง	ตั้งจิตจำนงให้อภัย
เรื่องร้ายจะกลายเป็นดี	
* ทำจิตให้ว่างเมื่อใด	ความสุขยิ่งใหญ่จะบังเกิดมี* (ซ้ำ)

5. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับนิทานหรือเพลงในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างเมื่อได้ฟังนิทานหรือได้ร้องเพลงนี้แล้ว
- 2) เนื้อหาของนิทานหรือเพลงนี้กล่าวถึงเรื่องอะไร
- 3) นักเรียนได้ความรู้อะไรบ้างจากการฟังนิทานหรือจากการร้องเพลง
- 4) ในเนื้อหาของเพลงที่ว่า “ทำจิตใจว่างเมื่อใด ความสุขยิ่งใหญ่จะบังเกิดมี” ที่ความหมายว่า

อย่างไร

6. ครูสรุปการสนทนาเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่านมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม

8. ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่า สติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา ทั้ง 3 คำนี้มีความสัมพันธ์กัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของเราต้องมีทั้งสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา จึงจะทำให้การทำกิจกรรมนั้นไม่ผิดพลาด มีความถูกต้องและไม่เกิดอันตรายใด ๆ แต่การที่เราจะมีสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญาได้นั้นต้องหมั่นฝึกบริหารจัดการและเจริญปัญญา

9. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6–8 คน แต่ละกลุ่มศึกษาและสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต แล้วนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร สรุปผล แล้วผลัดกันส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

10. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาของศาสนาต่าง ๆ ที่นับถือกันในประเทศสมาชิกอาเซียน บันทึกผล แล้วนำมาฝึกปฏิบัติร่วมกันในชั้นเรียน

11. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลและช่วยกันวิเคราะห์ว่า การฝึกการบริหารจัดการและเจริญปัญญามีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรบ้าง หลังจากทบทวนวิเคราะห์จบแล้ว ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติม แล้วให้นักเรียนบันทึกผลลงในสมุด

12. ในขณะที่ทำกิจกรรมดังกล่าว ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

13. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) นักเรียนคิดว่าจะเลือกฝึกการบริหารจัดการและเจริญปัญญาในอริยาบถใด เพราะอะไร
- 2) นอกจากประโยชน์ดังกล่าวนี้แล้ว การบริหารจัดการและการเจริญปัญญายังมีประโยชน์อะไร

อีกบ้าง

14. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติการบริหารจิตและการเจริญปัญญา ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

15. ครูแนะนำให้นักเรียนนำวิธีปฏิบัติการบริหารจิตและการเจริญปัญญาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

16. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิตและเจริญปัญญา โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

17. ครูบอกกับนักเรียนว่า การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตาเป็นขั้นตอนหนึ่งของการบริหารจิตและการเจริญปัญญาที่เราควรปฏิบัติด้วยความตั้งใจ ส่วนการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ เป็นอิริยาบถสำคัญในการดำเนินชีวิต ที่เราต้องพยายามฝึกให้มีสติ เพราะจะช่วยให้เราปลอดภัยไม่เกิดอุบัติเหตุหรือได้รับอันตราย แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหา พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติการสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา และฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ เป็นการบ้านบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูเชิญวิทยากรหรือนิมนต์พระสงฆ์มาให้ความรู้เรื่อง การบริหารจิตและการเจริญปัญญา พร้อมให้นักเรียนฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญากับวิทยากรหรือพระสงฆ์

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. แผนภูมิเพลง แสงธรรม
3. แบบสังเกตพฤติกรรมในด้าน การฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนของนักเรียน
4. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
5. แบบบันทึกความรู้
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 ฉบับสมบูรณ์แบบ บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

11. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

12. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

13. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

14. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางการพัฒนา _____

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____

แนวทางแก้ไข _____

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____

เหตุผล _____

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน

_____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16

การฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เวลา 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. สาระสำคัญ

การฝึกสมาธิเป็นการทำจิตใจให้สงบ มั่นคง และมีความรู้เราควรฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอด้วยการฝึก การขึ้น การเดิน การนั่ง การนอนอย่างมีสติ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือ การพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/6)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ฝึกสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตาได้ถูกต้อง (P)
2. ระบุขั้นตอนการฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ ได้ (K)
3. ฝึกการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติได้ (P)
4. เห็นคุณค่าของการฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ (A)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง การฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ 2. ตรวจสอบงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

1. การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา
2. การฝึกการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ
3. การฝึกกำหนดความรู้สึกลึก

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	➡	ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วย อิริยาบถต่าง ๆ
การงานอาชีพฯ	➡	สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 26–27

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัดก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูถามนักเรียนว่า ทำอย่างไรจึงจะมีสติและสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนช่วยกันคิดหรือแสดงความคิดเห็น
4. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า วิธีทำให้มีสติและสมาธิก็คือ การหมั่นฝึกจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใสอย่างสม่ำเสมอ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้ไปอ่าน สรุปเนื้อหาพร้อมทั้งฝึกปฏิบัติมา โดยครูตอบข้อสงสัยและอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนคู่วิเคราะห์เกี่ยวกับการสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา และวิเคราะห์เกี่ยวกับการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ
6. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตาและการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกว่า การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตาทำให้มีจิตใจที่บริสุทธิ์ผ่องใส ส่วนการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติทำให้การทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ผิดพลาด มีความถูกต้อง และไม่เกิดอันตรายใด ๆ แต่การที่จะมีสติและสมาธิดังนั้นเราต้องหมั่นฝึกสมาธิเบื้องต้นเพื่อทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใสเสียก่อน
7. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4–6 คน ให้แต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตาและการฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ เช่น การฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ จากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด และจากสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต แล้วผลัดกันส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
8. ครูให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย แสดงความคิดเห็น และเขียนสรุปเกี่ยวกับเรื่องที่สืบค้น

9. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน จากนั้นร่วมกันสนทนาถึงผลดีและวัตถุประสงค์ของการสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตาและการฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ

10. ครูให้นักเรียนฝึกสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา จากนั้นให้นักเรียนฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ ได้แก่ การยืน การเดิน การนั่ง และการนอน อิริยาบถละ 5 นาที โดยปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ จากที่ได้เรียนมาในเรื่อง วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา โดยครูคอยแนะนำขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแก่นักเรียน จากนั้นช่วยกันประเมินผลการฝึกปฏิบัติตามแบบประเมินต่าง ๆ

11. ครูให้นักเรียนบันทึกประโยชน์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน จากนั้นร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

ชั่วโมงที่ 28

12. ครูทบทวนความรู้เรื่องที่ได้เรียนมาในชั่วโมงที่แล้ว จากนั้นให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก

13. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบในประเด็นที่ว่า ถ้าเรฝึกกำหนดความรู้สึกอย่างสม่ำเสมอ จะเกิดผลดีอย่างไร

14. ครูให้นักเรียนฝึกปฏิบัติกำหนดความรู้สึกในเรื่องต่าง ๆ พร้อมทั้งบันทึกผลที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติ แล้วนำมาเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

15. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเรื่อง การฝึกกำหนดความรู้สึก ให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

16. ครูให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลและร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนที่นับถือคริสต์ศาสนา ศาสนาอิสลาม มีวิธีการฝึกให้มีสมาธิอย่างไร ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติม แล้วให้นักเรียนบันทึกผลลงในสมุด

17. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

18. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) นักเรียนเคยแผ่เมตตาหรือไม่ และการแผ่เมตตาควรทำเมื่อใด
- 2) การฝึกการเดินอย่างมีสติสามารถใช้คำภาวนาอย่างอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาได้หรือไม่อย่างไร

19. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

20. ครูแนะนำให้นักเรียนหมั่นฝึกสมาธิและฝึกใช้สติในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ในการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอน บันทึกผลที่ได้รับจากการฝึกดังกล่าว เพื่อนำผลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

ขั้นที่ 5 สรุป

21. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา การฝึกการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ และการฝึกการกำหนดรู้ โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

22. ครูบอกกับนักเรียนว่า การมีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน เป็นสิ่งที่สำคัญที่เราควรมี เพราะจะทำให้เราทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ไม่ผิดพลาด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเราเอง แล้วมอบหมายให้นักเรียนอ่านและสรุปเนื้อหา พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน เป็นการบ้านเพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูนำนักเรียนไปฝึกปฏิบัติการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติที่วัดตามโอกาสที่เหมาะสม

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. วิดีทัศน์เกี่ยวกับการสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา
2. วิดีทัศน์เกี่ยวกับการฝึกการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ
3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
4. แบบประเมินผลการฝึกสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา
5. แบบประเมินผลการฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ
6. แบบบันทึกความรู้
7. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17

การฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. สาระสำคัญ

การฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การฝึก กำหนดรู้ ความรู้สึก การฝึกสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน เป็นการทำให้จิตใจให้สงบ จดจ่อ และแน่วแน่อยู่กับเรื่องที่ทำ ซึ่งเราควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดผลดีในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/6)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายวิธีการฝึกกำหนดความรู้สึก และการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนได้ (K)
- ฝึกตนให้มีสติและสมาธิในการกำหนดรู้ความรู้สึก การฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนได้ (P)
- เห็นคุณค่าของการฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ (A)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบหลังเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่อง การฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ 3. ตรวจสอบงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

1. การฝึกกำหนดรู้ความรู้สึก
2. การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

6. แนวทางบูรณาการ

- ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน และเขียนข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ
- ศิลปะ ➡ ร้องเพลงและทำท่าประกอบเพลง “จำ จำ-ลืม ลืม”

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในพระรัตนตรัยที่เหมาะสม เช่น นำนักเรียนไปเรียนที่ห้องประชุม ห้องจริยธรรม สนามหญ้าใต้ร่มไม้ ที่วัดก่อนเรียนให้นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา
2. ครูแจ้งตัวชี้วัดขั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูคิดแผนภูมิเพลง “จำ จำ-ลืม ลืม” บนกระดานดำ และร่วมกันร้องเพลง 2-3 เที่ยว จากนั้นหัดทำท่าประกอบเพลงทั้งทำตามความหมายและท่ากลับตรงกันข้ามกับความหมายของเนื้อเพลง

เพลง จำ จำ-ลืม ลืม	
จำ จำ จำ บอกให้จำ	ทำไมจึงลืม
ลืม ลืม ลืม บอกให้ลืม	ทำไมจึงจำ
แหมช่างน่าจำ บอกให้จำ	ทำไมจึงลืม
แหมช่างน่าจำ บอกให้ลืม	ทำไมจึงจำ

ตัวอย่างการทำท่าทางประกอบเพลง

จำ จำ จำ บอกให้จำ	กำมือโดยใช้ปลายนิ้วแตะขมับทั้ง 2 ข้างตามจังหวะเพลง 4 ครั้ง
ทำไมจึงลืม	แบมือหงายออกตามจังหวะเพลง 1 ครั้ง
ลืม ลืม ลืม บอกให้ลืม	แบมือหงายออกตามจังหวะเพลง 4 ครั้ง
ทำไมจึงจำ	กำมือโดยใช้ปลายนิ้วแตะขมับทั้ง 2 ข้าง 1 ครั้ง
แหมช่างน่าจำ	มือขวาเท้าเอว มือซ้ายชี้กระดูกไปข้างหน้า 3 ครั้ง
บอกให้จำ ทำไมจึงลืม	ใช้ปลายนิ้วแตะขมับ 1 ครั้ง แล้วหงายมือออก 1 ครั้ง
แหมช่างน่าจำ	มือซ้ายเท้าเอว มือขวาชี้กระดูกไปข้างหน้า 3 ครั้ง
บอกให้ลืม ทำไมจึงจำ	แบมือหงายออก 1 ครั้ง แล้วใช้ปลายนิ้วแตะขมับ 1 ครั้ง
- (สำหรับท่าทางตรงกันข้ามกับเนื้อเพลง คือ เมื่อร้องจำ ทำท่าลืม เมื่อร้องลืม ทำท่าจำ)

4. ครูชมเชยการแสดงของนักเรียน แล้วสนทนากับนักเรียนถึงการกระทำของนักเรียนที่บางคนสามารถร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลงได้โดยไม่ผิดพลาด เพราะมีสติและสมาธิ แต่บางคนกาย วาจา ใจไม่สัมพันธ์กัน ทำให้ผิดพลาด เพราะไม่มีสติและสมาธิ

5. ครูถามนักเรียนว่า ทำอย่างไรเราจึงจะมีสติและสมาธิในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

6. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า วิธีทำให้มีสติและสมาธิในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็คือ การหมั่นฝึกจิตใจอย่างสม่ำเสมอ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

7. ครูตรวจสอบผลงานของนักเรียน โดยสุ่มเลือกนักเรียนเจ้าของผลงานให้ออกมาอ่านเรื่องเรื่องที่ ได้รับมอบหมายให้ไปอ่าน สรุป และฝึกปฏิบัติมาให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยครูคอยแนะนำและเสริมความรู้

8. ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการบริการจิตและการเจริญปัญญาเรื่อง การฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

9. ครูให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย แสดงความคิดเห็น และเขียนสรุปเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวลงในสมุด

10. ครูให้นักเรียนฝึกสติและสมาธิด้วยการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน บันทึกผลที่เกิดขึ้น แล้วผลัดกันนำเสนอหน้าชั้นเรียน

11. ครูกล่าวชมเชยนักเรียน จากนั้นร่วมกันสนทนาถึงผลดีและวัตถุประสงค์ของการฝึกสติและสมาธิด้วยการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน

12. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า หากเราฝึกปฏิบัติตนให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ใน พ.ศ. 2558 อย่างไรบ้าง หลังจากนั้นนักเรียนอภิปรายจบ ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติม แล้วให้นักเรียนบันทึกผลลงในสมุด

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

13. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกกำหนดรู้ความรู้สึกและการฝึกให้มีสติในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

14. ครูแนะนำให้เพื่อนนักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับการฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ได้รู้และเข้าใจ

ขั้นที่ 5 สรุป

15. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง การฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้นักเรียนบันทึกข้อสรุปลงในแบบบันทึกความรู้ หรือสรุปเป็นแผนที่ความคิดหรือผังมโนทัศน์ลงในสมุด พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

16. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแจกแบบสอบถามให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จากนั้นตรวจให้คะแนน พร้อมเฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

17. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการของนักเรียน

18. ครูมอบหมายให้นักเรียนอ่านเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ศาสนพิธี และหน่วยที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา เป็นการบ้านเพื่อเตรียมทดสอบปลายปีในครั้งต่อไป

8. กิจกรรมเสนอแนะ

ครูนำนักเรียนไปฝึกปฏิบัติบริหารจัดการและการเจริญปัญญาที่วัดตามโอกาสที่เหมาะสม

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แผนภูมิเพลง “จำ จำ-ลืม ลืม”
2. แบบสังเกตพฤติกรรมในด้าน การฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนของนักเรียน
3. แบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
4. แบบบันทึกความรู้
5. แบบทดสอบหลังเรียน
6. สื่อการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมบูรณ์แบบ ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
7. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
8. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
9. คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
10. สื่อการเรียนรู้ PowerPoint สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
11. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
12. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
13. คู่มือการสอน พระพุทธศาสนา ป. 5 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

การทดสอบปลายปี

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
การทดสอบกลางปี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เวลา 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 24

- ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบปลายปี

ตอนที่ 3

เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

(พระพุทธศาสนา ป. 5)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตอนที่ 3.1

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย	1. มรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากพระพุทธศาสนา 1) มรดกทางด้านรูปธรรม เช่น ศาสนสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม 2) มรดกทางด้านจิตใจ เช่น หลักธรรม คำสั่งสอน ความเชื่อ และคุณธรรมต่าง ๆ 2. การนำพระพุทธศาสนาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชาติไทย 1) พัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น ภาวนา 4 (กาย ศีล จิต ปัญญา) ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และอริยสัจ 4 2) พัฒนาจิตใจ เช่น หลักโอวาท 3 (ละความชั่ว ทำความดี ทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์) และการบริหารจัดการและเจริญปัญญา
2. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	1. สรุปพุทธประวัติ (ทบทวน) 2. โปรดพระพุทธบิดา (เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์) 3. พุทธกิจสำคัญ ได้แก่ โลกัตถจริยา ญาณัตถจริยา และพุทธัตถจริยา
3. เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างที่กำหนด	1. พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระโสณโกปิวิสะ 2. ชาดก 1) จูฬเสฏฐิชาดก 2) วันณาโรหชาดก 3. ศาสนิกชนตัวอย่าง 1) สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) 2) อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
4. อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของ พระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	1. องค์ประกอบของพระไตรปิฎก 1) พระสุตตันตปิฎก 2) พระวินัยปิฎก 3) พระอภิธรรมปิฎก 2. ความสำคัญของพระไตรปิฎก
5. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตาม ไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธ- ศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	1. พระรัตนตรัย 1) ศรัทธา 4 2) พุทธจริยา 3 3) อริยสัจ 4 4) หลักกรรม 2. ไตรสิกขา - ศีล สมาธิ ปัญญา 3. โอวาท 3 1) ไม่ทำชั่ว (1) เบญจศีล (2) อปายมุข 4 2) ทำความดี (1) เบญจธรรม (2) บุญกิริยาวัตถุ 3 (3) อคติ 4 (4) อิทธิบาท 4 (5) กตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา (6) มงคล 38 (ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การงานไม่อาภูล อดทน) 3) ทำจิตให้ผ่องใสบริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญ ปัญญา) 4. พุทธศาสนสุภาษิต 1) วิริเยน ทุกขมจฺเจติ (คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะ ความเพียร) 2) ปญฺญา โลกสมิ ปชฺโชโต (ปัญญาคือแสงสว่าง ในโลก)
6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็น พื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการ	♦ สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย และแผ่เมตตา

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
พัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	1) รู้ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา 2) รู้วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการ และการเจริญปัญญา 3) ฝึกการขึ้น การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ 4) ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัส สิ่งที่มากระทบ ใจรับรู้ธรรมารมณ์ 5) ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน
7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม	โอวาท 3 (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ 5)

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง	การจัดพิธีกรรมเรียบง่าย ประหยัด มีประโยชน์ และถูกต้องตามหลักทางศาสนาที่ตนนับถือ
2. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนด และอภิปรายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม	1. การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ ประกอบศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนา 2. พิธีถวายสังฆทาน เครื่องสังฆทาน 3. ระเบียบพิธีในการทำบุญงานมงคล 4. ประโยชน์ของการเข้าร่วมศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา
3. มีมารยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	♦มารยาทของศาสนิกชน 1) การกราบพระรัตนตรัย 2) การไหว้บิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้ที่เคารพนับถือ 3) การกราบศพ

ตอนที่ 3.2

โครงการและแฟ้มสะสมผลงาน

1. โครงการ (Project Work)

โครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามแผนการดำเนินงานที่นักเรียนได้จัดขึ้น โดยครูช่วยให้คำแนะนำปรึกษา กระตุ้นให้คิด และติดตามการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย โครงการแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. โครงการประเภทสำรวจ รวบรวมข้อมูล
2. โครงการประเภททดลอง ค้นคว้า
3. โครงการที่เป็นการศึกษาความรู้ ทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดใหม่
4. โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์

การเรียนรู้ด้วยโครงการมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดหัวข้อที่จะศึกษา นักเรียนคิดหัวข้อโครงการ ซึ่งอาจได้มาจากความอยากรู้อยากเห็น ของนักเรียนเอง หรือได้จากการอ่านหนังสือ บทความ การไปทัศนศึกษาดูงาน เป็นต้น โดยนักเรียนต้องตั้งคำถามว่า “จะศึกษาอะไร” “ทำไมต้องศึกษาเรื่องดังกล่าว”

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง นักเรียนศึกษาบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง และปรึกษาครูหรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ

3. เขียนเค้าโครงของโครงการหรือสร้างแผนที่ความคิด โดยทั่วไปเค้าโครงของโครงการจะประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ชื่อโครงการ
- 2) ชื่อผู้ทำโครงการ
- 3) ชื่อที่ปรึกษาโครงการ
- 4) ระยะเวลาดำเนินการ
- 5) หลักการและเหตุผล
- 6) วัตถุประสงค์
- 7) สมมุติฐานของการศึกษาในกรณีที่เป็นโครงการทดลอง
- 8) ขั้นตอนการดำเนินงาน
- 9) ปฏิบัติโครงการ
- 10) ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- 11) เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม

4. ปฏิบัติโครงการ ลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ในระหว่างปฏิบัติงานควรมีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียดว่าทำอะไร ได้ผลอย่างไร มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไร และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

5. เขียนรายงาน เป็นการรายงานสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบแนวคิด วิธีดำเนินงาน ผลที่ได้รับ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ ซึ่งการเขียนรายงานนี้ควรใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย ชัดเจน และครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา

6. แสดงผลงาน เป็นการนำผลของการดำเนินงานมาเสนอ อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดนิทรรศการ การทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมัลติมีเดีย หรืออาจนำเสนอในรูปแบบของการแสดงผลงาน การนำเสนอด้วยวาจา บรรยาย อภิปรายกลุ่ม สาธิต

2. แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

แฟ้มสะสมผลงาน หมายถึง แหล่งรวบรวมเอกสาร ผลงาน หรือหลักฐาน เพื่อใช้สะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ทักษะ และพัฒนาการของนักเรียน มีการจัดเรียงผลงานไว้อย่างมีระบบ โดยนำความรู้ ความคิด และการนำเสนอมาผสมผสานกัน ซึ่งนักเรียนเป็นผู้คัดเลือกผลงานและมีส่วนร่วมในการประเมิน แฟ้มสะสมผลงานจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่จะทำให้ นักเรียนสามารถมองเห็นพัฒนาการของตนเองได้ตามสภาพจริง รวมทั้งเห็นข้อบกพร่องและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

ลักษณะสำคัญของการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน

1. ครูสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีผลงานสะสมไว้ ครูจะทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียนแต่ละคนจากแฟ้มสะสมผลงาน และสามารถติดตามพัฒนาการได้อย่างต่อเนื่อง

2. มุ่งวัดศักยภาพของนักเรียนในการผลิตหรือสร้างผลงานมากกว่าการวัดความจำจากการทำแบบทดสอบ

3. วัดและประเมิน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ นักเรียนเป็นผู้วางแผน ลงมือปฏิบัติงาน รวมทั้งประเมินและปรับปรุงตนเอง ซึ่งมีครูเป็นผู้ชี้แนะ เน้นการประเมินผลย่อยมากกว่าการประเมินผลรวม

4. ฝึกให้นักเรียนรู้จักการประเมินตนเองและหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาตนเอง

5. ช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง รู้ว่าตนเองมีจุดเด่นในเรื่องใด

6. ช่วยในการสื่อความหมายเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ตลอดจนพัฒนาการของนักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เช่น ผู้ปกครอง ฝ่ายแนะแนว ตลอดจนผู้บริหารของโรงเรียน

ขั้นตอนการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน

การจัดทำแฟ้มสะสมผลงานมี 10 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน การจัดทำแฟ้มสะสมผลงานต้องมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง

ครู การเตรียมตัวของครูต้องเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร คู่มือครู คำอธิบายรายวิชา วิธีการวัดและประเมินผลในหลักสูตร รวมทั้งครูต้องมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน โดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน จึงสามารถวางแผนกำหนดชิ้นงานได้

นักเรียน ต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดชิ้นงาน และบทบาทในการทำงานกลุ่ม โดยครูต้องแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้า

ผู้ปกครอง ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกผลงาน การแสดงความคิดเห็น และรับรู้พัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นก่อนทำแฟ้มสะสมผลงาน ครูต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบหรือขอความร่วมมือ รวมทั้งให้ความรู้ในเรื่องการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานแก่ผู้ปกครองเมื่อมีโอกาส

2. การรวบรวมผลงานและการจัดระบบแฟ้ม ในการรวบรวมผลงานต้องออกแบบการจัดเก็บหรือแยกหมวดหมู่ของผลงานให้ดี เพื่อสะดวกและง่ายต่อการนำข้อมูลออกมาใช้ แนวทางการจัดหมวดหมู่ของผลงาน เช่น

- 1) จัดแยกตามลำดับวันและเวลาที่สร้างผลงานขึ้นมา
- 2) จัดแยกตามความซับซ้อนของผลงาน เป็นการแสดงถึงทักษะหรือพัฒนาการของนักเรียนที่มากขึ้น

- 3) จัดแยกตามวัตถุประสงค์ เนื้อหา หรือประเภทของผลงาน

ผลงานที่อยู่ในแฟ้มสะสมผลงานอาจมีหลายเรื่อง หลายวิชา ดังนั้นนักเรียนจะต้องทำเครื่องมือในการช่วยค้นหา เช่น สารบัญ ดัชนีเรื่อง จุดสี แถบสีติดไว้ที่ผลงานโดยมีรหัสที่แตกต่างกัน

3. การคัดเลือกผลงาน ในการคัดเลือกผลงานนั้นควรให้สอดคล้องกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่โรงเรียน ครู หรือนักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้นมา และผู้คัดเลือกผลงานควรเป็นนักเรียนเจ้าของแฟ้มสะสมผลงาน หรือมีส่วนร่วมกับครู เพื่อน และผู้ปกครอง

ผลงานที่เลือกเข้าแฟ้มสะสมผลงานควรมีลักษณะดังนี้

- 1) สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
- 2) เป็นผลงานชิ้นที่ดีที่สุด มีความหมายต่อนักเรียนมากที่สุด
- 3) สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของนักเรียนในทุกด้าน
- 4) เป็นสื่อที่จะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู ผู้ปกครอง และเพื่อน ๆ

ส่วนจำนวนชิ้นงานนั้นให้กำหนดตามความเหมาะสม ไม่ควรมีมากเกินไป เพราะอาจจะทำให้ผลงานบางชิ้นไม่มีความหมาย แต่ถ้ามีน้อยเกินไปจะทำให้การประเมินไม่มีประสิทธิภาพ

4. การสร้างสรรค์แฟ้มสะสมผลงานให้มีเอกลักษณ์ของตนเอง โครงสร้างหลักของแฟ้มสะสมผลงานอาจเหมือนกัน แต่นักเรียนสามารถตกแต่งรายละเอียดย่อยให้แตกต่างกันตามความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล โดยอาจใช้ภาพ สี สติกเกอร์ตกแต่งให้สวยงาม เน้นเอกลักษณ์ของเจ้าของแฟ้มสะสมผลงาน

5. การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะได้รู้จักการวิพากษ์วิจารณ์ หรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับผลงานของตนเอง ตัวอย่างข้อความที่ใช้แสดงความรู้สึกต่อผลงาน เช่น

- 1) ได้แนวคิดจากการทำผลงานชิ้นนี้มาจากไหน
- 2) เหตุผลที่เลือกผลงานชิ้นนี้คืออะไร

- 3) จุดเด่นและจุดด้อยของผลงานชิ้นนี้คืออะไร
- 4) รู้สึกพอใจกับผลงานชิ้นนี้นักน้อยเพียงใด
- 5) ได้ข้อคิดอะไรจากการทำผลงานชิ้นนี้

6. การตรวจสอบความสามารถของตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินความสามารถของตนเอง โดยพิจารณาตามเกณฑ์ย่อย ๆ ที่ครูและนักเรียนช่วยกันกำหนดขึ้น เช่น นิสัยการทำงาน ทักษะทางสังคม การทำงานเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด การขอความช่วยเหลือเมื่อมีความจำเป็น เป็นต้น นอกจากนี้การตรวจสอบความสามารถตนเองอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนเขียนวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

7. การประเมินผลงาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญเนื่องจากการเป็นการสรุปคุณภาพของงานและความสามารถหรือพัฒนาการของนักเรียน การประเมินแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การประเมินโดยไม่ให้ระดับคะแนน และการประเมินโดยให้ระดับคะแนน

1) *การประเมินโดยไม่ให้ระดับคะแนน* ครูกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า แฟ้มสะสมผลงานมีไว้เพื่อศึกษากระบวนการทำงาน ศึกษาความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อผลงานของตนเอง ตลอดจนดูพัฒนาการหรือความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการ ครู ผู้ปกครอง และเพื่อนสามารถให้คำชี้แนะแก่นักเรียนได้ ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องกังวลว่าจะได้คะแนนมากน้อยเท่าไร

2) *การประเมินโดยให้ระดับคะแนน* มีทั้งการประเมินตามจุดประสงค์การเรียนรู้ การประเมินระหว่างภาคเรียน และการประเมินปลายภาคเรียน ซึ่งจะช่วยในวัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติเป็นหลัก การประเมินแฟ้มสะสมผลงานต้องกำหนดคัมภีการให้คะแนน (Scoring Rubrics) ตามเกณฑ์ที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้น การให้ระดับคะแนนมีทั้งการให้คะแนนเป็นรายชิ้นก่อนเก็บเข้าแฟ้มสะสมผลงาน และการให้คะแนนแฟ้มสะสมผลงานทั้งแฟ้ม ซึ่งมาตรฐานคะแนนนั้นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน และมุ่งเน้นพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนมากกว่าการนำไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น

8. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อน ครู และผู้ปกครอง อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดประชุมในโรงเรียนโดยเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมกันพิจารณาผลงาน การสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การส่งแฟ้มสะสมผลงานไปให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำ

ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์นั้นนักเรียนจะต้องเตรียมคำถามเพื่อถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงานของตนเอง ตัวอย่างคำถาม เช่น

- 1) ท่านคิดอย่างไรกับผลงานชิ้นนี้
- 2) ท่านคิดว่าควรปรับปรุงแก้ไขส่วนใดอีกบ้าง
- 3) ผลงานชิ้นใดที่ท่านชอบมากที่สุด เพราะอะไร

9. การปรับเปลี่ยนผลงาน หลังจากทีนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้รับคำแนะนำจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแล้ว จะนำมาปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น นักเรียนสามารถนำผลงานที่ดีกว่าเก็บเข้าแฟ้ม

สะสมผลงานแทนผลงานเดิม ทำให้แฟ้มสะสมผลงานมีผลงานที่ดี ทันสมัย และตรงตามจุดประสงค์ในการประเมิน

10. การประชาสัมพันธ์ผลงานของนักเรียน เป็นการแสดงนิทรรศการผลงานของนักเรียน โดยนำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนทุกคนมาจัดแสดงร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนทั่วไปได้เข้าชมผลงาน ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

ผู้ที่เริ่มต้นทำแฟ้มสะสมผลงานอาจไม่ต้องดำเนินการทั้ง 10 ขั้นตอนนี้ อาจใช้ขั้นตอนหลัก ๆ คือ การรวบรวมผลงานและการจัดระบบแฟ้ม การคัดเลือกผลงาน และการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน

องค์ประกอบสำคัญของแฟ้มสะสมผลงาน มีดังนี้

1. ส่วนนำ ประกอบด้วย

- ปก
- คำนำ
- สารบัญ
- ประวัติส่วนตัว
- จุดมุ่งหมายของการทำแฟ้มสะสมผลงาน

2. ส่วนเนื้อหาแฟ้ม ประกอบด้วย

- ผลงาน
- ความคิดเห็นที่มีต่อผลงาน
- Rubrics ประเมินผลงาน

3. ส่วนข้อมูลเพิ่มเติม ประกอบด้วย

- ผลการประเมินการเรียนรู้
- การรายงานความก้าวหน้าโดยครู
- ความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น เพื่อน ผู้ปกครอง

ตอนที่ 3.3

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

1. ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิด Backward Design

หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี _____	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า...	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน
1. _____ 2. _____	1. _____ 2. _____
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า...	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่จะนำไปสู่ ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ...
2. _____ 3. _____	2. _____ 3. _____
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ	
1.1 _____ 1.2 _____	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	
2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
1) _____ 2) _____	1) _____ 2) _____
3. สิ่งที่มีงประเมิน	
3.1 _____ 3.2 _____	
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
_____ _____ _____	

2. รูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง

เมื่อครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Backward Design แล้ว ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงโดยใช้รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ชื่อแผน...(ระบุชื่อและลำดับที่ของแผนการจัดการเรียนรู้)

ชื่อเรื่อง...(ระบุชื่อเรื่องที่จะทำการจัดการเรียนรู้)

สาระที่...(ระบุสาระที่ใช้จัดการเรียนรู้)

ชั้น...(ระบุชั้นที่จัดการเรียนรู้)

หน่วยการเรียนรู้ที่...(ระบุลำดับที่และชื่อของหน่วยการเรียนรู้)

เวลา...(ระบุระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อ 1 แผน)

สาระสำคัญ...(เขียนความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ของหัวข้อเรื่องที่จะจัดการเรียนรู้)

ตัวชี้วัดชั้นปี...(ระบุตัวชี้วัดชั้นปีที่ใช้เป็นเป้าหมายของแผนการจัดการเรียนรู้)

จุดประสงค์การเรียนรู้...(กำหนดให้สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วยด้านความรู้ (Knowledge: K) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (Attribute: A) และด้านทักษะ/กระบวนการ (Performance: P))

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้...(ระบุวิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน)

สาระการเรียนรู้...(ระบุสาระและเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนรู้ อาจเขียนเฉพาะหัวข้อก็ได้)

แนวทางการบูรณาการ...(เสนอแนะและระบุกิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่บูรณาการร่วมกัน)

กระบวนการจัดการเรียนรู้...(กำหนดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้และการบูรณาการข้ามสาระการเรียนรู้)

กิจกรรมเสนอแนะ...(ระบุรายละเอียดของกิจกรรมที่นักเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้...(ระบุสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้)

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้...(ระบุรายละเอียดของผลการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ อาจนำเสนอข้อเด่นและข้อด้อยให้เป็นข้อมูลที่สามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิจัยในชั้นเรียนได้)

ตอนที่ 3.4

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ประจำหน่วยการเรียนรู้

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- ข้อใด *ไม่ใช่* มรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา
 - วัดพระแก้ว
 - ประเพณีชักพระ
 - ความเชื่อเรื่องบุญบาป
 - อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย
- ศิลปกรรมในข้อใดส่วนใหญ่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา
 - งานเครื่องปั้นดินเผา
 - งานจิตรกรรมฝาผนัง
 - งานแกะสลักผักผลไม้
 - งานหัตถกรรมเครื่องจักสาน
- พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อคนไทยหลายประการยกเว้นข้อใด
 - เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ
 - เป็นหลักในการดำเนินชีวิต
 - เป็นแนวทางในการเสี่ยงโชค
 - เป็นหลักของการอยู่ร่วมกันในสังคม
- ข้อใดเป็นผลที่เกิดจากการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย
 - ประชากรเพิ่มมากขึ้น
 - คนมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง
 - ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์
 - คนไทยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

5. สถาปัตยกรรมข้อใดเกิดจากการนับถือพระพุทธศาสนา

ก เทวสถาน

ข บ้านทรงไทย

ค พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

ง พระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรฯ

6. “มรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทยส่วนใหญ่ เกิดขึ้นจากการที่คนไทยมี_____ต่อพระพุทธศาสนา”

คำในช่องว่างควรเติมข้อใด

ก ศรัทธา

ข คุ่นเคย

ค คิดเห็น

ง นอบน้อม

7. การประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ผิดกฎหมาย เป็นการพัฒนากายภาพตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ด้านใด

ก ด้านจิตใจ

ข ด้านปัญญา

ค ด้านอารมณ์

ง ด้านพฤติกรรม

8. “คนที่มีเหตุผลและเข้าใจชีวิต” แสดงว่าผ่านการพัฒนาตนในด้านใด

ก ด้านจิตใจ

ข ด้านปัญญา

ค ด้านรูปธรรม

ง ด้านการใช้ชีวิต

9. การรู้จักให้เกียรติซึ่งกันและกันเป็นการพัฒนาตนเองตามหลักภavana 4 ข้อใด

ก พัฒนาศีล

ข พัฒนากาย

ค พัฒนาจิตใจ

ง พัฒนาปัญญา

10. การพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมตามหลักพระพุทธศาสนาเน้นที่การพัฒนาอะไร

ก คน

ข สังคม

ค เศรษฐกิจ

ง วัฒนธรรม

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. สิ่งใดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของพระพุทธศาสนา
 - ก วัด
 - ข บ้าน
 - ค สุเหร่า
 - ง เรือไทย
2. พระพุทธศาสนามีส่วนช่วยเหลือหลอมพฤติกรรมของคนในสังคมหลายด้านยกเว้นด้านใด
 - ก ความสามัคคี
 - ข ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - ค ความมีระเบียบวินัย
 - ง ความซื่อมั่นในประโยชน์ตน
3. ประเพณีในข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
 - ก สงกรานต์
 - ข แห่นางแมว
 - ค ลอยกระทง
 - ง ตักบาตรเทโว
4. สถาปัตยกรรมในข้อใดเกิดขึ้นจากการนับถือพระพุทธศาสนา
 - ก ศาลหลักเมือง
 - ข ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
 - ค วิหารหลวงพ่อโตวัดอินทาราม
 - ง เสาชิงช้าหน้าวัดสุทัศน์เทพวราราม
5. ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถส่วนใหญ่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการนับถือศาสนาใด
 - ก คริสต์ศาสนา
 - ข ศาสนาอิสลาม
 - ค พระพุทธศาสนา
 - ง ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

6. “การให้ว้เป็น_____ที่เกิดจากการนับถือพระพุทธศาสนา”ในช่องว่างควรเติมข้อใด
- ก ศิลปกรรม
 - ข ที่มาของวัฒนธรรม
 - ค มรดกทางวัฒนธรรม
 - ง รากฐานทางวัฒนธรรม
7. พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของคนไทยอย่างไร
- ก เป็นกฎในการอยู่ร่วมกัน
 - ข เป็นหลักในการดำเนินชีวิต
 - ค เป็นหลักในการประกอบอาชีพ
 - ง เป็นหลักในการพิจารณาจิตใจของคนไทย
8. การพัฒนาด้านพฤติกรรมและการใช้ชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นการพัฒนาทางด้านใด
- ก จิต
 - ข ศีล
 - ค กาย
 - ง ปัญญา
9. การพัฒนาความคิดให้รู้จักไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นการพัฒนาทางด้านใด
- ก ศีล
 - ข กาย
 - ค จิตใจ
 - ง ปัญญา
10. “คนที่รู้จักอดทนอดกลั้น” แสดงว่าผ่านการพัฒนาตนตามหลักภวนา 4 ข้อใด
- ก ศีล
 - ข กาย
 - ค จิตใจ
 - ง ปัญญา

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติและชาดก

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดกล่าวถึงเหตุการณ์ในพุทธประวัติ *ไม่ถูกต้อง*
 - ก 16 พรรษาทรงอภิเษกสมรส
 - ข 7 พรรษาทรงเข้ารับการศึกษ
 - ค 7 วันพระราชมารดาสิ้นพระชนม์
 - ง 29 พรรษาศรัศรัยเป็นพระพุทธเจ้า
2. เพราะเหตุใดเจ้าชายสิทธัตถะจึงตัดสินพระทัยเสด็จออกผนวช
 - ก ทรงพบนักบวช
 - ข ทรงขาดความสุขสำราญทางโลก
 - ค ทรงเห็นความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต
 - ง ทรงเห็นความทุกข์ยากของประชาชน
3. พระพุทธเจ้าเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์เพื่ออะไร
 - ก ทรงรับราहुลกุมารไปบวช
 - ข โปรดพระสาวกของพระองค์
 - ค ทรงเยี่ยมพระนางมहाปชาบดีโคตมี
 - ง โปรดพระราชบิดาและพระประยูรญาติ
4. ใครมีพระราชดำรัสให้ทูลอาราธนาพระพุทธเจ้าเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์
 - ก พระนางยโสธรา
 - ข กาฬุทายีอำมาตย์
 - ค พระประยูรญาติ
 - ง พระเจ้าสุทโธทนะ
5. พระพุทธเจ้าได้ประทานสิ่งใดที่ถือว่าเป็นทรัพย์อันประเสริฐให้แก่ราहुลกุมาร
 - ก การบรรพชา
 - ข การอุปสมบท
 - ค การบรรลุลหิตธรรม
 - ง การปฏิบัติธรรม

6. ข้อใดไม่ใช่พุทธกิจของพระพุทธเจ้า

ก การบัญญัติพระวินัย

ข การตรวจดูเวไนยสัตว์

ค การเสด็จออกบิณฑบาต

ง การแสดงธรรมแก่ประชาชน

7. ในอุพเพชฌัญชาดกใครเป็นคนพูดว่า “หากผู้ใดเก็บหนนี้ไปจะประกอบกรณงานเลี้ยงชีวิตได้”

ก เจ้าของแมว

ข จูฬันเตवासิก

ค จุลลกเศรษฐี

ง ผู้รักษาพระราชอุทยาน

8. จูฬันเตवासิกร่ำรวยเป็นเศรษฐีได้ด้วยการเริ่มต้นขายสิ่งใดเป็นอันดับแรก

ก หนูดาย

ข ดอกไม้

ค น้ำอ้อย

ง กิ่งไม้ใบไม้

9. เมื่อทรงเล่าอุพเพชฌัญชาดกจบ พระพุทธเจ้าตรัสสอนพระภิกษุโดยมีใจความสรุปว่าอย่างไร

ก ผู้ที่ไม่มีทุนก็สามารถร่ำรวยได้

ข ผู้ที่ร่ำรวยได้จะต้องมีทุนเท่านั้น

ค ทุกคนย่อมมีทุนเป็นของตนเอง

ง ผู้ที่มีปัญญาแม้มีทุนน้อยก็สามารถร่ำรวยได้

10. สุนัขจิ้งจอกในเรื่องวัณณาโรหชาดกเปรียบเหมือนกับบุคคลใด

ก คนข่างขู

ข คนเห็นแก่ตัว

ค คนเกียจคร้าน

ง คนฉวยโอกาส

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พุทธประวัติและชาดก

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. พระเจ้าสุทโททนะต้องการให้เจ้าชายสิทธัตถะเจริญเติบโตเพื่อทำหน้าที่ในข้อใด
ก เป็นนักรบ
ข เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ
ค เป็นศาสดาเอกของโลก
ง เป็นที่ยกย่องของประชาชน
2. ใครเป็นคนไปกราบทูลอาราธนาพระพุทธเจ้าให้เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์
ก พระนางยโสธรา
ข กาพุทธยอำมาตย์
ค พระประยูรญาติ
ง พระเจ้าสุทโททนะ
3. พระเจ้าสุทโททนะขัดขวางการปฏิบัติพุทธกิจข้อใดของพระพุทธเจ้า
ก การเสด็จบิณฑบาต
ข การตอบปัญหาเทวดา
ค การแสดงธรรมแก่ประชาชน
ง การประทานโอวาทแก่พระสงฆ์
4. ก่อนออกบิณฑบาตพระพุทธเจ้าทรงกระทำพุทธกิจข้อใด
ก การทำวัตรสวดมนต์
ข การแสดงโอวาทแก่พระสงฆ์
ค การแสดงธรรมแก่พระเจ้าแผ่นดิน
ง การตรวจพิจารณาว่าควรไปแสดงธรรมโปรดใคร
5. แบบอย่างในข้อใดที่เราจะได้รับจากการศึกษาพุทธประวัติ
ก ความรับผิดชอบ
ข ความอดทนอดกลั้น
ค ความมีเมตตากรุณา
ง ถูกทุกข้อ

6. การบำเพ็ญกิจวัตรในแต่ละวันของพระพุทธเจ้ามีชื่อเรียกอย่างไร

ก พุทธกิจ

ข พุทธจริยา

ค พุทธวงศ์

ง พุทธพจน์

7. การที่พระพุทธเจ้าบวชให้แก่พระอานนท์และพระนางมหาปชาบดีโคตมี เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ในข้อใด

ก พุทธกิจ

ข โลกัตถจริยา

ค พุทธัตถจริยา

ง ญาตัตถจริยา

8. พระพุทธเจ้าทรงสถาปนาใครให้เป็นกำลังสำคัญในการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ก อุบาสก

ข อุบาสิกา

ค พระภิกษุ

ง พุทธบริษัท 4

9. ลักษณะนิสัยในข้อใดเป็นของอุปัชฌาย์จากอุปัชฌาย์ชาดก

ก รักสวรั้งงาม

ข รักความซื่อสัตย์

ค ชอบความถูกต้อง

ง มีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น

10. ข้อคิดที่ได้จากวันฉัตรมงคลคือข้อใด

ก ผู้ที่ขยันจะมีทรัพย์มาก

ข ผู้ที่มีปัญญาขยันเป็นผู้มีทรัพย์มาก

ค ผู้ที่มีความเพียรขยันประสบกับความสุข

ง ผู้ที่มีความรู้ขยันหนักแน่นในความสามัคคี

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของพระไตรปิฎก
 - พระวินัยปิฎก
 - พระธรรมปิฎก
 - พระสุตตันตปิฎก
 - พระอภิธรรมปิฎก
- คัมภีร์ที่เก็บรวบรวมข้อห้ามและข้อที่ต้องปฏิบัติของพระสงฆ์เกี่ยวข้องกับข้อใด
 - พระวินัยปิฎก
 - พระสุตตันตปิฎก
 - พระอภิธรรมปิฎก
 - ถูกทุกข้อ
- ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับพระไตรปิฎก
 - เป็นที่รวบรวมคำสั่งสอนทั้งหลาย
 - เป็นที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระสงฆ์
 - เป็นที่รวบรวมคำสั่งสอนของทุกศาสนา
 - เป็นที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
- พระไตรปิฎกฉบับเดิมของพระพุทธศาสนานับถือด้วยภาษาอะไร
 - ภาษาไทย
 - ภาษาบาลี
 - ภาษาอาหรับ
 - ภาษาอังกฤษ
- ถ้าต้องการตรวจสอบหลักคำสอนในพระพุทธศานานักเรียนต้องค้นคว้าจากหนังสือใด
 - พระไตรปิฎก
 - หนังสือพิมพ์
 - หนังสือธรรมะ
 - หนังสือสวดมนต์

6. แก้วอันประเสริฐ 3 ประการ คือความหมายของข้อใด

ก พระวินัย

ข พระธรรม

ค พระรัตนตรัย

ง พระไตรปิฎก

7. ข้อใดคือสาเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์

ก ทุกข์

ข นิโรธ

ค สมุทัย

ง มรรค

8. อิทธิบาท 4 มีประโยชน์อย่างไร

ก ทำให้คนรัก

ข ทำให้มีความสุข

ค ทำให้การงานมั่นคง

ง ทำให้งานสำเร็จตามที่ต้องการ

9. เราควรปฏิบัติตามมงคลข้อใดจึงจะสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตบทว่า “ปัญญา โลกสุมิ ปชฺโชโต”

ก ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ข ความอดทน

ค การงานไม่คั่งค้าง

ง ทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน

10. การแสดงความกตัญญูตเวทีต่อพระพุทธศาสนา ข้อใดควรปฏิบัติมากที่สุด

ก บริจาคทรัพย์เข้าวัด

ข เข้าวัดฟังธรรมบ่อย ๆ

ค การทำความสะอาดวัด

ง ตั้งใจศึกษาและปฏิบัติตนตามหลักธรรม

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมนำชีวิต

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. การมีศรัทธาที่ถูกต้องควรประกอบด้วยข้อใด
 - ก ปัญญา
 - ข ทาน ศีล ภาวนา
 - ค กาย วาจา และใจ
 - ง ศีล สมาธิ ปัญญา
2. การบำเพ็ญประโยชน์ของพระพุทธเจ้าเรียกว่าอะไร
 - ก พุทธกิจ
 - ข พุทธวัจนะ
 - ค พุทธจริยา
 - ง พุทธธรรม
3. อะไรที่เป็นต้นเหตุให้เกิดความทุกข์
 - ก อคติ
 - ข ตัณหา
 - ค มรรค
 - ง ไตรลักษณ์
4. การรักษาศีลมีจุดประสงค์ให้ผู้ปฏิบัติเป็นอย่างไร
 - ก ทำความดี
 - ข มีคุณธรรม
 - ค ไม่ทำความชั่ว
 - ง ทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์
5. การแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 มีลักษณะอย่างไร
 - ก แก้ที่ตัวปัญหา
 - ข แก้ที่ต้นเหตุของปัญหา
 - ค แก้ที่จะเผชิญกับปัญหา
 - ง พยายามหลบหลีกปัญหา

6. ถ้าต้องการรักษาศีลข้อ 1 ให้สมบูรณ์ จะต้องปฏิบัติเบญจธรรมข้อใดควบคู่กัน

ก ความซื่อสัตย์

ข ความเมตตากรุณา

ค ความสำรวมในกาม

ง ความมีสติสัมปชัญญะ

7. การคบคนชั่วเป็นมิตรจัดอยู่ในหลักคำสอนข้อใด

ก พุทธคุณ

ข อบายมุข

ค ไตรสิกขา

ง พระรัตนตรัย

8. การไม่ถือโทษโกรธผู้ที่ทำผิดคิดร้ายแก่ตนจัดเป็นทานข้อใด

ก วัตถุทาน

ข อภัยทาน

ค อามิสทาน

ง ธรรมทาน

9. พุทธศาสนสุภาษิตมีความสำคัญต่อชาวพุทธอย่างไร

ก ให้ข้อคิดในการปฏิบัติตน

ข ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรม

ค ให้แนวทางในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ง ให้แนวทางในการประกอบอาชีพที่สุจริต

10. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้นทั้งในด้านความดีและความเก่งมีความหมายตรงกับข้อใด

ก การพัฒนาตน

ข การพัฒนาคน

ค การพัฒนากาย

ง การพัฒนาสังคม

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1–2

บรรดาพระสาวกของพระพุทธเจ้าที่บำเพ็ญเพียรอย่างหนักนั้น เราเป็นผู้หนึ่งที่มีได้ย่อหย่อนกว่าผู้อื่น แต่ทำไมจึงไม่บรรลุผลอะไรเลย ถ้าอย่างไรเสียเราควรจะไปครองเพศฆราวาสทำบุญสร้างกุศลตามสมควรแก่ฆราวาสวิสัยดีกว่า

1. พระโศณโกปิวิสะคิดเช่นนี้เพราะอะไร
 - ก ต้องการไปทำบุญ
 - ข ท้อแท้ในการทำสมาธิ
 - ค อยากสึกออกไปครองเรือน
 - ง เบื่อหน่ายชีวิตความเป็นพระ
2. พระโศณโกปิวิสะมีความคิดเช่นนี้เมื่อใด
 - ก ตอนบวชเป็นพระใหม่
 - ข ขณะเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า
 - ค หลังจากทำความเพียรอย่างหนัก
 - ง เมื่อเห็นพระรูปอื่นบรรลุธรรมหมดแล้ว
3. การที่พระโศณโกปิวิสะทำความเพียรอย่างหนักทำให้ท่านได้รับผลอะไร
 - ก ชูบผอม
 - ข ฝ่าเท้าแตก
 - ค บรรลุธรรม
 - ง เห็นดินอากาศได้
4. สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) ทรงมีความเชี่ยวชาญในเรื่องอะไร
 - ก พระวินัย
 - ข พระสูตร
 - ค พระอภิธรรม
 - ง พระไตรปิฎก
5. เมื่อครั้งเป็นสามเณร สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) ได้เข้าถวายตัวเป็นศิษย์ของใคร
 - ก รัชกาลที่ 3
 - ข รัชกาลที่ 4
 - ค สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

- ง สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
6. การที่สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) ทรงได้รับพระสมัญญาว่า “สมเด็จพระสังฆราช 18 ประโยค” แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมข้อใดของพระองค์
- ก ความอดทน
- ข ใฝ่เรียนใฝ่รู้
- ค ความซื่อสัตย์สุจริต
- ง ความกตัญญูกตเวที
7. การกระทำในข้อใดของอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะที่แสดงว่ามีจิตใจโน้มเอียงไปทางพระพุทธศาสนา ตั้งแต่วัยเด็ก
- ก ชอบนั่งสมาธิ
- ข ชอบเขียนรูปพระพุทธเจ้า
- ค ชอบไปสนทนาธรรมกับพระภิกษุ
- ง ชอบดูภาพยนตร์จีนเกี่ยวกับวัดเจ้าหลิน
8. หนังสือเล่มใด ไม่ใช่ผลงานของอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ
- ก เมธิดะวันออก
- ข พุทธปรัชญามหายาน
- ค วัชรปรัชญาปารมิตาสูตร
- ง พระพุทธศาสนากับสังคมไทย
9. อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะเป็นชาวพุทธตัวอย่างในเรื่องอะไร
- ก ใฝ่เรียนใฝ่รู้
- ข กตัญญูกตเวที
- ค รับผิดชอบในหน้าที่
- ง ถูกทุกข้อ
10. ข้อใดเป็นฉายานามของอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ
- ก เมธิดะวันออก
- ข พระไตรปิฎกเคลื่อนที่
- ค ปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา
- ง ผู้มีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พุทธสาวกและชาวพุทธตัวอย่าง

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. สาเหตุสำคัญที่ทำให้พระโสมโกฬิวิสะบวชในพระพุทธศาสนาคืออะไร

- ก หนีการแต่งงาน
- ข บิณฑบาตขอรับบิณฑบาต
- ค เบื่อหน่ายชีวิตการครองเรือน

ง เลื่อมใสในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

2. พระโสมโกฬิวิสะเกิดความท้อแท้ในการทำสมาธิเพราะอะไร

- ก ทำดีไม่ได้ดี
- ข อยากสึกออกไปครองเรือน
- ค เบื่อหน่ายชีวิตความเป็นพระ

ง ทำสมาธิอย่างหนักแต่ก็ไม่บรรลุธรรม

3. พระพุทธเจ้าตรัสสอนวิธีการทำความเพียรแก่พระโสมโกฬิวิสะโดยการเปรียบเทียบกับอะไร

- ก การตีกลอง
- ข การเป่าขลุ่ย
- ค การตีระนาด

ง การชิงสายพิณ

4. ผลงานสำคัญของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) คืออะไร

- ก แปลพระสูตร
- ข แต่งนิยายอิงธรรมะ
- ค สังคายนาพระไตรปิฎก
- ง สอนวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา

5. รัชกาลใดเกี่ยวข้องกับสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) มากที่สุด

- ก รัชกาลที่ 2
- ข รัชกาลที่ 3
- ค รัชกาลที่ 4
- ง รัชกาลที่ 5

6. สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) ทรงเป็นชาวพุทธตัวอย่างในด้านใดมากที่สุด

ก ความเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้

ข ความเป็นผู้มีเมตตากรุณา

ค ความเป็นผู้กตัญญูกตเวที

ง ความเป็นผู้มีความรับผิดชอบ

7. สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) ได้รับพระสมัญญาว่าอะไร

ก พระไตรปิฎกเคลื่อนที่

ข ปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา

ค สมเด็จพระสังฆราช 18 ประโยค

ง สมเด็จพระสังฆราชผู้ปราดเปรื่อง

8. การกระทำในข้อใดของอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะที่แสดงว่ามีจิตใจโน้มเอียงไปทางพระพุทธศาสนา ตั้งแต่วัยเด็ก

ก ขอบนั้งสมาธิ

ข ขอบแต่งกายเป็นพระจีน

ค ชอบไปสนทนาธรรมกับพระภิกษุ

ง ชอบดูภาพยนตร์จีนเกี่ยวกับวัดเจ้าหลอน

9. หลังจากลาสิกขาแล้วอาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะได้ไปสอนวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ที่มหาวิทยาลัยใด

ก มหาจุฬาราชวิทยาลัย

ข มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ค มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ง มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

10. “ปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา” เป็นฉายานามที่อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะได้รับ เพราะท่านมีคุณธรรมข้อใด

ก ความเพียร

ข ความอดทน

ค ความรับผิดชอบ

ง ใฝ่เรียนใฝ่รู้

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน้าที่ชาวพุทธและมรรยาทชาวพุทธ

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- การจัดพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างใหญ่โตและเอิกเกริก ตามหลักพระพุทธศาสนาถือว่า **ไม่ถูกต้อง** ตรงกับสำนวนใด
 - เห็นช้างจี้จี้ตามช้าง
 - มือไม่พายเอาเท้าราน้ำ
 - ค่าน้ำพริกละลายแม่น้ำ**
 - เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม
- ข้อใด **ไม่ใช่** ศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา
 - การรำแก้บน**
 - การถวายสังฆทาน
 - การทำบุญเลี้ยงพระ
 - การสวดมนต์ไหว้พระ
- อะไร **ไม่ใช่** องค์ประกอบที่สำคัญของโต๊ะหมู่บูชา
 - เชิงเทียน
 - กระถางธูป
 - แจกันดอกไม้
 - ภาชนะน้ำพระพุทธมนต์**
- รูปใช้สำหรับบูชาอะไร
 - พระสงฆ์
 - พระธรรม
 - พระพุทธเจ้า**
 - พระรัตนตรัย
- การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์มีจังหวะในการกราบกี่จังหวะ
 - 2 จังหวะ
 - 3 จังหวะ**
 - 4 จังหวะ
 - 5 จังหวะ

6. “การประนมมือ” เป็นความหมายของข้อใด

ก วันทา

ข อัญชลี

ค อภิวัต

ง นมัสการ

7. “ยกมือประนมขึ้นไหว้ ให้ปลายนิ้วชี้อยู่ระหว่างคิ้ว ปลายนิ้วหัวแม่มืออยู่ที่ปลายจมูก”

เป็นวิธีการไหว้ใคร

ก พระสงฆ์

ข บิดามารดา

ค คนข้างบ้าน

ง บุคคลที่นับถือทั่วไป

8. การกราบพระสงฆ์ต้องกราบอย่างไร

ก กราบ 1 ครั้ง แบบมือ

ข กราบ 3 ครั้ง แบบมือ

ค กราบ 1 ครั้ง ไม่แบบมือ

ง กราบ 3 ครั้ง ไม่แบบมือ

9. สมชายพูดถึงการกราบว่า “ให้อวัยวะทั้ง 5 คือ เข่า 2 ฝ่ามือ 2 และศีรษะหรือหน้าผากจดพื้น”

แสดงว่าสมชายกำลังกล่าวถึงการกราบในข้อใด

ก กราบศพ

ข กราบพ่อแม่

ค กราบพระรัตนตรัย

ง กราบบุคคลธรรมดา

10. “ยกมือประนมขึ้นเสมออก ให้ปลายนิ้วชี้อยู่ที่คาง” เป็นการไหว้ใคร

ก ครูอาจารย์

ข บิดามารดา

ค ผู้ที่เสมอกัน

ง บุคคลที่เคารพนับถือทั่วไป

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน้าที่ชาวพุทธและมรรยาทชาวพุทธ

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

- การจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนานอกจากยึดหลักเรียบง่ายและไม่ฟุ้งเฟ้อแล้ว
ยังต้องยึดหลักอะไรอีก
 - ประหยัด
 - มีประโยชน์
 - ถูกต้องตามขั้นตอน
 - ถูกทุกข้อ
- ข้อใดเป็นพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา
 - การโกนจุก
 - การถือศีลอด
 - การทอดผ้าป่า
 - การสวดมนต์
- เมื่อกล่าวถึงศาสนพิธีเราควรนึกถึงอะไร
 - คำกล่าวทางศาสนา
 - พิธีกรรมทางศาสนา
 - หลักคำสอนทางศาสนา
 - กฎข้อบังคับทางศาสนา
- การทำบุญในงานมงคลควรนิมนต์พระสงฆ์กี่รูป
 - 4 รูป
 - 6 รูป
 - 8 รูป
 - 9 รูป
- ข้อใดกล่าวถึง“วันทา”ได้ถูกต้อง
 - การไหว้
 - การกราบ
 - การประนมมือ
 - การหมอบกราบ

6. “ยกมือประนมขึ้นไหว้ ให้ปลายนิ้วชี้อยู่ระหว่างหน้าผาก ปลายนิ้วหัวแม่มืออยู่ระหว่างคิ้ว”

เป็นวิธีการไหว้ใคร

ก พระสงฆ์

ข บิดามารดา

ค ครูอาจารย์

ง บุคคลทั่วไป

7. “กราบ 3 ครั้ง แบบมือ” ใช้กราบใคร

ก พระสงฆ์

ข บิดามารดา

ค ครูอาจารย์

ง ญาติผู้ใหญ่

8. ข้อใดเป็นลักษณะเฉพาะของการกราบศพ

ก กราบ 1 ครั้ง แบบมือ

ข กราบ 3 ครั้ง แบบมือ

ค กราบ 1 ครั้ง ไม่แบบมือ

ง กราบ 3 ครั้ง ไม่แบบมือ

9. ข้อใดคือจังหวะสุดท้ายของการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์

ก วันทา

ข อัญชลี

ค อภิวาท

ง การนั่งตัวตรง

10. “ปลายนิ้วชี้จรดปลายคาง ก้มศีรษะแต่พองาม” เป็นการไหว้ใคร

ก พระสงฆ์

ข บิดามารดา

ค ครูอาจารย์

ง บุคคลทั่วไป

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ศาสนพิธี

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดเป็นศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา

- ก การรำแก้บน
- ข การแห่นางแมว
- ค การตั้งศาลพระภูมิ
- ง การสวดมนต์ไหว้พระ

2. ข้อใด *ไม่ใช่*งานมงคลตามแนวพระพุทธศาสนา

- ก การทำบุญขึ้นบ้านใหม่
- ข การบรรพชาอุปสมบท
- ค การทำบุญครบ 100 วัน
- ง การทำบุญครบรอบวันเกิด

3. ถ้าพ่อแม่จัดงานทำบุญที่บ้านเราควรแนะนำให้ท่านจัดโต๊ะหมู่บูชาแบบหมู่ใด

- ก หมู่ 3
- ข หมู่ 5
- ค หมู่ 7
- ง หมู่ 9

4. “รูป 3 ดอก” จุดเพื่อบูชาอะไร

- ก พระสงฆ์
- ข พระวินัย
- ค พระธรรม
- ง พระคุณของพระพุทธเจ้า

5. อาสน์สงฆ์หมายถึงสิ่งใด

- ก ที่นั่งพระสงฆ์
- ข ที่นอนพระสงฆ์
- ค ที่นั่งสำหรับกราบพระสงฆ์
- ง ที่ฉันภัตตาหารของพระสงฆ์

6. การถวายทานโดยเจาะจงพระรูปนั้นรูปนี้เรียกว่าอะไร

- ก อภัยทาน
- ข สังฆทาน
- ค ธรรมทาน

ง ปาฏิบุคคลิกทาน

7. “มะยัง ภันเต... สีลानी ยาจามะ” เป็นคำกล่าวของข้อใด

ก การอาราธนาศีล

ข การอาราธนาธรรม

ค การอาราธนาพระปริตร

ง การอาราธนาพระรัตนตรัย

8. ข้อใดเรียงลำดับขั้นตอนก่อน–หลังของพิธีทำบุญงานมงคล

- 1 อาราธนาศีลและสมาทานศีล
- 2 ฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์
- 3 จุดเทียนน้ำมันต์ที่ภาชนะสำหรับทำน้ำพระพุทธมนต์
- 4 กล่าวคำอาราธนาพระปริตร

ก 2, 4, 3, 1

ข 1, 4, 2, 3

ค 2, 3, 4, 1

ง 1, 2, 3, 4

9. สิ่งใดที่ขาดไม่ได้ในการจัดโต๊ะหมู่บูชา

ก เชิงเทียน

ข พระพุทธรูป

ค แจกันดอกไม้

ง พานพุ่มดอกไม้

10. เพราะเหตุใดจึงมีการจัดโต๊ะหมู่บูชาในการประกอบศาสนพิธี

ก เพื่อความสวยงาม

ข เพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย

ค เพื่อความถูกต้องในศาสนพิธี

ง เพื่อเป็นการบูชาพระรัตนตรัย

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ศาสนพิธี

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดเป็นคำกล่าวนมัสการพระพุทธเจ้า

ก มะยัง ภันเต...

ข อิมานิ ปญจะ...

ค พุทธัง สะระณัง...

ง นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต...

2. “เทียน 2 เล่ม” จุดเพื่อบูชาอะไร

ข พระพุทธรูป

ค พระธรรม

ก พระสงฆ์

ง พระรัตนตรัย

3. “แจกันดอกไม้ พานพุ่มหรือพานดอกไม้ เชิงเทียน และกระถางธูป” ที่วางบนโต๊ะหมู่บูชา มีชื่อเรียกอย่างไร

ก บริวาร โต๊ะหมู่บูชา

ข บริหาร โต๊ะหมู่บูชา

ค เครื่องบูชาโต๊ะหมู่บูชา

ง เครื่องประกอบโต๊ะหมู่บูชา

4. งานพิธีที่เป็นพิธีการมักจัดโต๊ะหมู่บูชาแบบหมู่ใด

ก หมู่ 4

ข หมู่ 5

ค หมู่ 7

ง หมู่ 9

5. “อิมานิ มะยัง ภันเต... หิตายะ สุขายะ” เป็นคำกล่าวในข้อใด

ก คำสมาทานศีล

ข คำถวายสังฆทาน

ค คำอาราธนาพระปริตร

ง คำนมัสการพระพุทธเจ้า

6. การถวายสิ่งของแด่พระสงฆ์โดยไม่เจาะจงพระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งเรียกว่าอะไร

ก สังฆทาน

ข อภยทาน

ค ธรรมทาน

ง ปาฏิบุคลิกทาน

7. ข้อใดไม่ใช่พิธีทำบุญงานมงคล

ก การทำบุญหน้าศพ

ข การทำบุญขึ้นบ้านใหม่

ค การทำบุญงานแต่งงาน

ง การทำบุญครบรอบวันเกิด

8. ขั้นตอนสุดท้ายของพิธีถวายสังฆทานและพิธีทำบุญงานมงคลคืออะไร

ก รับพร

ข กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล

ค ถวายเครื่องไทยธรรม

ง ประเคนภาชนะน้ำพระพุทธรมณต์

9. การเข้าร่วมศาสนพิธีมีประโยชน์น้อยที่สุดตามข้อใด

ก ได้ช่วยสืบทอดพระศาสนา

ข ทำให้คนยกย่องและนับถือ

ค ได้มีส่วนร่วมในการเผยแผ่ศาสนา

ง ได้ทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน

10. ประโยชน์สูงสุดของการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาข้อใด

ก ได้รับความสุขทางใจ

ข ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ค ได้ทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น

ง ได้ละเว้นความชั่ว ทำความดี และทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. เราฝึกสมาธิเพื่ออะไร

ก เพื่อทำจิตใจให้สงบ

ข เพื่อลดความเห็นแก่ตัว

ค เพื่อให้คนอื่นยกย่องนับถือ

ง เพื่อให้มีอำนาจพิเศษเหนือคนอื่น

2. คนที่สวดมนต์ไหว้พระไม่ผิดพลาดแสดงว่ามีธรรมะข้อใดเป็นสำคัญ

ก จันติและโสรัจจะ

ข สมาธิและปัญญา

ค หิริและโอตตปปะ

ง สติและสัมปชัญญะ

3. การสวดมนต์ไหว้พระเป็นการแสดงความนอบน้อมต่อใคร

ก พ่อแม่

ข ครูอาจารย์

ค พระรัตนตรัย

ง พระภิกษุสามเณร

4. ทำนองที่เหมาะสมสำหรับการขณะนั่งสมาธิคือข้อใด

ก นั่งไขว่ห้าง

ข นั่งพับเพียบ

ค นั่งขัดสมาธิ

ง นั่งท่าที่ตนเองถนัด

5. การที่เรามีจิตใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ตนเองกำลังทำ แสดงว่าเราเป็นคนอย่างไร

ก มีศีล

ข มีสติ

ค มีสมาธิ

ง มีปัญญา

6. ธานีภวนาในใจว่า “คิดหนอ คิดหนอ” แสดงว่าธานีฝึกกำหนดรู้ความรู้สึกในข้อใด

- ก ฝึกการเห็น
- ข ฝึกการได้ยิน
- ค ฝึกการสัมผัส
- ง ฝึกการรับรู้อารมณ์

7. การมีเมตตาที่มีผลดีต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร

- ก มีความสุขใจ
- ข มีเงินทองมากขึ้น
- ค มีอำนาจวาสนาเพิ่มขึ้น
- ง มีคนยกย่องและชมเชย

8. การบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับอะไรมากที่สุด

- ก สติ
- ข ศีล
- ค สมภาิ
- ง ปัญญา

9. ขณะฟังครูอธิบาย เราควรควบคุมจิตใจให้คิดถึงเรื่องอะไรจึงจะเรียนได้ดี

- ก ท่าทางของครู
- ข เรื่องที่ครูสอน
- ค หน้าตาของครู
- ง การพูดของครู

10. เราควรฝึกตนให้มีสติและสมาธิในเวลาใด

- ก ในวันพระ
- ข ก่อนนอนทุกคืน
- ค ในขณะที่จิตฟุ้งซ่าน
- ง ทุกเวลาอย่างสม่ำเสมอ

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. การสวดมนต์ไหว้พระเป็นหน้าที่ของใคร

- ก คนไทยทุกคน
- ข พระภิกษุสามเณร
- ค อุบาสกและอุบาสิกา

ง ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา

2. การฝึกสมาธิโดยการเดินไปเดินมา เรียกว่าอะไร

ก การเดินช้าเท้า

ข การเดินจงกรม

ค การเดินสำรวจ

ง การเดินกลับไปกลับมา

3. “การนอนอย่างมีสติขณะหายใจเข้าภาวนาว่าพองหนอ ขณะหายใจออกภาวนาว่ายุบหนอ”

จากคำกล่าวนี้นี้เราจะต้องกำหนดลมหายใจอยู่ที่ใด

ก ปาก

ข ท้อง

ค จมูก

ง สมอง

4. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของสมาธิ

ก เกิดปัญญา

ข มีความจำดี

ค มีจิตใจมั่นคง

ง ร่างกายเติบโตแข็งแรง

5. ขณะเดินจงกรม เราควรภาวนาในใจว่าอย่างไร

ก พุท-โธ

ข พองหนอ-ยุบหนอ

ค เห็นหนอ-เห็นหนอ

ง ขาวข่างหนอ-ซ้ายข้างหนอ

6. ถ้าเรามีสมาธิในการเรียนจะเกิดผลต่อไปนี้ยกเว้นข้อใด

- ก เรียนรู้เรื่อง
- ข เข้าใจเรื่องที่เรียน
- ค จำเรื่องที่เรียนได้ดี
- ง สอบได้คะแนนสูงสุดในวิชาที่เรียน

7. การที่เรามีจิตจดจ่ออยู่กับการคิด แสดงว่าเราเป็นคนอย่างไร

- ก มีสติในการคิด
- ข มีศีลในการคิด
- ค มีสมาธิในการคิด
- ง มีปัญญาในการคิด

8. การบริหารจัดการมีจุดประสงค์เพื่ออะไร

- ก ฝึกจิตให้มีสมาธิ
- ข ฝึกจิตให้เข้มแข็ง
- ค ฝึกจิตให้มีอำนาจพิเศษ
- ง ฝึกจิตให้ทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ ล่วงหน้า

9. สมาธิมีประโยชน์ต่อนักเรียนด้านใด

- ก การเล่นเกมกีฬา
- ข การเรียนหนังสือ
- ค การทำกิจกรรมกลุ่ม
- ง ถูกทุกข้อ

10. ขั้นตอนแรกของการฝึกสมาธิคือข้อใด

- ก แผ่เมตตา
- ข ตัดความกังวล
- ค บูชาพระรัตนตรัย
- ง กล่าวคำอธิษฐานจิต

ตอนที่ 3.5

แบบทดสอบกลางปี

ด้านความรู้

ตอนที่ 1 เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. สถานที่ศึกษาสำหรับเยาวชนในอดีตคือที่ใด

ก วัด

ข บ้าน

ค ชุมชน

ง โรงเรียน

2. ข้อใดคือวัฒนธรรมไทยที่เกิดจากการนับถือพระพุทธศาสนา

ก การกิน

ข การไหว้

ค การแต่งกาย

ง การแต่งงาน

3. ภาพจิตรกรรมฝาผนังส่วนใหญ่เป็นศิลปวัฒนธรรมที่เกิดจากการนับถือศาสนาใด

ก คริสต์ศาสนา

ข ศาสนาอิสลาม

ค พระพุทธศาสนา

ง ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

4. พระพุทธศาสนาใช้อะไรเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน

ก ประเพณี

ข พิธีกรรม

ค หลักธรรม

ง วัฒนธรรม

5. “ก้อยเป็นคนที่มีทัศนคติและค่านิยมที่ดี” แสดงว่าก้อยผ่านการพัฒนาตนด้านใด

ก สីล

ข กาย

ค จิตใจ

ง ปัญญา

6. เจ้าชายสิทธัตถะมีความเห็นว่าสถานภาพใดที่สามารถพ้นจากความทุกข์ได้

ก สมณะ

ข กษัตริย์

ค ฌราวาส

ง นักปราชญ์

7. สิ่งที่เป็นเหตุให้เจ้าชายสิทธัตถะตัดสินใจเสด็จออกผนวชเรียกว่าอะไร

ก ธาตุ 4

ข สังขาร 4

ค อวิชชา 4

ง เทวทูต 4

8. พระสิทธัตถะทรงบำเพ็ญเพียรนานเท่าไรจึงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

ก 4 ปี

ข 5 ปี

ค 6 ปี

ง 7 ปี

9. กลุ่มบุคคลใดที่พระพุทธเจ้าเห็นว่าสมควรได้ฟังธรรมที่พระองค์ตรัสรู้เป็นกลุ่มแรก

ก ปัญจวัคคีย์

ข ชฎิล 3 พี่น้อง

ค พระประยูรญาติ

ง พระยสะและสหาย

10. พระพุทธเจ้าเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์เพราะต้องการแสดงธรรมโปรดใคร

ก ปัญจวัคคีย์

ข ชฎิล 3 พี่น้อง

ค พระเจ้าพิมพิสาร

ง พระเจ้าสุทโธทนะ

11. ใครที่ขวางทางการบิดบาตของพระพุทธเจ้าตอนเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์

ก พระเทวทัต

ข พระประยูรญาติ

ค พระเจ้าพิมพิสาร

ง พระเจ้าสุทโธทนะ

12. กิจกรรมที่พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติในแต่ละวันเรียกว่าอะไร

ก พุทธกิจ

ข พุทธพจน์

ค พุทธจริยา

ง พุทธบริยัท

13. พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมแก่ประชาชนที่มาเฝ้าบริเวณที่ประทับเป็นพุทธกิจเวลาใด

ก เวลาค่ำ

ข เวลาเช้า

ค เวลาบ่าย

ง เวลาใกล้รุ่ง

14. ข้อความใดสอดคล้องกับอุพเพชฐชาดก

ก คนดีไม่มีวันจน

ข ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน

ค ปัญญาคือทรัพย์ที่ประเสริฐ

ง ความพยายามนำไปสู่ความสำเร็จ

15. ถ้าคนในสังคมขาดความสามัคคีจะเกิดผลอย่างไร

ก สังคมมีความสุข

ข สังคมมีคนยากจนเพิ่มขึ้น

ค สังคมขาดผู้นำที่มีความสามารถ

ง สังคมมีความแตกแยกและสับสนวุ่นวาย

16. ใครปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา

ก บัณฑิตมนต์ให้พระเจ้า

ข มนต์ดักบาตรตอนเช้า

ค โยมนายตื่นนอนแต่เช้า

ง โชคดีที่ไว้กับแม่ในวันหยุด

17. ข้อใดไม่ใช่ผลของกรรม

ก จ้อยเสียดิจไปเป็นนักร้อง

ข ดูกชอบพูดโกหกจึงไม่มีเพื่อน

ค แพร่วไม่อ่านหนังสือจึงสอบตก

ง เจ็บชอบเล่นการพนันจึงยากจน

18. หลักธรรมข้อใดตรงกับข้อห้ามไม่ให้กระทำความชั่ว

ก เบญจศีล

ข เบญจเพศ

ค เบญจธรรม

ง เบญจกัลยาณี

19. การกระทำของใครเป็นการล่วงละเมิดศีล 5 ข้อ 4

ก สุวิทย์ดื่มสุรากับสุเชาว์

ข สมชัยขโมยปากกาสมศรี

ค ชาญชัยพูดโกหกชาญวิทย์

ง ทวีศักดิ์ตกปลากับสุระศักดิ์

20. “รู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ” ตรงกับเบญจธรรมข้อใด

ก สัจจะ

ข สัมมาอาชีวะ

ค เมตตากรุณา

ง สติสัมปชัญญะ

21. “พูดจริง ทำจริง” ตรงกับเบญจธรรมข้อใด

ก สัจจะ

ข สัมมาอาชีวะ

ค เมตตากรุณา

ง สติสัมปชัญญะ

22. ช่องทางแห่งความเสื่อมคือความหมายของข้อใด

ก ภาวนา

ข อบายมุข

ค โอวาท 3

ง เบญจศีล

23. “ใครเขาจึงให้ของที่ไม่ดี” คำกล่าวนี้นตรงกับอคติ 4 ข้อใด

ก ภยาคติ

ข โมหาคติ

ค โทสาคติ

ง ฉันทาคติ

24. ใครปฏิบัติตนตามอิทธิบาท 4 ข้อจิตตะ

ก มุ่งตั้งใจอ่านหนังสือ

ข ชัยศึกไฟในการเรียน

ค ปีนพิจารณาเรื่องที่เรียน

ง เหมียวขยันอ่านหนังสือ

25. “ศีล สมาธิ ปัญญา” รวมเรียกว่าอะไร

ก ไตรเพท

ข ไตรสิกขา

ค ไตรลักษณ์

ง ไตรสรณคมน์

26. เหตุใดคนที่ดื่มสุรามักเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง

ก เพราะขาดสติ

ข เพราะง่วงนอน

ค เพราะเกิดความทึ่กคะนอง

ง เพราะตามองเห็นไม่ชัดเจน

27. ผู้ที่ปฏิบัติตนตามมงคล 38 จะได้รับผลอย่างไร

ก ร่ำรวย

ข อายุยืน

ค มีชื่อเสียงโด่งดัง

ง มีความสุขและความเจริญ

28. เราควรแสดงความกตัญญูท่เวทีต่อพระพุทธศาสนาเมื่อใด

ก ทุกวันทุกเวลา

ข เมื่อตนเองแก่ชรา

ค เมื่อบ้านเมืองคับขัน

ง เมื่อเกิดปัญหาสังคม

29. คนที่มีปัญหาในทางธรรมมีลักษณะอย่างไร

ก คนที่พูดเก่งมีเหตุผล

ข คนที่สอบได้ที่ 1 เป็นประจำ

ค คนที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ

ง คนที่ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบจิตใจ

30. เมื่อมีปัญหาที่พิจารณาใคร่ครวญถึงสาเหตุแล้วจึงแก้ไข เป็นการปฏิบัติตนตามข้อใด

- ก คีล
- ข สมาธิ
- ค ปัญญา
- ง ไตรสิกขา

ตอนที่ 2 ตอบคำถาม

1. คำว่า พุทธกิจ หมายถึงอะไร

แนวคำตอบ

ภารกิจหรือกิจวัตรที่พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติในแต่ละวันนับตั้งแต่ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า รวมทั้งสิ้นเป็นเวลา 45 พรรษา

2. วัณณาโรหชาดกให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านในเรื่องใด

แนวคำตอบ

ความสามัคคี คือ คนมีความรู้ย่อมหนักแน่นอยู่ในความสามัคคี ไม่แตกแยกจากหมู่คณะด้วยคำยุยงของผู้อื่น

3. พระรัตนตรัยมีความสำคัญต่อชาวพุทธอย่างไร

แนวคำตอบ

พระรัตนตรัยเป็นสิ่งที่เคารพบูชาสูงสุดของชาวพุทธ

4. เราควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา

แนวคำตอบ

ศึกษาหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาให้เข้าใจ แล้วนำไปปฏิบัติตามให้ถูกต้อง ช่วยปกป้องศาสน-
วัตถุและศาสนสถานทางพระพุทธศาสนาไม่ให้ใครมาทำลาย

สรุปผลการประเมิน	คะแนน	
	เต็ม	ได้
ตอนที่ 1		
ตอนที่ 2		
รวม		

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. มีวินัย	1. มีการวางแผนการทำงานและจัดระบบการทำงาน				3 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น อย่างสม่ำเสมอ
	2. ทำงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้				
	3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความเรียบร้อย หรือคุณภาพของงาน				
2. ใฝ่เรียนรู้	4. มีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะแสวงหาความรู้				2 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น เป็นครั้งคราว
	5. ขอบสนทนา ซักถาม ฟัง หรืออ่านเพื่อให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น				
	6. มีความสุขที่ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้				
3. อยู่อย่างพอเพียง	7. ใช้ทรัพย์สิ่งของของตนเอง เช่น เงิน เสื้อผ้า สิ่งของ อย่างประหยัด				1 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น น้อยครั้ง
	8. ใช้น้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ อย่างประหยัดและคุ้มค่า				
	9. มีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาทรัพย์สิ่งของส่วนรวม				
4. รักความเป็นไทย	10. ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง				
	11. รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนและมีสัมมาคารวะ				
	12. ร่วมกิจกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์				
5. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์	13. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย				
6. มีจิตสาธารณะ	14. เสียสละ มีน้ำใจ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น				
	15. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน				
7. มีความรับผิดชอบ	16. ขอมรับการกระทำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย				
	17. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์ตามกำหนดและตรงต่อเวลา				
8. ซื่อสัตย์สุจริต	18. บันทึกข้อมูลตามความเป็นจริงและไม่ใช้ความคิดเห็นของตนเองไปเกี่ยวข้อง				
	19. ไม่แอบอ้างผลงานของผู้อื่นว่าเป็นของตน				
	20. เคารพหรือปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกา หรือระเบียบของกลุ่มที่กำหนดไว้				
คะแนนรวม					
คะแนนเฉลี่ย					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34–3.00	1.67–2.33	1.00–1.66
ระดับคุณภาพ	3 = ดีมาก, ดี	2 = พอใช้	1 = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยหาได้จากการนำเอาคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน □)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	☐	☐	☐

ด้านทักษะ/กระบวนการ

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. การสื่อสาร	1. ใช้วิธีการสื่อสารในการนำเสนอข้อมูลความรู้ได้อย่างเหมาะสม				3 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น อย่างสม่ำเสมอ
	2. เลือกรับข้อมูลความรู้ด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง				
2. การใช้เทคโนโลยี	3. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง				2 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น เป็นครั้งคราว
	4. เลือกใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม				
3. การคิด	5. สรุปความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญของเรื่องที่ศึกษา				1 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น น้อยครั้ง
	6. แปลความ ตีความ หรือขยายความของคำ ข้อความ ภาพ และสัญลักษณ์ในเรื่องที่ศึกษา				
	7. วิเคราะห์หลักการและนำหลักการไปใช้ได้อย่างสมเหตุสมผล				
4. การแก้ปัญหา	8. ตั้งคำถามหรือตั้งสมมุติฐานต่อเรื่องที่ศึกษาย่างมีระบบ				
	9. รวบรวมข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ				
	10. ตรวจสอบและประเมินความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลความรู้ที่ได้จากการเก็บรวบรวม				
	11. นำข้อมูลความรู้ที่ได้จากการตรวจสอบและประเมินมาวิเคราะห์หรือแยกแยะเพื่อความสะดวกในการทดสอบสมมุติฐาน				
	12. ทดสอบสมมุติฐานและสรุปเป็นหลักการด้วยภาษาของตนเองที่เข้าใจง่าย				
	13. นำข้อมูลความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน				
5. กระบวนการกลุ่ม	14. มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม				
	15. ร่วมกันวางแผนและแบ่งหน้าที่การทำงานกับสมาชิกในกลุ่ม				
	16. เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม				
	17. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ				
	18. ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
	19. สร้างสรรค์ผลงานเสร็จทันเวลาและมีคุณภาพ				
	20. ภูมิใจและพึงพอใจในผลงานและการทำงานกลุ่ม				
คะแนนรวม					
คะแนนเฉลี่ย					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34-3.00	1.67-2.33	1.00-1.66
ระดับคุณภาพ	3 = ดีมาก, ดี	2 = พอใช้	1 = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยหาได้จากการนำเอาคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน □)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	□	□	□

ตอนที่ 3.6

แบบทดสอบปลายปี

ด้านความรู้

ตอนที่ 1 เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. นอกจากอริยสัจ 4 แล้ว พระโสมโกฬิวิสะได้ฟังธรรมเรื่องใดอีกจึงบรรลุปะเป็นพระโสดาบัน

ก ไตรสิกขา

ข เบญจธรรม

ค อนุปัพพิกถา

ง บุญกิริยาวัตถุ 3

2. พระโสมโกฬิวิสะได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเลิศกว่าพระภิกษุรูปอื่นในด้านใด

ก ผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้

ข ผู้มีความเพียร

ค ผู้มีอิทธิฤทธิ์มาก

ง ผู้มีความเฉลียวฉลาด

3. พระโสมโกฬิวิสะขณะที่ยังไม่ได้บวชเป็นพระสงฆ์ท่านมีความสามารถในด้านใด

ก ดัดพิณ

ข ดึงกลอง

ค ร้องเพลง

ง เล่นกีฬา

4. พระโสมโกฬิวิสะเกิดในตระกูลใด

ก พ่อค้า

ข เศรษฐี

ค กษัตริย์

ง พราหมณ์

5. พระโสมโกฬิวิสะเมื่อได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้วเกิดความเลื่อมใสและได้ตัดสินใจทำสิ่งใด

ก อุปสมบท

ข บรรลุธรรม

ค บำเพ็ญความเพียร

ง ขอฟังธรรมอีกครั้ง

6. ในสมัยรัตนโกสินทร์สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ใดที่ทรงสอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยค

เป็นรูปแรกขณะเป็นสามเณร

ก สมเด็จพระมหาสมณเจ้า

ข สมเด็จพระสังฆราช (สา)

ค สมเด็จพระสังฆราช (สุข)

ง สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ)

7. สมเด็จพระสังฆราช (สา) ได้สนองพระราชศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) โดยทรงรับเป็นเจ้าของวัดใด

ก วัดพระแก้ว

ข วัดมหาธาตุฯ

ค วัดราชประดิษฐ์ฯ

ง วัดบวรนิเวศวิหาร

8. “สมเด็จพระสังฆราช 18 ประโยค” เป็นพระสมัญญาของสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ใด

ก สมเด็จพระมหาสมณเจ้า

ข สมเด็จพระสังฆราช (สา)

ค สมเด็จพระสังฆราช (สุข)

ง สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ)

9. อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ เกิดที่จังหวัดใด

ก อุทัยธานี

ข นนทบุรี

ค สมุทรปราการ

ง กรุงเทพมหานคร

10. อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ ขณะเป็นเด็กได้ใช้นามสกุลของมารดาชื่ออะไร

ก มาลัย

ข โพธิ์นันทะ

ค กมลมาลัย

ง อิศรานุภาพ

11. อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ ได้รับยกย่องจากคนทั่วไปว่าอย่างไร

ก เป็นราชบัณฑิต

ข เป็นชาวพุทธตัวอย่าง

ค เป็นผู้ศึกษาหลักธรรม

ง เป็นนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา

12. ข้อใดกล่าว *ไม่ถูกต้อง* เกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

- ก ประหัต
- ข เรียบง่าย
- ค ได้สารประโยชน์
- ง *ดึงดูดความสนใจให้ปฏิบัติตาม*

13. ชาวพุทธสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนเพื่ออะไร

- ก *ให้จิตใจสงบ*
- ข จะได้ไม่ฝันร้าย
- ค ให้พระคุ้มครอง
- ง ให้นอนหลับสบาย

14. “เข้า 2 ข้าง ฝ่ามือ 2 ข้าง ศีรษะจดกับพื้น” เกี่ยวข้องกับมรรยาทชาวพุทธข้อใด

- ก การไหว้
- ข *การกราบ*
- ค การหมอบ
- ง การทำความเคารพ

15. “การไหว้” มาจากคำภาษาบาลีว่าอย่างไร

- ก *วันทา*
- ข อัญชลี
- ค อภิวาท
- ง นมัสการ

16. การไหว้พระกับการไหว้ผู้ใหญ่ต่างกันในเรื่องอะไร

- ก การก้มตัว
- ข การก้มขา
- ค จำนวนครั้ง
- ง *ตำแหน่งมือที่ไหว้*

17. ถ้าเรเดินสวนทางกับพระสงฆ์ควรปฏิบัติตนอย่างไร

- ก *ยกมือไหว้*
- ข ยืนตรงแล้วโค้งคำนับ
- ค กราบเบญจางคประดิษฐ์
- ง ยืนเฉย ๆ หรือหลบไปห่าง ๆ

18. ข้อใดเป็นมารยาทการเดินที่ไม่ถูกต้อง

- ก เดินดีคู่กับผู้ใหญ่
- ข เดินค้อมตัวผ่านผู้ใหญ่
- ค เดินเอียงไปทางซ้ายของผู้ใหญ่
- ง หยุดเดิน ให้ผู้ใหญ่วัดเดินผ่านไปก่อน

19. การกราบ 3 ครั้ง เป็นการกราบเพื่อระลึกถึงอะไร

- ก พระคุณของพ่อแม่
- ข คุณของพระรัตนตรัย
- ค พระคุณของครูอาจารย์
- ง คุณของพระธรรมและพระวินัย

20. ในการกราบเบญจางคประดิษฐ์ ผู้หญิงควรนั่งในท่าใด

- ก ท่าเทพธิดา
- ข ท่าเทพบุตร
- ค ท่านั่งขัดสมาธิ
- ง ท่านั่งปกดิธรรมดา

21. ก่อนอาราธนาศีล เราควรทำอะไร

- ก ขอให้พระสงฆ์ให้ศีล
- ข ประเคนเครื่องรับรอง
- ค ถวายเครื่องไทยธรรม
- ง จตุรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

22. พิธีอาราธนาธรรมเริ่มต้นเมื่อใด

- ก ก่อนเริ่มต้นอาราธนาศีล
- ข พร้อมกับการอาราธนาศีล
- ค เมื่อพิธีกรอาราธนาศีลเสร็จ
- ง เมื่อสมาทานศีลเรียบร้อยแล้ว

23. การถวายสังฆทานแตกต่างจากการทำบุญทั่วไปอย่างไร

- ก เจาะจงพระสงฆ์ที่จะถวาย
- ข ถวายพระสงฆ์เพียง 4 รูป
- ค ไม่เจาะจงพระสงฆ์ที่จะถวาย
- ง จำกัดจำนวนพระสงฆ์ที่จะถวาย

24. การทำบุญในงานมงคลนิมิตพระสงฆ์กี่รูป

ก 2, 4, 8

ข 7, 8, 9

ค 4, 5, 9

ง 5, 7, 9

25. การประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาในข้อใดที่เจ้าภาพไม่สามารถนิมนต์เจ้าอาวาสพระสงฆ์ได้

ก การทำบุญอุทิศ

ข การทำบุญวันเกิด

ค การถวายสังฆทาน

ง การทำบุญขึ้นบ้านใหม่

26. การบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับข้อใดมากที่สุด

ก สติ

ข ศีล

ค สมาธิ

ง ปัญญา

27. ข้อใดคือจุดมุ่งหมายของการฝึกสมาธิ

ก เพื่อให้เรียนเก่ง

ข เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง

ค เพื่อให้จิตบริสุทธิ์และสงบ

ง เพื่อให้งานที่ทำมีประสิทธิภาพ

28. ขณะฝึกการได้ยิน เราควรกำหนดจิตอยู่ที่สิ่งใด

ก รูป

ข เสียง

ค กลิ่น

ง การสัมผัส

29. การเดินสมาธิหรือการฝึกเดินอย่างมีสติมีชื่อเรียกว่าอะไร

ก การนั่งสมาธิ

ข การบริหารจัดการ

ค การเดินจงกรม

ง การเจริญปัญญา

30. นักเรียนควรใช้สมาธิในการทำกิจกรรมใดมากที่สุด

- ก ฟังเพลง
- ข ดูโทรทัศน์
- ค อ่านหนังสือ
- ง นอนพักผ่อน

ตอนที่ 2 ตอบคำถาม

1. ความมีศรัทธาที่มั่นคงในพระพุทธศาสนาของสมเด็จพระสังฆราช (สา) เราสามารถศึกษาได้จากเรื่องใด

แนวคำตอบ

หลายเรื่อง เช่น การบรรพชาสามเณรตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ การลาสิกขาไปเป็นฆราวาสอยู่ระยะหนึ่ง แล้วกลับมาอุปสมบทใหม่อีกครั้งเป็นครั้งที่ 2

2. การจัดพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนานอกจากจะยึดหลักความถูกต้องตามระเบียบประเพณีแล้ว ยังต้องยึดหลักอะไรอีก

แนวคำตอบ

ความประหยัด ความเรียบง่าย และความมีประโยชน์

สรุปผลการประเมิน	คะแนน	
	เต็ม	ได้
ตอนที่ 1		
ตอนที่ 2		
รวม		

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. มีวินัย	1. มีการวางแผนการทำงานและจัดระบบการทำงาน				3 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น อย่างสม่ำเสมอ
	2. ทำงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้				
	3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความเรียบร้อย หรือคุณภาพของงาน				
2. ใฝ่เรียนรู้	4. มีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะแสวงหาความรู้				2 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น เป็นครั้งคราว
	5. ขอบสนทนา ซักถาม ฟัง หรืออ่านเพื่อให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น				
	6. มีความสุขที่ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้				
3. อยู่อย่างพอเพียง	7. ใช้ทรัพย์สิ่งสินของตนเอง เช่น เงิน เสื้อผ้า สิ่งของ อย่างประหยัด				1 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น น้อยครั้ง
	8. ใช้น้ำ ไฟฟ้า และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ อย่างประหยัดและคุ้มค่า				
	9. มีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาทรัพย์สิ่งสินของส่วนรวม				
4. รักความเป็นไทย	10. ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง				
	11. รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนและมีสัมมาคารวะ				
	12. ร่วมกิจกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์				
5. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์	13. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย				
6. มีจิตสาธารณะ	14. เสียสละ มีน้ำใจ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น				
	15. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว				
7. มีความรับผิดชอบ	16. ขอมรับการกระทำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย				
	17. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์ตามกำหนดและตรงต่อเวลา				
8. ซื่อสัตย์สุจริต	18. บันทึกข้อมูลตามความเป็นจริงและไม่ใช้ความคิดเห็นของตนเองไปเกี่ยวข้อง				
	19. ไม่แอบอ้างผลงานของผู้อื่นว่าเป็นของตน				
	20. เคารพหรือปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกา หรือระเบียบของกลุ่มที่กำหนดไว้				
คะแนนรวม					
คะแนนเฉลี่ย					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34–3.00	1.67–2.33	1.00–1.66
ระดับคุณภาพ	3 = ดีมาก, ดี	2 = พอใช้	1 = ควรปรับปรุง

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน □)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	□	□	□

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยหาได้จากนำเอาคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

ด้านทักษะ/กระบวนการ

สำหรับครูประเมินนักเรียน

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วใส่คะแนนลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	พฤติกรรมที่แสดงออก	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1. การสื่อสาร	1. ใช้วิธีการสื่อสารในการนำเสนอข้อมูลความรู้ได้อย่างเหมาะสม				3 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น อย่างสม่ำเสมอ
	2. เลือกรับข้อมูลความรู้ด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง				
2. การใช้เทคโนโลยี	3. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง				2 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น เป็นครั้งคราว
	4. เลือกใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม				
3. การคิด	5. สรุปความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญของเรื่องที่ศึกษา				1 หมายถึง นักเรียนแสดง พฤติกรรมนั้น น้อยครั้ง
	6. แปลความ ตีความ หรือขยายความของคำ ข้อความ ภาพ และสัญลักษณ์ในเรื่องที่ศึกษา				
	7. วิเคราะห์หลักการและนำหลักการไปใช้ได้อย่างสมเหตุสมผล				
4. การแก้ปัญหา	8. ตั้งคำถามหรือตั้งสมมุติฐานต่อเรื่องที่ศึกษาย่างมีระบบ				
	9. รวบรวมข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ				
	10. ตรวจสอบและประเมินความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลความรู้ที่ได้จากการเก็บรวบรวม				
	11. นำข้อมูลความรู้ที่ได้จากการตรวจสอบและประเมินมาวิเคราะห์หรือแยกแยะเพื่อความสะดวกในการทดสอบสมมุติฐาน				
	12. ทดสอบสมมุติฐานและสรุปเป็นหลักการด้วยภาษาของตนเองที่เข้าใจง่าย				
	13. นำข้อมูลความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน				
5. กระบวนการกลุ่ม	14. มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม				
	15. ร่วมกันวางแผนและแบ่งหน้าที่การทำงานกับสมาชิกในกลุ่ม				
	16. เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม				
	17. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ				
	18. ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
	19. สร้างสรรค์ผลงานเสร็จทันเวลาและมีคุณภาพ				
	20. ภูมิใจและพึงพอใจในผลงานและการทำงานกลุ่ม				
คะแนนรวม					
คะแนนเฉลี่ย					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34-3.00	1.67-2.33	1.00-1.66
ระดับคุณภาพ	3 = ดีมาก, ดี	2 = พอใช้	1 = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ การหาคะแนนเฉลี่ยหาได้จากการนำเอาคะแนนรวมในแต่ละช่องมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การตัดสินคุณภาพและสรุปผลการประเมิน

สรุปผลการประเมิน (เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน □)

ระดับคุณภาพที่ได้	3	2	1
	□	□	□

ตอนที่ 3.7

แบบบันทึกและแบบประเมิน

แบบบันทึกความรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

1. สรุปความรู้ที่ได้ _____

2. สรุปแนวคิดใหม่ที่ได้ _____

3. การนำไปใช้ประโยชน์ _____

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____
ชั้น _____ โรงเรียน _____

แบบบันทึกข้อมูลการสร้างคำถามและคำตอบในเกมปuzzle-วิไล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

คำถาม	คำตอบ
1. _____ _____ _____	1. _____ _____ _____
2. _____ _____ _____	2. _____ _____ _____
3. _____ _____ _____	3. _____ _____ _____
4. _____ _____ _____	4. _____ _____ _____
5. _____ _____ _____	5. _____ _____ _____
6. _____ _____ _____	6. _____ _____ _____
7. _____ _____ _____	7. _____ _____ _____
8. _____ _____ _____	8. _____ _____ _____
9. _____ _____ _____	9. _____ _____ _____
10. _____ _____ _____	10. _____ _____ _____

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____	4. _____
2. _____	5. _____
3. _____	6. _____

แบบบันทึกผลการอภิปราย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

เรื่อง _____

ข้อมูลหรือความรู้ที่ได้จากการอภิปราย _____

กลุ่มที่ _____

สมาชิก

1. _____ 4. _____

2. _____ 5. _____

3. _____ 6. _____

แบบบันทึกการสังเกตการแสดงละคร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

ชื่อผู้บันทึก _____

การแสดงละครเรื่อง _____

เนื้อเรื่องย่อ

ประเด็นปัญหาขัดแย้ง

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต

บทบาทของตัวละครที่ประทับใจ

ชื่อตัวละคร _____

เหตุผล _____

ความคิดเห็นส่วนตัว

ปัญหา/อุปสรรค _____

แนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น _____

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____

ชั้น _____ โรงเรียน _____

ตัวอย่างแบบประเมินทักษะการเขียนเรียงความ

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน						รวมคะแนน (30 คะแนน)	สรุปผล	
		การเน้นประโยคแรก (5 คะแนน)	ประโยคหลักให้แนวคิดหลักที่สำคัญต่อย่อหน้า (5 คะแนน)	เขียนประโยคที่สมบูรณ์ (5 คะแนน)	คำสะกดผิดพลาดไม่เกิน 5 คำ (5 คะแนน)	สรุปอย่างมีเหตุผล (6 คะแนน)	ลายมืออ่านออก (4 คะแนน)		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										

เกณฑ์การประเมิน

ได้คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

แบบประเมินผลการฝึกสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่างๆ

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/6)

คำชี้แจง ประเมินผลการสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตารางผลการประเมินให้ตรงกับความเป็นจริงและให้ข้อเสนอแนะ

รายการประเมิน	ผลการประเมิน			
	ดีมาก (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน (0)
1. ความตั้งใจในการฝึก				
2. ความถูกต้องในการออกเสียง				
3. ความพร้อมเพรียงในการฝึก				
4. ความถูกต้องในการกราบ				

ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน
_____ / _____ / _____

แบบประเมินผลการฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยอิริยาบถต่าง ๆ

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา

หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/6)

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางระดับการประเมินผลให้ตรงกับความเป็นจริง

รายการฝึก	ระดับการประเมินผล				กรณีควรปรับปรุง (ควรปรับปรุงเรื่องอะไร)
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	ผ่าน (2)	ไม่ผ่าน (1)	
1. ฝึกยืนอย่างมีสติ					
2. ฝึกเดินอย่างมีสติ					
3. ฝึกนั่งอย่างมีสติ					
4. ฝึกนอนอย่างมีสติ					

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน
_____ / _____ / _____

แบบประเมินพฤติกรรม

ในด้านการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียนของนักเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 การฝึกสมาธิด้วยกิจกรรมต่าง ๆ

ตัวชี้วัดชั้นปี เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา
หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส 1.1 ป. 5/6)

คำชี้แจง ประเมินผลด้านการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน โดยเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องตารางให้ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ-นามสกุล	รายการประเมิน															รวมคะแนน	สรุปผล	
		การฟัง			การอ่าน			การคิด			การถาม			การเขียน				ผ่าน	ไม่ผ่าน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1			
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			
13																			
14																			
15																			

ระดับคะแนน 3 (ดี), 2 (พอใช้), 1 (ควรปรับปรุง)

เกณฑ์การประเมิน นักเรียนต้องมีพฤติกรรมในแต่ละรายการอย่างน้อยระดับ 2 ขึ้นไปทุกรายการ

จำนวน 3 ใน 5 รายการ จึงจะถือว่าผ่าน

ตัวอย่างแบบประเมินทักษะการพูด

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน										รวมคะแนน (30 คะแนน)	สรุปผล	
		การปรากฏตัว (3 คะแนน)	การเริ่มเรื่อง (3 คะแนน)	การออกเสียงและจังหวะ (4 คะแนน)	การลำดับเนื้อหา (5 คะแนน)	บุคลิกท่าทาง (2 คะแนน)	การใช้สื่อที่เหมาะสม (3 คะแนน)	ความเข้าใจ (2 คะแนน)	ความสนใจของผู้ฟัง (2 คะแนน)	คุณค่าของเรื่องที่พูด (3 คะแนน)	การสรุปที่เหมาะสม (3 คะแนน)		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														
16														

เกณฑ์การประเมิน

ได้คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ตัวอย่างแบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคล

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน					รวมคะแนน (20 คะแนน)	ระดับคุณภาพ			
		ความถูกต้องของผลงาน/ กิจกรรม (6 คะแนน)	จุดเด่นของผลงาน/ กิจกรรม (4 คะแนน)	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (4 คะแนน)	รูปแบบการนำเสนอ ผลงาน (3 คะแนน)	การนำไปใช้ประโยชน์ (3 คะแนน)		4	3	2	1
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

เกณฑ์การประเมิน (ตัวอย่าง)

การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสม
หรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้

18–20 คะแนน = 4 (ดีเยี่ยม)

14–17 คะแนน = 3 (ดี)

10–13 คะแนน = 2 (ผ่าน)

0–9 คะแนน = 1 (ไม่ผ่าน)

ตัวอย่างแบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นกลุ่ม

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กลุ่มที่ _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน					รวมคะแนน (20 คะแนน)	ระดับคุณภาพ			
		ความถูกต้องของผลงาน/ กิจกรรม (6 คะแนน)	จุดเด่นของผลงาน/ กิจกรรม (4 คะแนน)	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (4 คะแนน)	รูปแบบการนำเสนอ ผลงาน (3 คะแนน)	การนำไปใช้ประโยชน์ (3 คะแนน)		4	3	2	1
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

เกณฑ์การประเมิน (ตัวอย่าง)

การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสม
หรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้

18–20 คะแนน = 4 (ดีเยี่ยม)

14–17 คะแนน = 3 (ดี)

10–13 คะแนน = 2 (ผ่าน)

0–9 คะแนน = 1 (ไม่ผ่าน)

ตัวอย่างแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคล

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน

ช่องรายการประเมินพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการพฤติกรรม										รวมคะแนน	ระดับคุณภาพ			
		สนใจในการทำงาน	ไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน	เสนอความคิดเห็น	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	ประเมินและปรับปรุงงานด้วยความตั้งใจ	เคารพข้อตกลงของกลุ่ม	ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	พอใจกับความสำเร็จของงาน		4	3	2	1
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																

เกณฑ์การประเมิน

1. การให้คะแนน ✓ ให้ 1 คะแนน
2. การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสมหรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้
 - 9-10 คะแนน = 4 (ดีเยี่ยม)
 - 7-8 คะแนน = 3 (ดี)
 - 5-6 คะแนน = 2 (ผ่าน)
 - 0-4 คะแนน = 1 (ไม่ผ่าน)

ตัวอย่างแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นกลุ่ม

ผลงาน/กิจกรรมที่ _____ เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กลุ่มที่ _____

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน

ช่องรายการประเมินพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมินพฤติกรรม										รวมคะแนน	ระดับคุณภาพ			
		แบ่งงานกันรับผิดชอบ	มีกระบวนการทำงานเป็นขั้นตอน	ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ร่วมกันแสดงความคิดเห็น	รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม	นำมติ/ข้อตกลงของกลุ่มไปปฏิบัติ	ร่วมกันปรับปรุงผลงานด้วยความเต็มใจ	มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	พอใจกับความก้าวหน้าของงาน	บรรยากาศในการทำงาน		4	3	2	1
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																

เกณฑ์การประเมิน

1. การให้คะแนน ✓ ให้ 1 คะแนน
2. การสรุปผลการประเมินให้เป็นระดับคุณภาพ 4, 3, 2, 1 กำหนดเกณฑ์ได้ตามความเหมาะสม หรืออาจใช้เกณฑ์ดังนี้
 - 9-10 คะแนน = 4 (ดีเยี่ยม)
 - 7-8 คะแนน = 3 (ดี)
 - 5-6 คะแนน = 2 (ผ่าน)
 - 0-4 คะแนน = 1 (ไม่ผ่าน)

ตัวอย่างแบบประเมินกระบวนการแสวงหาความรู้

เรื่อง _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ _____ หน่วยการเรียนรู้ที่ _____

ชั้น _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				หมายเหตุ
		4	3	2	1	
1	การวางแผนการศึกษาค้นคว้า					
2	การเรียนรู้ตามที่วางแผนไว้					
3	การนำเสนอข้อค้นพบ					
4	การวิเคราะห์และอภิปราย					
5	การสรุปองค์ความรู้					

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน

รายการที่ 1 การวางแผนการศึกษาค้นคว้า

4 หมายถึง กำหนดจุดประสงค์ ประเด็นการเรียนรู้ วิธีการ อุปกรณ์ ด้วยตนเองอย่าง

เหมาะสมและครบถ้วนทุกประเด็น

3 หมายถึง กำหนดจุดประสงค์ ประเด็นการเรียนรู้ วิธีการ อุปกรณ์ ด้วยตนเองอย่าง

เหมาะสม แต่ยังไม่ครบถ้วน

2 หมายถึง กำหนดจุดประสงค์ ประเด็นการเรียนรู้ วิธีการ อุปกรณ์ ยังไม่สอดคล้องกัน

1 หมายถึง ต้องได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมในการกำหนดจุดประสงค์และประเด็นการเรียนรู้ จึง

สามารถกำหนดวิธีการและเลือกอุปกรณ์ได้

รายการที่ 2 การเรียนรู้ตามที่วางแผนไว้

4 หมายถึง ศึกษา ค้นคว้า ได้ตรงตามแผนที่วางไว้ บันทึกข้อมูลได้ตรงประเด็น ผลงานครบสมบูรณ์ดี

3 หมายถึง ศึกษา ค้นคว้า ได้ตรงตามแผนที่วางไว้ บันทึกข้อมูลได้บางประเด็น ผลงานดี

2 หมายถึง ศึกษา ค้นคว้า ได้ตรงตามแผนที่วางไว้ บันทึกข้อมูลยังไม่ตรงประเด็น ผลงานแก้ไข

เล็กน้อย

1 หมายถึง ศึกษา ค้นคว้า ยังไม่ตรงตามแผนที่วางไว้ ผลงานต้องปรับปรุง

รายการที่ 3 การนำเสนอข้อค้นพบ

4 หมายถึง นำเสนอข้อค้นพบตรงประเด็น ชัดเจน เข้าใจง่าย ครบถ้วนสมบูรณ์ดี

3 หมายถึง นำเสนอข้อค้นพบได้บางประเด็น ต้องเก็บรายละเอียดข้อมูลอีกเล็กน้อย จึงจะครบถ้วน

สมบูรณ์

2 หมายถึง นำเสนอข้อค้นพบยังไม่ชัดเจน สื่อความหมายได้เข้าใจพอสมควร

1 หมายถึง นำเสนอข้อค้นพบไม่ชัดเจน ต้องปรับปรุง

รายการที่ 4 การวิเคราะห์และอภิปราย

- 4 หมายถึง วิเคราะห์ข้อค้นพบได้อย่างละเอียดและสามารถอภิปรายได้ชัดเจนดี
- 3 หมายถึง วิเคราะห์ข้อค้นพบและสามารถอภิปรายได้ชัดเจนดี
- 2 หมายถึง วิเคราะห์ข้อค้นพบและสามารถอภิปรายได้เป็นบางประเด็น
- 1 หมายถึง วิเคราะห์ข้อค้นพบยังไม่ค่อยตรงประเด็น ต้องปรับปรุง

รายการที่ 5 การสรุปองค์ความรู้

- 4 หมายถึง สรุปองค์ความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของงานได้ดี
- 3 หมายถึง สรุปองค์ความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของงานเป็นบางประเด็น
- 2 หมายถึง สรุปองค์ความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดได้ แต่บางส่วนยังไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ต้องแก้ไขเล็กน้อย
- 1 หมายถึง ยังสรุปองค์ความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดได้ไม่ชัดเจนและยังไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์เท่าใดนัก ต้องแก้ไข

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

นักเรียนต้องมีพฤติกรรมในแต่ละองค์ประกอบอย่างน้อยระดับ 3 ขึ้นไป จำนวน 3 ใน 5 รายการ ถือว่าผ่าน

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน
(_____)
_____ / _____ / _____

ตัวอย่างแบบประเมินรายงานการศึกษาค้นคว้า

เรื่อง _____ กลุ่มที่ _____
ภาคเรียนที่ _____ ชั้น _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน						รวมจำนวนรายการที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	สรุปผล	
		เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น	ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ	ภาษาถูกต้องเหมาะสม	ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย	รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจ	ประเมิน ปรับปรุง และแสดงความรู้สึกรับ ต่อชิ้นงาน		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 6 ด้าน

รายการที่ 1 เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น

- 4 หมายถึง มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
- 3 หมายถึง มีเนื้อหาสาระค่อนข้างครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
- 2 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วนตามประเด็น แต่ภาพรวมของสาระทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์พอใช้
- 1 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วน ภาพรวมของสาระทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง

รายการที่ 2 ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

- 4 หมายถึง เนื้อหาสาระทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา
- 3 หมายถึง เนื้อหาสาระเกือบทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา

2 หมายถึง เนื้อหาสาระบางส่วนถูกต้องตามข้อเท็จจริง แต่หลักวิชาต้องแก้ไขบางส่วน

1 หมายถึง เนื้อหาสาระส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง หลักวิชาต้องแก้ไขเป็นส่วนใหญ่

รายการที่ 3 ภาษาถูกต้องเหมาะสม

4 หมายถึง สะกดการันต์ถูกต้อง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมดีมาก ลำดับความได้ชัดเจน เข้าใจง่าย

3 หมายถึง สะกดการันต์ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมดี ลำดับความได้ดีพอใช้

2 หมายถึง สะกดการันต์มีผิดอยู่บ้าง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมพอใช้ ลำดับความพอเข้าใจ

1 หมายถึง สะกดการันต์ผิดมาก ถ้อยคำสำนวนไม่เหมาะสม ลำดับความได้ไม่ชัดเจน

รายการที่ 4 ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

4 หมายถึง ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายตั้งแต่ 4 แหล่งขึ้นไป

3 หมายถึง ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายตั้งแต่ 3 แหล่งขึ้นไป

2 หมายถึง ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ 2 แหล่ง

1 หมายถึง ใช้ความรู้เพียงแหล่งการเรียนรู้เดียว

รายการที่ 5 รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ

4 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองานแปลกใหม่ น่าสนใจดี ลำดับเรื่องราวได้ดีมาก

3 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองานน่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ดี

2 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองานน่าสนใจพอใช้ ลำดับเรื่องราวได้พอใช้

1 หมายถึง รูปแบบการนำเสนอผลงานไม่น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ไม่ดี

รายการที่ 6 ประเมิน ปรับปรุง และแสดงความรู้สึกรู้สึกต่อชิ้นงาน

4 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางานได้เหมาะสม

และแสดงความรู้สึกรู้สึกต่องานทั้งกระบวนการทำงานและผลงานได้อย่างชัดเจน

3 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานได้บางส่วน ปรับปรุงพัฒนางานได้บ้าง แสดง

ความรู้สึกรู้สึกต่องานได้แต่ไม่ครบถ้วน

2 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานได้เล็กน้อย ปรับปรุงพัฒนางานด้วยตนเองไม่ได้

ต้องได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น แสดงความรู้สึกรู้สึกต่องานได้แต่ไม่ครบถ้วน

1 หมายถึง วิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของงานไม่ได้ ไม่ปรับปรุงพัฒนางาน แสดงความรู้สึกรู้สึก

ต่องานได้เล็กน้อยหรือไม่แสดงความรู้สึกรู้สึกต่องาน

เกณฑ์ตัดสินผลการเรียน

นักเรียนต้องมีพฤติกรรมในแต่ละรายการอย่างน้อยระดับ 3 ขึ้นไป จำนวน 4 ใน 6 รายการ ถือว่าผ่าน

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน

(_____)

_____ / _____ / _____

มิตินคุณภาพของการบันทึก

กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการบันทึกผลงานโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ ดังนี้

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ
– บันทึกผลงานได้ถูกต้องตามจุดประสงค์ เขียนบันทึกได้ชัดเจน แนวคิดหลักถูกต้อง มีประเด็นสำคัญครบถ้วน – ใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม คำศัพท์ถูกต้อง	4
– บันทึกผลงานได้ตรงตามจุดประสงค์ เขียนบันทึกที่มีบางส่วนยังไม่ชัดเจน แนวคิดหลักถูกต้อง มีประเด็นสำคัญครบถ้วน – ใช้ภาษา คำศัพท์ไม่ถูกต้องในบางส่วน	3
– บันทึกผลงานขัดตามจุดประสงค์ เขียนบันทึกไม่ชัดเจน แนวคิดหลักบางส่วนไม่ถูกต้อง ส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญมีไม่ครบถ้วน – ใช้ภาษา คำศัพท์ไม่ถูกต้องในบางส่วน	2
– บันทึกผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เขียนบันทึกไม่ชัดเจน และแนวคิดหลักส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง – ใช้ภาษา คำศัพท์ไม่ถูกต้อง	1

ตัวอย่างแบบประเมินโครงการ

ชื่อโครงการ _____ กลุ่มที่ _____

ภาคเรียนที่ _____ ชั้น _____

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน				รวมจำนวนรายการที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	สรุปผล	
		ความสำคัญของการจัดทำโครงการ	เนื้อหาของโครงการ	กระบวนการทำโครงการ	การนำเสนอโครงการ		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 4 ด้าน

รายการที่ 1 ความสำคัญของการจัดทำโครงการ

4 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับเนื้อหา และมีประโยชน์ในชีวิตจริง

3 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ บางส่วนไม่สอดคล้องกับเนื้อหา แต่มีประโยชน์ในชีวิตจริง

2 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา และไม่มีประโยชน์ในชีวิตจริง

1 หมายถึง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม แต่ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา และไม่มีประโยชน์ในชีวิตจริง

รายการที่ 2 เนื้อหาของโครงการ

4 หมายถึง เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน ใช้แนวคิดและข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม และมีการสรุปได้ดี

3 หมายถึง เนื้อหาเกือบทั้งหมดถูกต้อง ใช้แนวคิดที่เหมาะสม มีข้อมูลข่าวสารบางเรื่องไม่เหมาะสม และการสรุปต้องแก้ไข

2 หมายถึง เนื้อหาบางส่วนถูกต้อง แนวคิดและข้อมูลข่าวสารบางส่วนต้องแก้ไข และการสรุปต้องแก้ไข

1 หมายถึง เนื้อหาส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง แนวคิดและข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่ต้องแก้ไข และการสรุปต้องแก้ไขทั้งหมด

รายการที่ 3 กระบวนการทำโครงการ

4 หมายถึง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินงานตามแผน ลงมือปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ และมีการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงาน

3 หมายถึง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินงานตามแผน ลงมือปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ แต่ขาดการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงาน

2 หมายถึง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ แต่ไม่ได้ดำเนินงานตามแผน แม้จะปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ และมีการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานก็ตาม

1 หมายถึง มีการวางแผนไม่เป็นระบบ การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ

รายการที่ 4 การนำเสนอโครงการ

4 หมายถึง สื่อความหมายได้ชัดเจน ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่เหมาะสม และข้อสรุปของโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3 หมายถึง สื่อความหมายได้ชัดเจน ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่ไม่ค่อยเหมาะสม แต่ข้อสรุปของโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2 หมายถึง สื่อความหมายไม่ค่อยชัดเจน ข้อมูลบางส่วนขาดความสมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่ไม่เหมาะสม ข้อสรุปของโครงการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้งหมด

1 หมายถึง สื่อความหมายไม่ชัดเจน ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่สมบูรณ์ ใช้รูปแบบที่ไม่เหมาะสม และข้อสรุปของโครงการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

นักเรียนต้องมีพฤติกรรมในแต่ละรายการอย่างน้อยระดับ 3 ขึ้นไป จำนวน 3 ใน 4 รายการ ถือว่าผ่าน

แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นแหล่งรวบรวมผลงานของนักเรียนอย่างเป็นระบบที่นำมาใช้ประเมินสมรรถภาพของนักเรียน เพื่อช่วยให้ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจ และมองเห็นอย่างเป็นรูปธรรมได้ว่า การปฏิบัติงานและผลงานของนักเรียนมีคุณภาพมาตรฐานอยู่ในระดับใด

แฟ้มสะสมผลงานเป็นเครื่องมือประเมินผลตามสภาพจริงที่ให้ออกาสนักเรียนได้ใช้ผลงานจากที่ได้ปฏิบัติจริงสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจถึงความสามารถที่แท้จริงของตน ซึ่งผลงานที่เก็บสะสมในแฟ้มสะสมผลงานมีหลายลักษณะ เช่น การเขียนรายงาน บทความ การศึกษาค้นคว้า สิ่งประดิษฐ์ การทำโครงการ บันทึกการบรรยาย บันทึกการทดลอง บันทึกการอภิปราย บันทึกประจำวัน แบบทดสอบ

แบบบันทึกความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลงานในแฟ้มสะสมผลงาน

ชื่อผลงาน _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

หน่วยการเรียนรู้ที่ _____ เรื่อง _____

รายการประเมิน	บันทึกความคิดเห็นของนักเรียน
1. เหตุผลที่เลือกผลงานชิ้นนี้ไว้ใน แฟ้มสะสมผลงาน	
2. จุดเด่นและจุดด้อยของผลงานชิ้นนี้มีอะไรบ้าง	
3. ถ้าจะปรับปรุงผลงานชิ้นนี้ให้ดีขึ้นควรปรับปรุงอย่างไร	
4. ผลงานชิ้นนี้ควรได้คะแนนเท่าใด เพราะเหตุใด (ถ้ากำหนดให้คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	

ความเห็นของครูที่ปรึกษา

ความเห็นของผู้ปกครอง

ผลการประเมินของเพื่อน

ตัวอย่างแบบประเมินแฟ้มสะสมผลงาน

เรื่อง _____ กลุ่มที่ _____
ภาคเรียนที่ _____ ชั้น _____

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
1. โครงสร้างและองค์ประกอบ				
2. แนวความคิดหลัก				
3. การประเมินผล				
4. การนำเสนอ				

เกณฑ์การประเมิน แยกตามองค์ประกอบย่อย 4 ด้าน

ระดับคุณภาพ	รายการประเมิน
รายการที่ 1 โครงสร้างและองค์ประกอบ	
4	ผลงานมีองค์ประกอบที่สำคัญครบถ้วนและจัดเก็บได้อย่างเป็นระบบ
3	ผลงานมีองค์ประกอบที่สำคัญเกือบครบถ้วนและส่วนใหญ่จัดเก็บอย่างเป็นระบบ
2	ผลงานมีองค์ประกอบที่สำคัญเป็นส่วนน้อย แต่บางชิ้นงานมีการจัดเก็บที่เป็นระบบ
1	ผลงานขาดองค์ประกอบที่สำคัญและการจัดเก็บไม่เป็นระบบ
รายการที่ 2 แนวความคิดหลัก	
4	ผลงานสะท้อนแนวความคิดหลักของนักเรียนที่ได้ความรู้ทางพระพุทธศาสนา มีหลักฐานแสดงว่ามีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้มาก
3	ผลงานสะท้อนแนวความคิดหลักของนักเรียนที่ได้ความรู้ทางพระพุทธศาสนา มีหลักฐานแสดงว่าสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ตัวอย่างได้
2	ผลงานสะท้อนแนวความคิดหลักของนักเรียนว่ามีความรู้ทางพระพุทธศาสนาบ้าง มีหลักฐานแสดงถึงความพยายามที่จะนำไปใช้ประโยชน์
1	ผลงานจัดไม่เป็นระบบ มีหลักฐานแสดงว่ามีความรู้ทางพระพุทธศาสนาน้อยมาก
รายการที่ 3 การประเมินผล	
4	มีการประเมินความสามารถและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงาน รวมทั้งมีการเสนอแนะโครงการที่เป็นไปได้ที่จะจัดทำต่อไปไว้อย่างชัดเจนหลายโครงการ
3	มีการประเมินความสามารถและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงาน รวมทั้งมีการเสนอแนะโครงการที่ควรจัดทำต่อไป
2	มีการประเมินความสามารถและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงานบ้าง รวมทั้งมีการเสนอแนะโครงการที่จะทำต่อไป แต่ไม่ชัดเจน
1	มีการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลงานน้อยมากและไม่มีข้อเสนอแนะใดๆ

ระดับคุณภาพ	รายการประเมิน
รายการที่ 4 การนำเสนอ	
4	เขียนบทสรุปและรายงานที่มีระบบดี มีขั้นตอน มีข้อมูลครบถ้วน มีการประเมินผลครบถ้วน แสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3	เขียนบทสรุปและรายงานแสดงให้เห็นว่ามีขั้นตอนการจัดเก็บผลงาน มีการประเมินผลเป็นส่วนใหญ่
2	เขียนบทสรุปและรายงานแสดงให้เห็นว่ามีขั้นตอนการจัดเก็บผลงาน มีการประเมินผลเป็นบางส่วน
1	เขียนบทสรุปและรายงานแสดงให้เห็นว่ามีขั้นตอนการจัดเก็บผลงาน แต่ไม่มีการประเมินผล

เกณฑ์การประเมินโดยภาพรวม

ระดับคุณภาพ	รายการประเมิน
4	ผลงานมีรายละเอียดมากเพียงพอ ไม่มีข้อผิดพลาดหรือแสดงถึงความไม่เข้าใจ มีความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาโดยมีการบูรณาการหรือเชื่อมโยงแนวความคิดหลักต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
3	ผลงานมีรายละเอียดมากเพียงพอและไม่มีข้อผิดพลาดหรือแสดงถึงความไม่เข้าใจ แต่ข้อมูลต่าง ๆ เป็นลักษณะของการนำเสนอที่ไม่ได้บูรณาการระหว่างข้อมูลกับแนวความคิดหลักของเรื่องที่ศึกษา
2	ผลงานมีรายละเอียดที่บันทึกไว้ แต่พบว่าบางส่วนมีความผิดพลาดหรือไม่ชัดเจน หรือแสดงถึงความไม่เข้าใจเรื่องที่ศึกษา
1	ผลงานมีข้อมูลน้อย ไม่มีรายละเอียดบันทึกไว้